

آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله سیزدهم

پایه یازدهم

۲۱/ فروردین/ ۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	یازدهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ و ۲ و فصل ۳ (درس ۱ تا ابتدای تورم) صفحه ۱ تا ۶۰
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۹ و کارگاه تحلیل فصل سوم صفحه ۱۰ تا ۷۸
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۱۲ صفحه ۱ تا ۱۰۴
روانشناسی	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۷ صفحه ۸ تا ۱۸۵
زبان عربی	۱۵	۴۶	۶۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ و ۵ صفحه ۱ تا ۷۶
تاریخ	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۱۲ صفحه ۱ تا ۱۳۴
جغرافیا	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۹ صفحه ۱ تا ۱۳۶
فلسفه (۱)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۹ صفحه ۱ تا ۷۵
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	—

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	محمد اسکندری یگانه - علی شهرابی کارشناس علمی: میثم حصارکی	علی شهرابی
علوم و فنون ادبی	محمد علی دولتخواهی - عارفه سادات طباطبایی نژاد - حسینعلی موسی زاده کارشناس علمی: بهناز رجبی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه
جامعه‌شناسی	الهام رضایی کارشناس علمی: سید هانی رکن‌الدینی	فروغ نجمی تیموریان
روانشناسی	مهدی جاهدی کارشناس علمی: مهدی پارچه‌باف دولتی	مهدی جاهدی
عربی، زبان قرآن	موسی کاظم غلامی کارشناس علمی: محمدصادق خادم	موسی کاظم غلامی
تاریخ	بهروز یحیی کارشناس علمی: حبیبه محبی	بهروز یحیی
جغرافیا	الله ریاحی نسب کارشناس علمی: حبیبه محبی	سعید بهروزی فر - الله ریاحی نسب
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی - علی سلوکی - مجید قدرتی پور کارشناس علمی: محمدرضا شریفی	مجید قدرتی پور

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینش ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار یازدهم

۱- در تابع $f(x) = \begin{cases} x^2 & x > 0 \\ 2x + 2 & x \leq 0 \end{cases}$ ، حاصل عبارت $f(\sqrt{2}) + f(-1)$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) ۲ (۳) ۳ (۴) ۴

۲- اگر p گزاره‌ای نادرست، q گزاره‌ای درست و r گزاره‌ای دلخواه باشد، ارزش گزاره $(q \wedge r) \Leftrightarrow (p \Rightarrow r)$ کدام است؟

- (۱) همواره درست (۲) همواره نادرست (۳) هم‌ارزش با r (۴) هم‌ارزش با $\sim r$

۳- با کدام شرط، استدلال گزاره زیر درست است؟

«در یک مثلث قائم‌الزاویه با اضلاع قائمه a و b ، اگر اندازه a ، $\frac{7}{9}$ برابر شود، اندازه وتر $\frac{1}{3}$ برابر می‌شود.»

- (۱) $2a = 3c$ (۲) $9c = 4a$ (۳) $4c = 3a$ (۴) $9c = 8a$

۴- تابع $f(x) = (ax + b)(x + 2) + x^2$ ثابت و تابع g همانی است. مقدار $g(f(-2))$ کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) -۲ (۳) ۴ (۴) -۴

۵- نقطه $(12, -\frac{5}{4})$ روی نمودار تابع $f(x) = a[3x]$ قرار دارد. a کدام است؟

- (۱) $\frac{3}{2}$ (۲) $-\frac{3}{2}$ (۳) ۲ (۴) -۲

۶- نمودار $y = -|x + 3|$ با کدام انتقال از نمودار $y = |x - 1|$ به دست می‌آید؟

(۱) سه واحد به چپ و قرینه نسبت به محور x ها (۲) چهار واحد به راست و قرینه نسبت به محور y ها

(۳) سه واحد به راست و قرینه نسبت به محور y ها (۴) چهار واحد به چپ و قرینه نسبت به محور x ها

۷- تابع $f(x) = |x|$ با دامنه $x < 0$ و تابع $g(x) = \text{sign}(x)$ با دامنه $x \geq -2$ مفروض‌اند. برد تابع $f + g$ کدام است؟

- (۱) $-1 \leq y \leq 1$ (۲) $0 \leq y < 2$ (۳) $0 < y \leq 2$ (۴) $-1 < y \leq 1$

۸- شاخص پوسیدگی دندان در سال ۱۳۷۰ برابر با ۵ است. اگر این شاخص از سال ۱۳۷۰ تا ۱۴۰۴، هشتاد درصد افزایش پیدا کند، عدد این شاخص در سال ۱۴۰۴ کدام است؟

- (۱) ۶ (۲) ۷ (۳) ۸ (۴) ۹

۹- اگر سبد هزینه خانواده‌ای شامل دو کالای برنج و گوشت باشد و قیمت این دو کالا (برحسب هزار تومان) در سال پایه به ترتیب ۸۰ و ۵۰۰ باشد و در سال مورد نظر به ۱۲۰ و ۷۰۰ برسد، با فرض این که مقادیر مصرفی برنج و گوشت در سال پایه به ترتیب ۶۰ و ۴۰ کیلوگرم باشد، شاخص بهای این دو کالا در سال مورد نظر تقریباً کدام است؟

- (۱) ۱۲۲ (۲) ۱۳۲ (۳) ۱۴۲ (۴) ۱۵۳

۱۰- اگر به حقوق همه افراد یک جامعه ۲۰ درصد اضافه شود، خط فقر به روش میانگین برابر با $8/4$ میلیون تومان است. میانگین حقوق قبلی افراد این جامعه چند میلیون تومان است؟

- (۱) $12/8$ (۲) ۱۴ (۳) $14/4$ (۴) ۱۵

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی یازدهم

- ۱۱- کدام عبارت‌ها از نظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، نادرست هستند؟
- (الف) شعر وحشی بافقی، حد واسط سبک عراقی و دوره بعد یعنی سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصه اصلی آن است.
 (ب) ابن‌یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که قدرت شاعری‌اش در قطعات انتقادی اوست.
 (ج) در زمان شاهرخ‌میرزا، هنرمندان قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند.
 (د) حکومت صفوی مذهب شیعه را ترویج و به شعر ستایشی، درباری و عاشقانه‌های زمینی بی‌توجهی می‌کرد.
 (ه) خواجه‌ی کرمانی از غزل‌پردازان قرن هفتم است که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.
- (۱) ب - د - ه (۲) الف - ج - د (۳) ب - ج - ه (۴) الف - د - ه
- ۱۲- شرح‌های داده‌شده به ترتیب مربوط به کدام شاعران است؟
- (الف) وی از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعددی حضور داشت و اطلاعات مهمی درباره تاریخ مغولان کسب کرد.
 (ب) از شاعرانی که در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.
 (ج) از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارسته قرن هفتم است. کتابش در بیان سلوک عرفانی و تربیت انسانی است.
 (د) وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان، «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.
 (ه) یکی از چهره‌های علمی و سیاسی عصر ایلخانان به شمار می‌رود. وی وزیر مقتدر غازان‌خان و اولجایتو بود.
- (۱) رشیدالدین فضل‌الله همدانی - بیدل دهلوی - نجم‌الدین رازی - کلیم کاشانی - باباغانی شیرازی
 (۲) عطاملک جوینی - محتشم کاشانی - نجم‌الدین رازی - کلیم کاشانی - رشیدالدین فضل‌الله همدانی
 (۳) رشیدالدین فضل‌الله همدانی - محتشم کاشانی - نجم‌الدین رازی - بیدل دهلوی - کلیم کاشانی
 (۴) عطاملک جوینی - صائب تبریزی - نجم‌الدین رازی - کلیم کاشانی - باباغانی شیرازی
- ۱۳- در عبارت زیر با توجه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، چند مورد نادرست است؟
- «با حمله ویرانگر تیمور و بعد از آن هجوم وحشیانه مغول و حکومت ظالمانه این دو، نه تنها بناها و آبادانی‌ها بلکه بنیان فرهنگ و اخلاق نیز تباہ و ویران گردید و دوستانان فرهنگ و اخلاق که سرخورده و مأیوس شده بودند اغلب منزوی شدند و به بی‌دینی پناه بردند.
 در اواخر دوره مغول، بساط حکومت آخرین خلیفه اموی، المستعصم بالله برچیده شد و با توجه به پایان یافتن خلافت، زبان رسمی و رایج فارسی از رواج افتاد.»
- (۱) ۶ (۲) ۵ (۳) ۴ (۴) ۳
- ۱۴- کدام عبارت از ویژگی‌های شعر سبک عراقی نیست؟
- (۱) لغات فارسی اصیل کم شده و جای خود را به لغات عربی داده است.
 (۲) توجه به علوم ادبی از جمله بیان و بدیع بیشتر شد.
 (۳) پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا، پالایش درون و برتری عشق بر عقل از مفاهیم و اندیشه‌های شعر این دوره است.
 (۴) به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات
- ۱۵- کدام عبارت‌ها از نظر اطلاعات تاریخی ادبیاتی درست هستند؟
- (الف) نثر فنی در قرن هفتم کم‌کم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطره تیموریان بر ایران دوباره رونق می‌گیرد.
 (ب) کتاب ظفرنامه شامی قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده درباره تیمور است.
 (ج) تذکره دولتشاه شرح احوال بیش از صدتن از شاعران ایرانی هم‌عصر با مؤلف است.
 (د) وابسته‌نبودن شعر به دربار در دوره صفوی باعث شد که طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شوند.
 (ه) رفاه اقتصادی مردم ایران در دوره صفوی این امکان را فراهم آورد که هر کس به اندازه توان خود به امور فرهنگی از جمله ادبیات بپردازد.
- (۱) ب - د - ه (۲) ب - ج - د (۳) الف - ب - ه (۴) الف - د - ه

۱۶- در کدام گزینه آرایه ادبی «استعاره» مشهود نیست؟

- (۱) دیده‌ها در طلب لعل یمانی خون شد
(۲) جادوی استاد را پیش دو بادام تو
(۳) می خور به شعر بنده که زیبایی دگر دهد
(۴) یکی چون بهشت برین شهر دید
- یا رب آن کوب رخشان به یمن باز رسان
بسته شود پسته‌وار تیغ زبان در دهن
جام مرصع تو بدین در شاهوار
پراز خرمی بر درش بهر دید

۱۷- در کدام گزینه صنعت ادبی «تشبیه» وجود ندارد؟

- (۱) شور شیرین ز بس آراست ره جلوه‌گری
(۲) تو روی دختر دلبد طبع من بگشای
(۳) کجاست آن که به انگشت می‌نمود هلال
(۴) تا لب میگون او در داد جان را جام می
- همه فرهاد تراود ز رگ و ریشه ما
که خانگیش برآورده‌ام نه بازاری
کز ابروان تو انگشت در دهان ماند
چشم مست نیم‌خوابش را خماری دیگرست

۱۸- در کدام گزینه مجاز با علاقه شباهت و غیرشباهت وجود دارد؟

- (۱) باری به حکم کرم بر حال ما بنگر
(۲) کو جوانی که ز سودای غمت پیر نشد
(۳) هرکه که بر من آن بت عیار بگذرد
(۴) تا دل از آن تو شد دیده فرو دوختم
- کافتد که بار دگر بر خاک ما گذری
کو وجودی که ز جان در طلبت سیر نشد
صد کاروان عالم اسرار بگذرد
هرچه پسند شماس بر همه عالم حرام

۱۹- آرایه‌های «استعاره، تشبیه، مجاز» همگی در کدام بیت یافت می‌شود؟

- (۱) احتیاط از کف مده هرچند در راه حقی
(۲) در دست تو همچون نی می‌نالم و می‌زارم
(۳) هر خسی قیمت نداند ناله شبخیز را
(۴) شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر
- همچو موسی بی عصا در وادی ایمن مشو
بر بوی تو همچون عود می‌سوزم و می‌سازم
خسروی باید که داند قدر این شب‌دیز را
کاین سر پر هوس شود خاک در سرای تو

۲۰- وزن بیت «نه من انگشت‌نمایم به هواداری رویت / که تو انگشت‌نمایی و خلاق نگرانت» با کدام بیت یکسان است؟

- (۱) صبحدم خاکی به صحرا برد باد از کوی دوست
(۲) غم آن نیست که بر خاک نشیند سعدی
(۳) چنانست دوست می‌دارم که گر روزی فراق افتد
(۴) تو مگر سایه لطفی به سر وقت من آری
- بوستان در عنبر سارا گرفت از بوی دوست
زحمت خویش نمی‌خواهد بر رهگذرت
تو صبر از من توانی کرد و من صبر از تو نتوانم
که من آن مایه ندارم که به مقدار تو باشم

۲۱- در چند مصراع از مصراع‌های زیر وزن‌واژه «فعولن» دیده می‌شود؟

- (الف) منم یا رب در این دولت که روی یار می‌بینم
(ب) به هرمز چنین گفت نوشیروان
(ج) پای سرو بوستانی در گل است
(د) من بی‌مایه که باشم که خریدار تو باشم
(ه) شراب از دست خوبان سلسبیل است
(و) ساقی بیار آن جام می، مطرب بزن آن ساز را
(ز) هزاران در از خلق بر خود ببندی

- (۱) سه (۲) چهار (۳) دو (۴) یک

۲۲- کدام مصراع‌های روبه‌روی هم، هم‌وزن نیستند؟

- (الف) از همه باشد به حقیقت گزیر
(ب) جانا هزاران آفرین بر جانت از سر تا قدم
(ج) بی‌خطاکشتن چه می‌بینی صواب؟
(د) مگر اندر سخن آیی و بداند که لب است
(ه) نه منظوری که با او می‌توان گفت
- (۱) الف - د (۲) د - ه (۳) ج - ب (۴) ه - الف

۲۳- مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات «تفاوت» دارد؟

- (۱) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی
(۲) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد
(۳) گر نگاهی دوست‌وار بر طرف ما کنی
(۴) گر کیمیای دولت جاویدت آرزوست
- تا کیمیای عشق بیابی و زر شوی
اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم
حقه همان کیمیاست وین مس ما زر شود
بشناس قدر خویش که گوگرد احمری

۲۴- با توجه به مفهوم نیاز و نیازمند، کدام ابیات قرابت معنایی بیشتری با هم دارند؟

- (الف) وصال ما و شما دیر متفق گردد
(ب) وان که محتاج خلق شد خوار است
(ج) به کرشمه عنایت نگاهی به سوی ما کن
(د) از همگان بی‌نیاز و بر همه مشفق
(ه) برآرد تهی دست‌های نیاز
- که من اسیر نیازم تو صاحب نازی
گرچه در علم بوعلی سیناست
که دعای دردمندان ز سر نیاز باشد
از همه عالم نهان و بر همه پیدا
ز رحمت نگردد تهی‌دست باز
- (۱) الف - ج - ه (۲) ج - د - ه (۳) ب - ج - ه (۴) الف - ب - د

۲۵- مفهوم کدام گزینه با ابیات دیگر «تفاوت» است؟

- (۱) هر چند طلسم این جهانی
(۲) عاشقان را گرچه در باطن جهانی دیگر است
(۳) نادره طوطی که تویی کان شکر باطن تو
(۴) هر کسی را سیرتی بنهادهام
- در باطن خویشان تو کانی
عشق آن دلدار ما را ذوق و جانی دیگر است
نادره بلبل که تویی گلشنی و لعل خدای
هر کسی را اصطلاحی داده‌ام

جامعه‌شناسی یازدهم

۲۶- جاهای خالی عبارت‌های زیر با کدام گزینه به درستی کامل می‌شود؟

- از نگاه قرآن، جهان براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد.
- فرهنگ‌های مختلف و یکسانی ندارند.
- فرهنگی که از مرزهای و عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد، فرهنگ جهانی است.
- در فرهنگ انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد.
- (۱) اجتماعی - گستره جغرافیایی، تاریخ - فرهنگی، قومی - غیرمستول
- (۲) طبیعی - فرهنگ، تاریخ - جغرافیایی، سیاسی - سرمایه‌داری
- (۳) تکوینی - گستره جغرافیایی، تداوم تاریخی - جغرافیایی، قومی - جبرگرا
- (۴) فرهنگی - عقاید، ارزش‌های - اجتماعی، سیاسی - صهیونیسم

۲۷- به ترتیب «ویژگی نوع دوم حرکت‌های اعتراض آمیز مذهبی در دوران رنسانس»، «تفاوت استعمار نو و استعمار فرانو» و «وجه اشتراک استبداد قومی و استبداد استعماری» چه بود؟

- (۱) با جریان دنیاگرا تقابل داشتند. - مجریان در استعمار نو حضور آشکار دارند، اما در استعمار فرانو، پنهان هستند. - هویت غیراسلامی
- (۲) رویکرد معنوی داشتند. - استعمار نو طی قرن نوزدهم شکل گرفت اما استعمار فرانو، در قرن بیستم به وجود آمد. - دوری از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی
- (۳) با پاپ مخالفت کردند. - استعمار نو، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی و استعمار فرانو، با اتکا به قدرت فرهنگی خود بر سایر کشورها غلبه کرد. - عمل در سایه قدرت و سلطه جهان غرب
- (۴) مورد هجوم کاتولیک‌ها قرار گرفتند. - در استعمار نو، از مجریان بومی و داخلی کشور مستعمره استفاده می‌شود، اما در استعمار فرانو، مجریان، خود استعمارگران هستند. - شکل‌گیری از طریق مغلوب ساختن سیاستمداران جوامع اسلامی

۲۸- به ترتیب «علت»، «معنا یا مفهوم» و «پیامد» عبارت‌های زیر کدام است؟

- گسترش فلسفه‌های روشنگری
- لیبرالیسم

• سازش قدرت جوامع اسلامی با دولت‌های غربی

- (۱) دنیاگرایی رایج در سطح عقاید، ارزش‌ها و آرمان‌های مردم - اصالت‌بخشیدن به انسان دنیوی و این‌جهانی - پیدایش منورالفکران غرب‌گرا
- (۲) سکولاریسم پنهان - آزادی انسان از همه ارزش‌های متعالی مستقل از او - پیدایش بیدارگران اسلامی
- (۳) دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم - جایز دانستن همه امور بنا به خواست انسان - تبدیل استبداد ایلی و قومی به استبداد استعماری
- (۴) سکولاریسم عملی - آزادی انسان از همه ارزش‌های متعالی مستقل از او - تبدیل استبداد ایلی به استبداد قومی و قبیله‌ای

۲۹- به ترتیب وضعیت هر یک از عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

• ایران در دوران حاکمیت سلوکیان

• چین پس از شکست از مغولان

• تعاملات فرهنگی قبل از ظهور غرب جدید

• ایرانیان در مواجهه با اسلام

(۱) حفظ هویت فرهنگی - تحولات فرهنگی - در گرو قدرت و غنای فرهنگی بود. - تحمیل فرهنگ توسط ایرانیان

(۲) ملحق شدن به فرهنگ مقابل - تحمیل فرهنگ بر قوم غالب - در حاشیه روابط و سازمان‌های سیاسی و اقتصادی قرار می‌گرفت. - ملحق شدن ایرانیان به فرهنگ اسلام

(۳) تحولات فرهنگی - حفظ هویت فرهنگی - تابع قدرت‌های قومی و قبیله‌ای بود. - حفظ هویت فرهنگ ایرانی

(۴) حفظ هویت فرهنگی - تحمیل فرهنگ بر قوم غالب - تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی نبود. - پذیرش تدریجی اسلام

۳۰- کدام گزینه به ترتیب در مورد دو پیامد تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی

درست، ولی در مورد مخالفان جهانی شدن نادرست است؟

(۱) آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. - خودباختگی فرهنگی جوامع غربی را به دنبال می‌آورد. - از نظر آن‌ها جهانی شدن در حال ایجاد نظم نوین است که تجارت و تولید بین‌المللی آن را به پیش می‌راند.

(۲) هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌کند. - موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی می‌شود. - از نظر آن‌ها جهانی شدن به گونه‌ای است که نظم نوین را در سطح جهانی به دنبال آورد.

(۳) هویت فرهنگی جوامع غربی را متزلزل می‌کند. - ارتقادهنده ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. - از نظر آن‌ها جهانی شدن فرایندی است که هیچ اعتنایی به مرزهای ملی ندارد.

(۴) موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی می‌شود. - مطابق ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. - از نظر آن‌ها جهانی شدن چالش‌ها و تضادهایی را پدید می‌آورد.

۳۱- هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرند؟

پیامد	نظریه
خودداری از مقابله با قحطی ایرلند	«الف»
«ب»	سوسیالیسم
احزاب سوسیالیستی و کمونیستی	«د»
«ج»	بلوک شرق و غرب

• جریان چپ

• لیبرالیسم اقتصادی

• پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت

• تقسیم جهان به دو قطب اصلی

(۲) «ب» - «ج» - «الف» - «د»

(۱) «د» - «ب» - «ج» - «الف»

(۴) «د» - «الف» - «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د» - «ب» - «ج»

۳۲- در بین عبارت‌های زیر، بخش اول کدام یک درست و بخش دوم آن نادرست است؟

(الف) مراد از جهان اول، کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب و منظور از جهان سوم، کشورهایی است که در کانون بلوک شرق قرار داشتند.

(ب) براساس نظریه توسعه‌یافته و عقب‌مانده، جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند.

(ج) برخی مفاهیم طبیعی و سیاسی مانند «شمال و جنوب» معنای جغرافیایی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کرده‌اند.

(د) «سلم» در قرآن در برابر جنگ و «صلح» نیز در برابر اختلاف به کار رفته است. اسلام و اصلاح به معنای جنگ و اختلاف است.

(ه) آگوست کنت معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند؛ ولی با رشد سرمایه‌داری و انقلاب طبقاتی، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

(۱) «ب» - «د» (۲) «الف» - «ج» - «ه»

(۳) «الف» - «د» - «ه» (۴) «ب» - «ج»

۳۳- پاسخ سؤال‌های زیر به ترتیب کدام است؟

• به چه دلیل مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود؟

• مهم‌ترین نظریه پردازان لیبرال چه کسانی بودند؟

• برخی اندیشمندان، عامل وقوع بحران‌های زیست‌محیطی را چه چیزی می‌دانند؟

• آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی، متوجه چه قشری از جامعه است؟

(۱) وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر - مالتوس، ریکاردو و لرد جان راسل - فرهنگ مدرن غرب - تمامی جامعه

(۲) اقتضای بازار مصرف - مارکس، دیکنز و آیزایا برلین - انقلاب صنعتی - قشر فقیر و ضعیف جامعه

(۳) تعدیل جهانی ثروت - مالتوس، ریکاردو و دیکنز - فرهنگ معاصر غرب - اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد

(۴) اقتصاد تک‌محصولی - ماکس وبر، ریکاردو و برتراند راسل - تسلط انسان مدرن بر طبیعت - سرمایه‌داران و تولیدکنندگان

۳۴- به ترتیب هر یک از عبارت‌های زیر با موارد کدام گزینه در ارتباط است؟

• علت برگزاری اجلاس هزاره ادیان

• نحوه آغاز بحران معرفتی جدید غرب

• نشانه بحران معنویت در غرب

(۱) دفاع از منافع جهان اسلام - زیر سؤال رفتن علم مدرن - پساکولاریسم

(۲) حفظ صلح جهانی - تردید در شناخت از طریق عقل و تجربه - پست‌مدرن

(۳) بررسی نقش دین در استقرار صلح جهانی - روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی - افول سکولاریسم

(۴) از بین بردن بحران معنویت در جهان - آشکار شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی - سکولاریسم

۳۵- نتایج هر یک از عبارتهای زیر چیست؟

- سازماندهی سیاسی و اقتصادی جدید طی دو قرن ۱۹ و ۲۰ م.
 - مقاومت در برابر سیاست جهانی سازی اقتصادی قدرت های برتر اروپایی و آمریکایی
 - انکار حقایق قدسی توسط فرهنگ غرب
 - شناخته شدن کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا به عنوان معتبرترین راه شناخت جهان در فرهنگ قرون وسطی
- (۱) تکوین نظام نوین جهانی - شکل گیری سازمان کنفرانس اسلامی - نهادینه شدن سکولاریسم - بحران معنویت در جهان غرب
- (۲) شکل گیری روابط بین المللی جدید - ایجاد شبکه های عظیم اطلاعاتی توسط جوامع غیر غربی - گریز از سکولاریسم - نادیده گرفتن وحی و شهود در شناخت حقیقت
- (۳) تزلزل موقعیت فرهنگی کشورهای غیر غربی - پدید آمدن شرکت های چند ملیتی - شکل گیری جریان های پست مدرن - بحران معرفتی جهان غرب
- (۴) تقسیم جوامع غربی به مرکزی و پیرامونی - شکل گیری جنبش عدم تعهد - عدم دستیابی به آرمان های انقلاب فرانسه - نادیده گرفتن شناخت از راه عقل و تجربه

روان شناسی یازدهم

- ۳۶- اگر جهت فلش را از علت به معلول در نظر بگیریم، رابطه مشخص شده در کدام گزینه درست است؟
- (۱) محدودیت در تبیین پدیده‌های مربوط به انسان ← دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان شناسی ← محدودیت علم تجربی در پاسخ به سؤالات بشر
 - (۲) ابعاد جسمانی و غیرجسمانی آدمی ← دشواری توصیف و تبیین در روان شناسی ← دشواری پیش‌بینی و کنترل در روان شناسی
 - (۳) تغییر مبانی و پیش‌فرض‌های هر علم ← محدودیت در رسیدن به تعریف واحد از علم ← تغییر در توصیف و تبیین‌های هر علم
 - (۴) مطابقت دادن فرضیه با یافته‌های مقبول در علم تجربی ← آزمودن نتیجه براساس اطلاعات و داده‌های تجربی ← پذیرش پاسخ‌های اولیه و خردمندانه به مسئله

۳۷- در رابطه با کودکی ۲ ساله، کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) در دوره طفولیت قرار دارد و می‌توانیم او را نوپا بدانیم.
- (۲) والدینش باید عواطف و احساسات صحیح را به او آموخته و او را در بازی کردن آزاد بگذارند.
- (۳) چند ماهی است که می‌تواند بدون گرفتن دست‌های دیگران قدم زده و راه برود.
- (۴) تصویری از خوب و بد ندارد و ممکن است دست به کاری بزند تا صرفاً دوستش را خوشحال کند.

۳۸- کدام گزینه هم در بر دارنده «تفکر فرضی» بوده و هم مثالی برای «فراحافظه» است؟

- (۱) نوجوانان بهتر از کودکان تمرکز می‌کنند و به همین خاطر است که رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات بهتری دارند.
- (۲) باید روش مطالعه رتبه برترها را پرسید، زیرا اگر با روش آن‌ها دروس حفظی مطالعه شود، نتیجه ارتقای زیادی پیدا می‌کند.
- (۳) نوجوانان نسبت به انتقاد در جمع حساسیت زیادی دارند و به همین خاطر است که نباید ایشان را بابت فراموشی در جمع ملامت کرد.
- (۴) نوجوانان باید در هنگام انتخاب محصول، بر فرایند تصمیم‌گیری خود نظارت کافی داشته باشند تا کیفیت را نیز علاوه بر ظاهر در نظر بگیرند.

۳۹- فردی را در نظر بگیرید که در اتفاقی ایزوله قرار دارد که شدت محرک‌های حسی در آن به نحوی نیست که گیرنده‌های او را تحریک کنند. در رابطه با این فرد، کدام گزینه درست است؟

- (۱) اگر این فرد تصور کند محرکی را احساس کرده، فرضاً صدای پدریزرگش را بشنود، حالت «اصابت» را تجربه کرده است.
- (۲) افراد در این موقعیت شروع به تجربه احساس‌های غیرواقعی می‌کنند که با پدیده جبران حسی توصیف و تبیین می‌شود.
- (۳) می‌توان این اتاق را در شهرهای شلوغ، که شهروندان به دنبال سکوت حقیقی و آرامش هستند، اجاره دارد.
- (۴) برای رسیدن به شرایط مشابه می‌توان با استفاده از دارو، گیرنده‌های حسی فرد را به صورت موقت غیرفعال کرد.

۴۰- کدام گزینه حاوی تمامی عبارت‌های درست در رابطه با مراحل حافظه است؟

- (الف) رمزگردانی بزرگسالان، تحت تأثیر نوع آن، پایداری از دوره کودکی است.
- (ب) با استفاده از فنون بیان اهمیت مطلب و مطالعه چندحسی می‌توانیم به ترتیب رمزگردانی و اندوزش را تقویت کنیم.
- (ج) اگر مطلبی برای ما خوشایند باشد، رمزگردانی بهتری داریم، اما این موضوع در مرحله بازیابی کاربردی ندارد.
- (د) پدیده نوک‌زبانی مشکلی ناشی از نشانه‌های بازیابی و ناتوانی در بازیابی فوری مواد اطلاعاتی است.
- (ه) حافظه یا در هر سه مرحله خود دچار خطا می‌شود یا بدون خطا روند رمزگردانی، اندوزش و بازیابی طی خواهد شد.

(۱) الف - د (۲) ب - ج (۳) الف - ب - د (۴) ب - ج - ه

۴۱- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، مربوط به کدام مرحله حل مسئله هستند؟

- بهتر است خود فرد ملاک مقایسه راه‌حل‌ها را مشخص کند و دیگران نقش راهنما داشته باشند.
- عبارت معروف پزشکان: «برات دارو می‌نویسم اگه خوب نشدی بیا برای عمل».
- حل‌کنندگان مسئله دوست دارند روش‌های قبلی خود را بهبود بخشیده و ارتقا دهند.

(۱) تشخیص مسئله - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین - بازبینی و اصلاح راه‌حل

(۲) ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

(۳) تشخیص مسئله - به‌کارگیری راه‌حل مناسب - بازبینی و اصلاح راه‌حل

(۴) ارزیابی راه‌حل - به‌کارگیری راه‌حل مناسب - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

۴۲- در رابطه با فعالیت‌های شناختی آدمی، کدام گزینه درست است؟

- (۱) کارآمدی و پایداری فعالیت‌های شناختی عالی، متناسب با نوع پردازش زیربنایی آن‌ها تغییر می‌کند.
- (۲) ناتوانی بسیاری از تصمیم‌گیرندگان ناشی از آن است که نگاه جدیدی به مسئله نداشته یا در حل آن بی‌تجربه هستند.
- (۳) در رابطه با مسائلی که در زندگی خود با آن‌ها مواجهیم، لازم است جدیت داشته باشیم تا موانع پیش رویمان را شناسایی کنیم.

(۴) در حل مسئله و تصمیم‌گیری، با راه‌حل‌های متعددی روبه‌رو هستیم که لازم است مشخص کنیم بهترین آن‌ها کدام است.

۴۳- در بسیاری از مسابقات تلویزیونی، شرکت‌کننده با پاسخ به هر سؤال جایزه‌ای بیشتر برنده می‌شود، اما اگر در این بین، سؤالی را اشتباه پاسخ دهد، تمام جایزه برده را از دست می‌دهد. برخی شرکت‌کنندگان زمانی که عدد جایزه ایشان چشمگیر می‌شود، ریسک نکرده و از ادامه بازی انصراف می‌دهند. این مثال با کدام گزینه ارتباط بیشتری دارد؟

(۱) سبک تصمیم‌گیری اجتنابی

(۲) ملاک تصمیم‌گیری خطر

(۳) مانع کوچک‌شمردن خود

(۴) تعارض گرایش - گرایش

۴۴- ادراک کارایی و کنترل پایین می‌تواند ناشی از کدام عوامل باشد؟

(۱) تحقیر دیگران - عدم حمایت اجتماعی

(۲) انگیزه درونی پایین و فقدان انگیزه بیرونی

(۳) نبود و ضعف جدی در اراده

(۴) تعریف هدف بیش از اندازه کوچک

۴۵- اگر شرایط جامعه‌ای به نحوی باشد که تسهیل‌کننده موفقیت اعضایش نباشد، ممکن است نوجوانان و جوانانی که دوره هویت‌یابی و بنانهادهن آینده خود را طی می‌کنند، پس از تجربیات مکرر شکست پس از کوشش، ناامید شده و دست از تلاش بردارند، با انگیزه پایین به محل کار خود رفته و خود را عامل پیشرفت ندانند. در رابطه با این موقعیت، کدام گزینه درست است؟

(۱) نوع تصمیم‌گیری ایشان به مرور از پیچیده مهم به معمولی ساده تغییر شکل می‌دهد.

(۲) انگیزه ایشان برای مراجعه به محل کار و انجام وظایف شغلی، از بیرونی به درونی تغییر جهت می‌دهد.

(۳) آن‌ها شرایط عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنند که ناشی از ناهماهنگی رفتار و باور است.

(۴) در طی تجربه زندگی، اسناد درونی آن‌ها به اسناد بیرونی تغییر می‌کند.

عربی، زبان قرآن یازدهم

• عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ فِي التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٤٦-٥٢):

۴۶- ﴿وَ إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾:

(۱) و هرگاه آنان را از روی نادانی مخاطب قرار دهند، آرام سخن می گویند.

(۲) و هر زمان که نادانان آنان را مورد خطاب قرار دهند، سخن آرام می گویند.

(۳) و چنانچه نادانان را مورد خطاب قرار دهند به آرامی سخن می گویند.

(۴) و هر زمان آنان را نادان خطاب کنند، سخن آرام می گویند.

۴۷- «الْحَيَوَانَاتُ قَدْ تَتَعَاوَنُ مَعَ بَعْضِهِمْ فِي اسْتِمْرَارِ حَيَاتِهِمْ فِي الطَّبِيعَةِ مَثَلًا يُوجَدُ طَائِرٌ يَدْخُلُ فِي فَمِ التَّمَّاسِيحِ وَ يَنْقُرُ بَقَايَا الطَّعَامِ مِنْ بَيْنِ أَسْنَانِهَا!»:

(۱) گاهی حیوانات در تداوم زندگی شان در طبیعت همدیگر را یاری می کنند، مثلاً پرنده ای وجود دارد که وارد دهان تمساح ها می شود و به باقی مانده های غذا در میان دندان های آن ها نوک می زند!

(۲) حیوانات برای این که زندگی شان در طبیعت استمرار بیابد، همیاری می کنند، مثلاً پرنده ای وجود دارد که در دهان تمساح ها وارد می شود و باقی مانده غذاهایی که در میان دندان هایشان هست را نوک می زند!

(۳) حیوانات گاهی برای ادامه یافتن زندگی شان در طبیعت همدیگر را یاری می کنند، مثلاً پرنده ای وجود دارد که با ورود به دهان تمساح ها باقی مانده های غذا را از میان دندان هایشان نوک می زند!

(۴) حیوانات ممکن است برای تداوم زندگی شان در طبیعت یکدیگر را یاری کنند، مثلاً پرنده ای وجود دارد که وارد دهان تمساح می شود و باقی مانده های غذاها را از میان دندان های آن ها نوک می زنند!

۴۸- «فِي الْعَالَمِ الْحَالِيَّ ازْدَادَ تَبَادُلُ الْمَفْرَدَاتِ بَيْنَ لُغَاتِ الْعَالَمِ الْمُخْتَلَفَةِ عِبْرَ الْإِنْتَرْنِتِ وَ لَنْ يَسْتَطِيعَ أَيُّ شَعْبٍ أَنْ يَمْنَعَ وَقُوعَهُ بَلْ عَلَيْهِ أَنْ يُدِيرَهُ!»: در جهان کنونی

(۱) جابه جایی واژگان میان زبان های مختلف دنیا از طریق اینترنت افزایش یافته است و هیچ ملتی قادر نخواهد بود که مانع وقوع آن شود، بلکه باید آن را مدیریت کند!

(۲) جابه جایی واژگان در میان زبان های مختلف دنیا، به وسیله اینترنت زیاد شده است و هیچ ملتی نخواهد توانست که مانع این رخداد بشود، بلکه باید آن را مدیریت کند!

(۳) واژگان بین زبان های مختلف جهان از طریق اینترنت بسیار جابه جا می شوند و هیچ ملتی نمی تواند مانع رخ دادن آن شود، بلکه باید آن را سامان بدهد!

(۴) اینترنت جابه جاشدن واژگان میان زبان های مختلف دنیا را افزایش داده است و هیچ ملتی نخواهد توانست که مانع این رخداد بشود، بلکه باید به مدیریت آن پردازد!

۴۹- «إِيَّاكَ وَ الْكَذِبَ؛ فَإِنَّهُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَخَلَّصَ مِنْ ذُنُوبِهِ فَعَلَيْهِ أَنْ يَلْتَزِمَ بِالصَّدَقِ لِأَنَّ الصَّدَقَ خَيْرٌ مُنْقَذٍ لِلْمُذْنِبِ!»:

(۱) از دروغ گفتن پرهیز کن، زیرا آن، کلید هر بدی است و هر کس بخواهد که از گناهان خود رها شود باید راستی پیشه کند؛ زیرا راستی بهترین نجات بخش گناهکاران است!

(۲) تو را از دروغ برحذر می دارم، زیرا کلیدی برای همه بدی هاست و اگر کسی بخواهد که از همه گناهان خود خلاص شود باید به صداقت پایبند شود؛ زیرا بهترین نجات دهنده گناهکار، صداقت است!

(۳) بر تو باد که دروغ نگویی؛ زیرا آن، کلید هر بدی است و هر کس بخواهد از گناهانش خلاص شود باید به راستگویی پایبند شود؛ چون راستگویی برای گناهکار نجات دهنده خوبی است!

(۴) از دروغ گفتن برحذر باش؛ چراکه آن، کلید هر بدی است و هر کس بخواهد از گناهانش رها شود باید به راستگویی پایبند باشد؛ زیرا راستگویی برای گناهکار، بهترین نجات بخش است!

۵۰- عَيْن الصَّحِيح:

- (۱) أنشد الشعراءُ الإيرانيون أبياتاً ممزوجةً بالعربية سُميت بالملّمع: شاعران ایرانی بیت‌هایی آمیخته با عربی را سرودند که «ملّمع» نامیده شده‌اند!
- (۲) العاقلُ لا يُجربُ ما جَرَّبَهُ الآخرون فَإِنَّهُ يُسبِّبُ النَّدَامَةَ: خردمند نباید چیزی را که دیگران آزموده‌اند، بیازماید؛ زیرا آن باعث پشیمانی می‌گردد!
- (۳) هذه غُرفٌ مُجهَّزةٌ بِمصابيحٍ مُلوّنةٍ جَعَلَتْهَا جَمِيلَةً جَدًّا: این اتاق‌ها را با چراغ‌هایی رنگی تجهیز کرده‌اند که آن‌ها را واقعاً زیبا گردانده است!
- (۴) وصايا لقمانَ لابنه أَفْضَلُ مواعظٍ قَدَّمَهَا أَحَدٌ لَوَلَدِهِ: سفارش‌های لقمان به پسرش برتر از نصیحت‌هایی است که کسی به فرزندش تقدیم کرده است!

۵۱- «بهترین دوستانان کسی است که عیب‌هایتان را به شما هدیه می‌دهد تا خودتان را اصلاح کنید!»:

- (۱) أَفْضَلُ أَصْدِقَائِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ لِتُصْلِحُوا أَنْفُسَكُمْ!
- (۲) خَيْرُ الْإِخْوَانِ لَكُمْ هُوَ الَّذِي يُهْدِي الْعُيُوبَ إِلَيْكُمْ حَتَّى تُصْلِحُوا!
- (۳) أَفْضَلُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ يُهْدِي إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ لِتُصْلِحُوا أَنْفُسَكُمْ!
- (۴) خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ هُوَ أَهْدَى عِيْبِكُمْ إِلَيْكُمْ حَتَّى يُصْلِحَكُمْ!

۵۲- «شَرُّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهِينِ.» عَيْنُ الْأَنْسَبِ لِمَفْهُومِ الْعِبَارَةِ:

- (۱) روی و ریا را مکن آیین خویش هر چه فساد است ز روی و ریاست
- (۲) هست شکل ریا چو صورت شمع تبش او را تابش اندر جمع
- (۳) در صحبت احباب چنان روی و ریا بود جانم به لب از صحبت احباب برآمد
- (۴) ای شیخ از حصیر فرییم مده به زرق کاید ز بوریای تو بوی ریا هنوز

● اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (۵۳-۵۵) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

تُعَدُّ الْحَيَوَانَاتُ الْأَلْفِيفَةُ (خَانَكِي) مِنَ الْمَخْلُوقَاتِ الَّتِي تَعِيشُ مَعَ الْإِنْسَانِ فِي الْبَيْتِ. وَ يَقُومُ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ بِتَرْبِيَةِ الْحَيَوَانَاتِ لِأَنَّ لَهَا مِنْ فَوَائِدِ نَفْسِيَّةٍ وَاجْتِمَاعِيَّةٍ. وَ مِنْ أَكْثَرِ الْحَيَوَانَاتِ الَّتِي تُرَبَّى فِي الْمَنَازِلِ: الْقَطَطُ وَ الْكَلَابُ. يُفَضَّلُ الْبَعْضُ الْآخَرُ مِنَ النَّاسِ تَرْبِيَةَ الطَّيُورِ الصَّغِيرَةِ أَوْ الْأَسْمَاكِ فِي أَحْوَاضٍ (حِ حَوْضٍ) زَجَاجِيَّةٍ دَاخِلَ الْبَيْتِ. تَحْتَاجُ الْحَيَوَانَاتُ الْأَلْفِيفَةُ إِلَى رِعَايَةٍ خَاصَّةٍ وَاهْتِمَامٍ دَائِمٍ. فَيَجِبُ عَلَى الْإِنْسَانِ أَنْ يُوفِّرَ لَهَا الْغِذَاءَ الصَّحِيَّ وَ الْمُنَاسِبَ. كَمَا يَجِبُ الْاهْتِمَامُ بِنَظَافَةِ الْحَيَوَانِ وَ مَكَانِ نَوْمِهِ. وَ تُعَدُّ زِيَارَةُ الطَّبِيبِ الْبَيْطَرِيِّ (دَامِپَرِشْكَ) أَمْرًا ضَرُورِيًّا لِلْحِفَافِ عَلَى صَحَّةِ الْحَيَوَانِ. لَا بُدَّ مِنْ تَوْفِيرِ الْمَاءِ النَّظِيفِ لِلْحَيَوَانِ فِي جَمِيعِ الْأَوْقَاتِ. تَحْتَاجُ الْحَيَوَانَاتُ أَيْضًا إِلَى اللَّعْبِ وَ الْحَرَكَةِ يَوْمِيًّا. فَالْحُبُّ وَ الْاهْتِمَامُ يَجْعَلُ الْحَيَوَانِ يَشْعُرُ بِالْأَمَانِ وَ السَّعَادَةِ. تُسَاعِدُ تَرْبِيَةَ الْحَيَوَانَاتِ عَلَى تَنْمِيَةِ (پَرورش) حَسَنِ الْمَسْئُولِيَّةِ لَدَى الْإِنْسَانِ. كَمَا تُعَلِّمُهُ الصَّبْرَ وَ الرَّحْمَةَ وَ التَّعَاوُنَ. لِذَلِكَ الْعِنَايَةُ بِالْحَيَوَانَاتِ الْأَلْفِيفَةِ وَاجِبَةٌ اخْلَاقِيَّةٌ وَ إِنْسَانِيَّةٌ.

۵۳- «مَاذَا نَسْتَنْتِجُ مِنَ النَّصِّ؟» عَيْنُ الْخَطَا:

- (۱) الحفاظ على الحيوانات الأليفة يستغرق وقتاً كثيراً من الإنسان!
- (۲) الحيوانات الأليفة ذات أحاسيس تُشبه الأطفال فتحتاج إلى عناية كثيرة!
- (۳) من يُحافظ على حيوان أليف فعليه أن يكون له بيتٌ كبيرٌ يُناسب الحيوان!
- (۴) كثير من الناس يُحبّون أن يكون عندهم حيوان أليف داخل بيوتهم!

٥٤- عَيْن الصَّحِيح:

- (١) النَّاسُ يُحَافِظُونَ عَلَى الْحَيَوَانَاتِ الْأَلْيَفَةِ لِيَتَعَلَّمُوا الصَّبْرَ وَ التَّعَاوُنَ!
- (٢) الْحَيَوَانَاتِ الْأَلْيَفَةِ أَفْضَلُ جَلِيسٍ لِلَّذِي يَعِيشُ فِي بَيْتِهِ وَحِيداً!
- (٣) الْحَفَافُ عَلَى الْحَيَوَانَاتِ الْأَلْيَفَةِ نَفَقَاتُهُ كَثِيرَةٌ وَ لَكِنَّهُ وَاجِبٌ لَكُنَّا!
- (٤) لَا بَدَّ مِنْ بِنَاءٍ مُسْتَوْصَفٍ أَوْ مُسْتَشْفَى مُنَاسِبٍ لَتُعَالَجَ فِيهِ الْحَيَوَانَاتُ!

٥٥- عَيْنُ الْخَطَا فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «يُفْضَلُ - الْمَنَازِلُ - وَاجِبٌ - تُسَاعِدُ»

- (١) يُفْضَلُ: فعلٌ مضارعٌ - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «تَفَضَّلَ» - معلوم - متعدِّ/ فاعله «الْبَعْضُ» و مفعوله «تَرْبِيَّةٌ»
- (٢) وَاجِبَةٌ: اسم - مفرد مؤنَّث (جمعه: واجبات) - اسم فاعل مأخوذ من فعل «يَجِبُ» - نكرة - معرب/ خبرٌ و مبتدؤه «العناية»
- (٣) الْمَنَازِلُ: جمع تكسير و مفردة «المنزل» - اسم مكان من مصدر «نَزَلَ» - معرّف بآل - معرب/ مجرور بحرف الجرّ
- (٤) تُسَاعِدُ: فعلٌ مضارعٌ - للمؤنث الغائبة - مزيد ثلاثي بزيادة حرف «ألف» - اسم فاعله: مُسَاعِدٌ - معلوم/ فعل و فاعله «تَرْبِيَّةٌ»

• عَيْنُ الْجَوَابِ الصَّحِيحِ لِلْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٥٦ - ٦٠):

٥٦- عَيْنُ الْخَطَا فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) تَبَادُلُ الْمُفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ!
- (٢) يُغَيِّرُ الْعَرَبُ أَصْوَاتَ الْكَلِمَاتِ الدَّخِيلَةِ وَفَقاً لِأَلْسِنَتِهِمْ!
- (٣) الدُّكْتُورُ التُّونَجِيُّ مُؤَلِّفُ كِتَابٍ يَضُمُّ الْكَلِمَاتِ الْمُعَرَّبَةَ!
- (٤) فَقَدْ نُقِلَتْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ أَلْفَاظٌ فَارِسِيَّةٌ كَثِيرَةٌ بِسَبَبِ التَّجَارَةِ!

٥٧- عَيْنُ مَا فِيهِ اسْمُ التَّفْضِيلِ:

- (١) إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَعْمَالَهُ تُنْزَلُ الْحِكْمَةُ عَلَى قَلْبِهِ!
- (٢) لَا تُصَادِقِ الْأَحْمَقَ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ وَ إِنْ أَرَادَ لَكَ خَيْراً!
- (٣) مَا أَجْمَلَ الْعِمَارَاتِ الْأَثَرِيَّةَ فِي مَدِينَتِي إِصْفَهَانَ وَ يَزْدَا!
- (٤) حَافِظُوا عَلَى الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا أَوَّلُ عَمَلٍ يُسْأَلُ عَنْهَا فِي الْقِيَامَةِ!

٥٨- عَيْنُ عِبَارَةٍ جَاءَ فِيهَا اسْمُ مِبَالِغَةٍ:

- (١) كَثِيرٌ مِنْ دُولِ الْعَالَمِ تُحِبُّ أَنْ تَسْتَخْدِمَ الطَّيَّارِينَ الْإِيرَانِيِّينَ!
- (٢) اجْتَمَعَ الْعَمَّالُ فِي الْمَصْنَعِ وَ هُمْ يَطْلُبُونَ أَنْ تَزْدَادَ مَرَاتِبُهُمْ!
- (٣) الْجَاهِلُ يَعِيشُ فِي الظَّلَامِ وَ لَا يُخْرِجُهُ مِنْهُ إِلَّا الْعِلْمُ!
- (٤) الرِّكْبُ جَمَاعَةٌ مِنَ الْمَسَافِرِينَ يُسَافِرُونَ عَلَى الدَّوَابِّ!

٥٩- عین فعلاً ممکن أن یترجم فی زمانین:

- (١) من أخذ ینادی التلاميذ لیحضروا فی صالة الامتحان!
- (٢) من كان معیناً علی الظلم و العدوان فلا تتخذہ صديقاً لك!
- (٣) ما سأل المراسل من لاعب سجّل الهدف الأول فی المباراة!
- (٤) ما یفرز من عیون التمساح عندما یأكل فريسته لیست دموعاً!

٥٠- عین صفة یختلف نوعها:

- (١) رجاء، أعطني بطاقة أستطيع بها أن أشحن جوالی!
- (٢) لما حدث إصارع فی قرینتنا خرب عدد من البيوت!
- (٣) لهذا الطائر جناحان لا تمكن مشاهدتهما عندما یطیر!
- (٤) هذا الطائر انطلاقه و توقفه السریعان یثيران تعجب الناظرین!

تاریخ یازدهم

۶۱- با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه درست است؟

«در گذشته، مورخانی برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کردند.»

(۱) ویژگی این نوع تاریخ‌نگاری در این است که تاریخ‌نگاران بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کنند.

(۲) مورخ در این روش به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت‌دادن همه روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

(۳) در این روش، حوادث به ترتیب زمان وقوع آن‌ها نوشته می‌شوند.

(۴) مورخ در این روش، با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند.

۶۲- کدام عبارت توصیف درستی از اوضاع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شبه‌جزیره عربستان قبل از ظهور اسلام ارائه داده است؟

(الف) در برخی از مناطق آن مانند یثرب، مکه و طائف کشاورزی وجود داشت.

(ب) برجسته‌ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب در دوران جاهلیت، شعر و شاعری بود.

(ج) وضعیت اقتصادی این منطقه به شدت متأثر از موقعیت جغرافیایی و شرایط سیاسی آن بود.

(د) برخی شواهد و مدارک، نشان از گرایش عده‌ای از مردم عرب به آیین زرتشتی و کیش مانوی دارد.

(۱) «الف» - «ج» (۲) «ب» - «د» (۳) «الف» - «د» (۴) «ب» - «ج»

۶۳- در کدام گزینه زمان وقوع دو رویداد مهم تاریخ صدر اسلام به درستی تدوین شده است؟

(الف) پذیرش اسلام توسط هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب

(ب) مأموریت به حضرت علی (ع) برای ابلاغ سورة براءت

(۱) «الف» بر «ب» مقدم بود و هر دو در سال نهم هجری روی دادند.

(۲) «الف» مربوط به سال نهم و «ب» مربوط به سال دهم هجری است.

(۳) «ب» بر «الف» مقدم بود و هر دو مربوط به سال دهم هجری هستند.

(۴) «الف» مربوط به قبل از صلح حدیبیه و «ب» مربوط به بعد از صلح حدیبیه است.

۶۴- هر یک از وقایع زیر به ترتیب در زمان کدام‌یک از خلفای راشدین رخ داده است؟

«انتقال پایتخت از مدینه به کوفه - فتح شام - جنگ با پیامبران دروغین - تبعید عمار یاسر»

(۱) عمر بن خطاب - علی (ع) - ابوبکر - عثمان بن عفان (۲) عمر بن خطاب - ابوبکر - عثمان بن عفان - علی (ع)

(۳) علی (ع) - عمر بن خطاب - ابوبکر - عثمان بن عفان (۴) علی (ع) - عثمان بن عفان - ابوبکر - عمر بن خطاب

۶۵- کدام گزینه به ترتیب در ارتباط با عبارت‌های زیر درست است؟

• پس از این اقدام معاویه، امام حسن (ع) همراه با سپاه خود از کوفه خارج شد.

• این رویداد ماهیت واقعی حکومت بنی‌امیه را برای بسیاری از مسلمانان آشکار کرد.

• این اقدام پس از شکست در جنگ جمل از طرف امویان صورت گرفت.

(۱) لشکرکشی معاویه به عراق - تبدیل خلافت دینی به سلطنت - ایجاد اختلاف بین سپاهیان علی (ع)

(۲) دسیسه‌گری برای ایجاد آشفتگی در سپاه امام حسن (ع) - قیام‌ها و جنبش‌های دوره اموی - ایجاد اختلاف بین سپاهیان علی (ع)

(۳) لشکرکشی معاویه به عراق - قیام‌ها و جنبش‌های دوره اموی - پشتیبانی از معاویه در جنگ صفین

(۴) دسیسه‌گری برای ایجاد آشفتگی در سپاه امام حسن (ع) - تبدیل خلافت دینی به سلطنت - پشتیبانی از معاویه در جنگ صفین

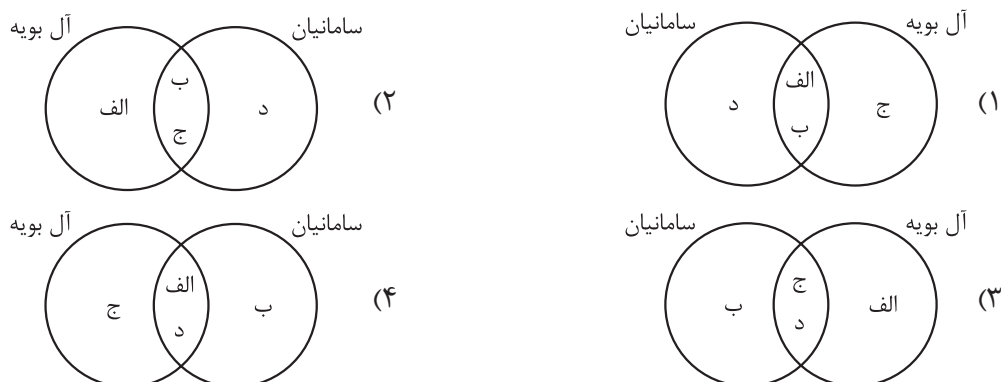
۶۶- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- الف) خلیفه حتی تحت تأثیر وزیر قدرتمند خود، مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد.
 ب) یکی از اقدامات او برای تحکیم و تثبیت خلافت خاندان خود، بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان بود.
 ج) او علاقه فراوانی به مباحث و مناظره‌های علمی از خود نشان می‌داد.
 د) عموهایش را که مدعی جانشینی بودند، از همهٔ مناصب مهمی که داشتند خلع کرد.

- (۱) «الف» → «ج» ← «د» / «د» ← «ب» ← «الف»
 (۲) «د» → «ج» ← «الف» / «الف» ← «ب» ← «د»
 (۳) «د» → «ج» ← «الف» / «د» ← «ب» ← «الف»
 (۴) «الف» → «ج» ← «د» / «الف» ← «ب» ← «د»

۶۷- کدام شکل با توجه به عبارت‌های داده‌شده درست است؟

- الف) رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی
 ب) نگارش نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی
 ج) گسترش سنت زیارت
 د) حمایت مادی و معنوی از عالمان

۶۸- یکی از تحولات چشمگیر در دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان کدام مورد بود؟

- (۱) گسترش نظام اقطاع با هدف نظارت و آبادکردن زمین‌های بایر
 (۲) زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران
 (۳) دخالت مقام‌های حکومتی در امور مذهبی و جانب‌داری آن‌ها از یک فرقه خاص
 (۴) تبدیل بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی

۶۹- دورهٔ مسلمانی مغول‌ها در ایران از دورهٔ چه کسی آغاز شد و مجموعهٔ قوانین رایج در عصر تیموری چه نام داشت؟

- (۱) غازان‌خان - تزوکات (۲) آلجایتو - یاسا (۳) غازان‌خان - یاسا (۴) آلجایتو - تزوکات

۷۰- کدام گزینه عبارت داده‌شده را به درستی تکمیل می‌کند؟

«پس از هجوم مغول به ایران، پیروان مذاهب و فرقه‌های اسلامی»

- (۱) به دلیل تسامح و تساهل دینی، در رقابت با یکدیگر تلاش نمودند که عقاید خود را گسترش دهند
 (۲) به رقابت با یکدیگر برای مسلمان‌شدن مغول‌ها تلاش کردند
 (۳) به دلیل تسامح و تساهل دینی، اتحاد و همدلی گذشته را کنار گذاشته و تلاش کردند که مغولان را به سوی عقاید خودشان هدایت کنند
 (۴) اختلاف و رقابت گذشته خود را کنار گذاشتند و متحد و یکدل برای مسلمان‌شدن مغول‌ها تلاش کردند

جغرافیای یازدهم

۷۱- با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه محتوای درستی را ارائه می‌دهد؟

(۱) در تهیه این نقشه به تابش خورشید به عنوان یک عامل

مؤثر در بارش توجه شده است.

(۲) در تهیه این نقشه، همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی

برای تعیین هر ناحیه لحاظ شده است.

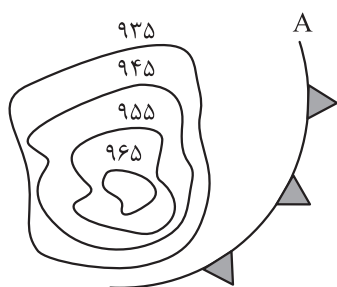
(۳) جغرافی‌دانان برای تعیین مرزهای این نواحی، از ترکیب

ویژگی‌های عمده بارش (مانند توزیع فصلی بارش) استفاده کرده‌اند.

(۴) تعیین مرز دقیق نواحی بارشی نسبت به تعیین مرز نواحی

زبانی در ایران، دشوارتر است.

۷۲- با توجه به تصویر، پاسخ درست سؤالات زیر در کدام گزینه عنوان شده است؟

• این منطقه، کم‌فشار است و یا پرفشار؟ چرا؟

• در مسیر حرکت باد، این منطقه در شروع مسیر قرار دارد یا پایان آن؟ چرا؟

• اگر خط «A» بیانگر یک جبهه هوای سرد باشد، هوای منطقه پشت جبهه

چگونه خواهد بود؟

(۱) پرفشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز کم‌تر می‌شود / در پایان مسیر -

این منطقه پرفشار است و باد از منطقه کم‌فشار به سمت منطقه پرفشار می‌رود / گرم

(۲) کم‌فشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز کم‌تر می‌شود / در شروع مسیر - این منطقه کم‌فشار است و باد از

منطقه کم‌فشار به سمت منطقه پرفشار می‌رود / سرد

(۳) پرفشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز بیشتر می‌شود / در شروع مسیر - این منطقه پرفشار است و باد

از منطقه پرفشار به سمت منطقه کم‌فشار می‌رود / سرد

(۴) کم‌فشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز بیشتر می‌شود / در پایان مسیر - این منطقه کم‌فشار است و

باد از منطقه پرفشار به سمت منطقه کم‌فشار می‌رود / گرم

۷۳- کدام یک از عبارتهای زیر درست است؟

(الف) اکوسیستم، مجموعه‌ای از موجودات زنده است که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند، تعامل دارند.

(ب) هر اکوسیستم از دو بخش زنده و غیرزنده تشکیل شده است.

(ج) تمامی اجزای یک بوم‌سازگان، در ایجاد هوازگی زیستی مؤثر هستند.

(د) جنگل‌ها، دریاها و بیابان‌های زمین مثال‌هایی از بوم‌سازگان‌ها هستند.

(۱) الف - ب (۲) ب - ج - د

(۳) ج - د (۴) الف - ب - ج

- ۷۴- با توجه به نمودار مقابل که تأثیر ارتفاع بر نوع پوشش گیاهی است، کدام گزینه نادرست است؟
- (۱) در ناحیه «الف»، میزان تولید مواد آلی کم‌تر از ناحیه «ب» است.
- (۲) احتمالاً منابع آبی ناحیه «ب» از طریق ناحیه «الف» تأمین می‌شود.
- (۳) در ناحیه «الف» ضخامت خاک کم‌تر از «ب» است.
- (۴) ناحیه «ب» مناسب فعالیت‌های نوع اول و ناحیه «الف» مناسب فعالیت‌های نوع سوم است.

۷۵- در مبحث نواحی اقتصادی و فرهنگی در مورد قاره آفریقا به ترتیب عبارات کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

(۱) نوع فعالیت اقتصادی غالب	(۲) گروه زبانی - قومی بعضی از مردم شمال	(۳) دین غالب مردم مرکز و جنوب	(۴) جایگاه در نظام سرمایه‌داری
*****	*****	*****	*****

- (۱) اول - حامی - آنیمیسیم - پیرامون
- (۲) دوم - سامی - اسلام - پیرامون
- (۳) اول - حامی - مسیحی - نیمه‌پیرامون
- (۴) دوم - سامی - اسلام - نیمه‌پیرامون
- ۷۶- کدام گزینه پاسخ درست پرسش‌های زیر را عنوان کرده است؟
- رابطه عرض جغرافیایی با پوشش گیاهی چگونه است؟
 - آیا می‌توانیم هر زیست‌بوم را یک ناحیه بدانیم؟ چرا؟
 - درختان در جنگل‌های مناطق معتدل و تایگا چه تفاوتی با هم دارند؟

(۱) با حرکت از مدار استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر، پوشش گیاهی کم‌تر و با حرکت به سمت عرض‌های جغرافیایی پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / بله - به این دلیل که هر زیست‌بوم از لحاظ زیستی (گیاهی و جانوری) همگون و مشابه است و از نواحی مجاور خود متمایز شده است. / درختان مناطق معتدل در تمام طول سال سبز هستند، اما درختان تایگا خزان‌دار هستند.

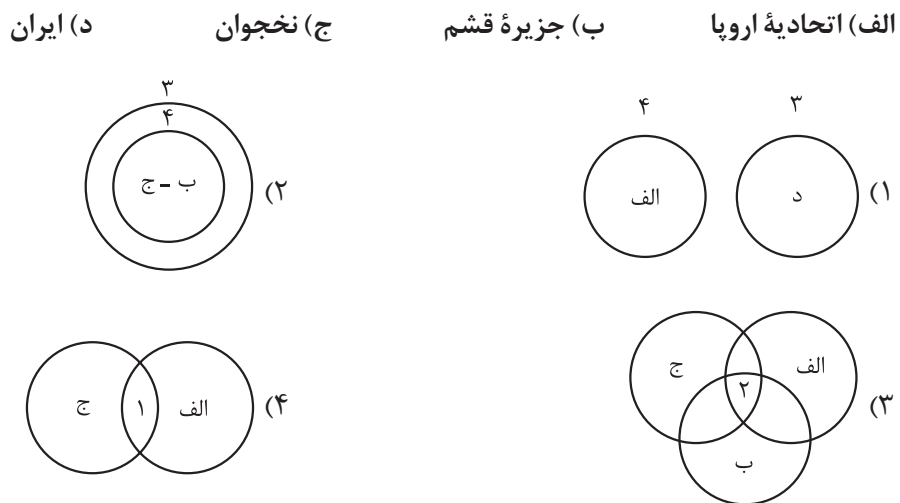
(۲) با حرکت از مدار استوا به سمت مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، پوشش گیاهی کم، و با حرکت از این دو مدار به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر و یا پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / خیر - زیست‌بوم‌ها بسیار بزرگ هستند و به همین دلیل نمی‌توان ویژگی‌های همگون و مشابهی که مشخصه نواحی است را در تمامی بخش‌ها داشته باشند. / درختان مناطق معتدل خزان‌دار هستند، اما درختان تایگا در تمام طول سال سبز هستند.

(۳) با حرکت از مدار استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر، پوشش گیاهی کم‌تر و با حرکت به سمت عرض‌های جغرافیایی پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / خیر - زیست‌بوم‌ها بسیار بزرگ هستند و به همین دلیل نمی‌توان ویژگی‌های همگون و مشابهی که مشخصه نواحی است را در تمامی بخش‌ها داشته باشند. / درختان مناطق معتدل در تمام طول سال سبز هستند، اما درختان تایگا خزان‌دار هستند.

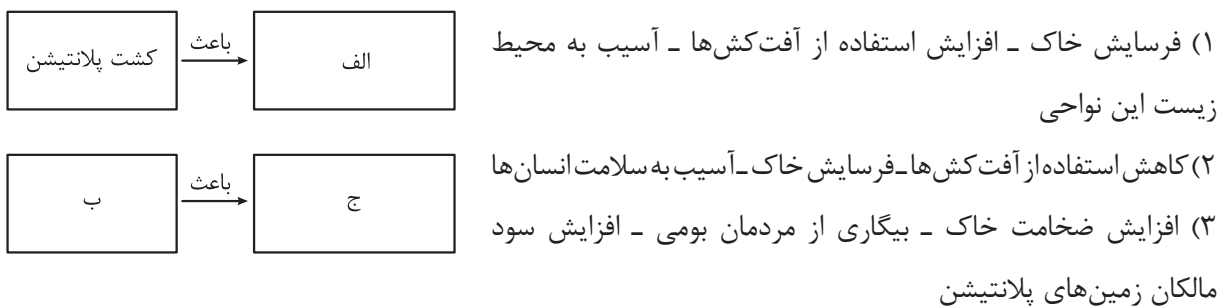
(۴) با حرکت از مدار استوا به سمت مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، پوشش گیاهی کم، و با حرکت از این دو مدار به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر و یا پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / بله - به این دلیل که هر زیست‌بوم از لحاظ زیستی (گیاهی و جانوری) همگون و مشابه است و از نواحی مجاور خود متمایز شده است. / درختان مناطق معتدل خزان‌دار هستند، اما درختان تایگا در تمام طول سال سبز هستند.

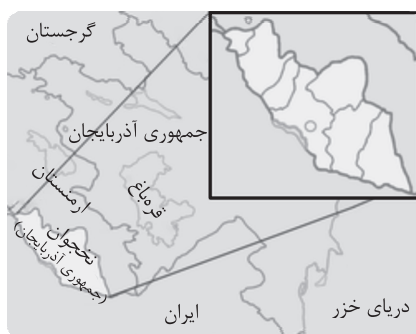
۷۷- با توجه به کشورهای زیر، کدام نمودار مفهوم درستی از نواحی سیاسی فراملی (۱)، فروملی (۲)، ملی (۳) و ویژه (۴) ارائه می‌دهد؟

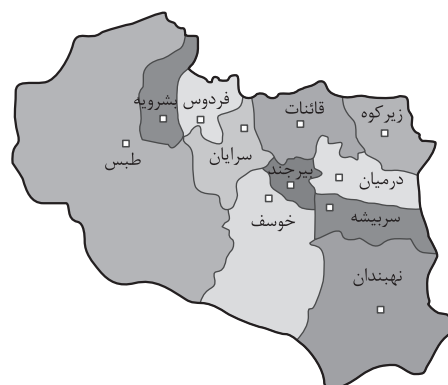
۷۸- با توجه به نظر کارشناسان محیط زیست، کدام گزینه به ترتیب موارد «الف»، «ب» و «ج» را به درستی تکمیل می‌کند؟

۷۹- کدام گزینه برداشت درستی از مقایسه دو تصویر زیر ارائه داده است؟

«الف»

«ب»

(۱) در ناحیه «الف» برخلاف ناحیه «ب»، ورود اتباع خارجی بدون گرفتن روادید (ویزا) امکان‌پذیر است.

(۲) ناحیه «ب» همانند «الف» تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای است.

(۳) ناحیه «الف» برخلاف «ب» نظام مدیریت مخصوص به خود را دارد.

(۴) ناحیه «ب» برخلاف «الف» مرز سیاسی مشخصی دارد.

۸۰- هر یک از عبارات زیر بیانگر کدام یک از مفاهیم جغرافیای فرهنگی است؟

الف) ساخت مسجد در عربستان سعودی

ب) عبادت مردم در کلیسای سنت ژوزف شهر مونترال کشور کانادا

ج) تأسیس باشگاه یوگا در تهران

۱) چشم‌انداز فرهنگی - پخش فرهنگی - پخش فرهنگی

۲) پخش فرهنگی - چشم‌انداز فرهنگی - چشم‌انداز فرهنگی

۳) پخش فرهنگی - پخش فرهنگی - چشم‌انداز فرهنگی

۴) چشم‌انداز فرهنگی - پخش فرهنگی - چشم‌انداز فرهنگی

فلسفه یازدهم

۸۱- کدام گزینه توضیح مناسب‌تری از دلیل سقراط برای این که خود را سوفیست ننماید، ارائه می‌دهد؟

- (۱) سقراط می‌خواست نشان دهد که برخلاف سوفیست‌ها، حقیقت را در دست دارد و خود را دانای مطلق می‌داند.
- (۲) سقراط با فروتنی در برابر دانایی و به سبب بی‌اعتقادی به مغالطه، خود را دوستدار دانایی نامید نه صاحب آن.
- (۳) سقراط چون بیشتر به اصول اخلاقی و هدایت مردم می‌اندیشید خود را دوستدار دانایی می‌دانست نه دانا.
- (۴) سقراط با سوفیست‌ها در باور به نسبی بودن حقیقت هم‌نظر بود، ولی روش بیان متفاوتی را برگزید.

۸۲- کدام یک از گزینه‌های زیر نمی‌تواند برآمده از دیدگاه «اصالت فرد و جامعه به صورت توأمان» باشد؟

- (۱) پذیرش این که تصمیم‌های افراد می‌تواند مسیر تحولات اجتماعی را تغییر دهد.
- (۲) اعتقاد به این که جامعه صرفاً جمع افراد نیست، بلکه دارای روح جمعی و اثرگذار بر افراد است.
- (۳) تأکید بر اولویت مطلق منافع جمعی بر آزادی‌های فردی، برای حفظ انسجام جامعه.
- (۴) باور به این که فرد، ضمن تأثیرپذیری از شرایط اجتماعی، قدرت انتخاب و اختیار را از دست نمی‌دهد.

۸۳- کدام یک از موارد زیر نشان‌دهنده تفکر فلسفی است؟

- (۱) فردی که از کودکی یاد گرفته عدالت چیز خوبی است و بدون چون و چرا همان را تکرار می‌کند.
- (۲) فردی که درباره معنای عدالت می‌اندیشد و می‌کوشد با استدلال، درستی یا نادرستی باور خود را بسنجد.
- (۳) فردی که براساس رفتار دیگران، عقیده خود را درباره زندگی شکل می‌دهد و از آن‌ها پیروی می‌کند.
- (۴) فردی که به دلیل آموزش خانوادگی، باور دارد که مرگ پایان همه چیز است و هیچ‌گاه در آن تردید نمی‌کند.

۸۴- چه تعداد از عبارات زیر در مورد فیلسوفان پیشاسقراطی صحیح است؟

- (الف) تالس نخستین فیلسوفی بود که اندیشه‌های فلسفی مشخصی داشت؛ ما از آثار او دریافته‌ایم که اعتقاد داشته است که آب، اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزها است.
- (ب) عناصر اولیه موجودات از نظر فیثاغورس در واقع همان اعداد و اصول اعداد است؛ فیثاغورس ریاضیات را به گونه‌ای خاص با عرفان در هم آمیخت.
- (ج) از نظر هراکلیتوس، تغییر و دگرگونی همواره در طبیعت دیده می‌شود و گریزی از آن نیست، زیرا بدون تغییر بودن عالم با مشاهدات ما در تضاد است و نمی‌تواند درست باشد.
- (د) پارمنیدس باور داشت که هیچ‌گونه تغییر و تحولی در عالم قابل مشاهده نیست و هر چه دیده می‌شود همواره بدون تغییر و جاودانه است.

(۱) یک (۲) دو (۳) سه (۴) چهار

۸۵- کدام یک از عبارت‌های زیر در مورد سقراط و زندگی او درست نیست؟

- (۱) سروش معبد دلفی که سقراط را داناترین مردم خوانده بود، باعث شده بود سقراط در جامعه آتن به چهره‌ای بحث‌برانگیز تبدیل شود.
- (۲) سقراط هم با تهیدستان همنشینی می‌کرد و هم با توانگران؛ او این امر را رسالتی غیبی می‌دانست که خداوند بر عهده او گذاشته است.
- (۳) روش سقراط در بحث را می‌توان به کار یک ماما تشبیه کرد؛ همان‌طور که ماما برای به دنیا آمدن کودک به مادر کمک می‌کند، سقراط به افراد کمک می‌کرد تا خودشان به حقیقت برسند.
- (۴) سقراط برای رهایی از اتهام انکار خداوند، به اثبات خداوند از طریق صفات و آثار او پرداخت.

۸۶- کدام عبارت درباره شناخت و معرفت قابل پذیرش است؟

- (۱) این که در تعامل با دیگران وقتی متوجه اشتباهشان می شویم سعی می کنیم به آن ها تذکر داده و اشتباهشان را اصلاح کنیم، بیانگر بدیهی بودن چیستی معرفت است.
- (۲) امکان معرفت، مانند معنا و مفهوم آن یک امر بدیهی است و این امر بدیهی گرچه در گذشته توسط سوفیست ها انکار می شده، اما امروزه کسی منکر آن نیست.
- (۳) جمله شخصی مانند گرگیاس که می گوید: «انسان توانایی شناخت چیزی را ندارد.» یک شناخت است و به نوعی با خود در تناقض است.
- (۴) پاسخ کودک به پرسش «می دانی توپت کجاست؟» بیانگر این است که لزوماً، مابه ازای آگاهی او، یک توپ در خارج است که آن جا است.

۸۷- کدام یک از عبارت های زیر، بیانگر شیوه متفاوتی از پیشرفت دانش بشری است؟

- (۱) کلیسای مسیحی در قرون وسطی بر این عقیده بود که زمین مرکز عالم است و همه سیارات و خورشید به دور زمین می گردند، اما کوپرنیک و گالیله خلاف آن را اثبات کردند.
- (۲) پزشکان یونان باستان معتقد بودند که بدن از چهار مایع صفرا، بلغم، دم و سودا ساخته شده است و بیماری ها ناشی از به هم خوردن تعادل این مواد هستند، اما امروزه می دانیم بیماری ها به عللی مانند عوامل میکروبی، ژنتیکی و محیطی بروز می کنند.
- (۳) بشر در سال ۲۰۱۲ به این پی برد که DNA مانند یک متن، قابل خواندن و ویرایش است و این کشف، راه را برای درمان بیماری های ژنتیکی و همچنین اصلاح محصولات کشاورزی باز کرد.
- (۴) در قرن ۱۷ میلادی شیمی دانان مواد قابل احتراق را دارای ماده ای به نام فلورِیستون می دانستند که هنگام سوختن آزاد می شود، در حالی که امروزه می دانیم سوختن حاصل واکنش شیمیایی اکسیژن با ماده محترقه است.

۸۸- نوع شناخت مناسب برای کدام مورد با سایر موارد متفاوت است؟

- (۱) مجذور عدد ۶
- (۲) شناخت کل هستی
- (۳) مبانی علم اخلاق
- (۴) اسرار عالم طبیعت

۸۹- کدام گزینه می تواند نظر یک فیلسوف پراگماتیست باشد؟

- (۱) تنها راه کشف واقعیات جهان، حس و تجربه است.
- (۲) کاربرد داشتن یک نظر، تعیین کننده حقیقت داشتن یا نداشتن آن است.
- (۳) شناخت هر فرد با توجه به ویژگی خودش می تواند درست و مطابق با واقع باشد.
- (۴) انسان فقط ابزار لازم برای شناخت برخی از حقایق و واقعیات را دارد، نه همه واقعیات ها را.

۹۰- درباره نسبت میان نفس و بدن از نظر دکارت، کدام تشبیه مناسب تر است؟

- (۱) راننده داخل اتومبیل و اتومبیل
- (۲) میوه و برگ یک درخت
- (۳) ریشه درخت با ساقه همان درخت
- (۴) دو روی یک سکه

پاسخ نامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.

azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سوالات این آزمون را می توانید از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

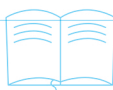
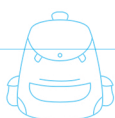
آزمون‌های تشریحی خیلی سبز

۵ مرحله در طول سال

شبیه‌سازی کامل امتحان نهایی

- منطبق بر بارم‌بندی آموزش و پرورش
- تشابه کامل فرم برگه سوال، پاسخ‌برگ، کلید، پاسخنامه و حتی فونت سوال‌ها با امتحان نهایی
- پوشش همه مطالب و انواع سوالات
- ارائه یک یا دو تست عیناً مشابه امتحان نهایی
- هم‌سطح با دشواری سوالات امتحان نهایی

پاسخنامه‌های خیلی تشریحی

- ارائه پاسخ کامل و مرحله به مرحله
- محتوای یاددهنده شامل درسنامه
- ارائه نکات کلیدی هر سوال

تصحیح کاملاً مکانیزه

- تصحیح کاملاً حرفه‌ای توسط دو مصحح
- تصحیح سوم در صورت اختلاف نظر دو مصحح قبل
- تصحیح به صورت بررسی یک سوال برای گروهی از دانش‌آموزان
- امکان کامنت‌گذاری مصحح در فرایند تصحیح
- امکان درخواست تصحیح مجدد در پل ثبت اعتراض

کارنامه‌های بسیار کاربردی

- کارنامه تحلیلی و مقایسه‌ای
- نمره به تفکیک سوال
- کارنامه مبحثی

باسح نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

مرحله سیزدهم

پایه یازدهم

۲۱/فروردین/۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

ویژه یازدهمی های ۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	محمد اسکندری یگانه - علی شهبابی
زبان و ادبیات فارسی	محمدعلی دولتخواهی - عارفه سادات طباطبایی نژاد - حسینعلی موسی زاده
علوم اجتماعی	الهام رضایی
روانشناسی	مهدی جاهدی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	الهه ریاحی نسب
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی - علی سلوکی - مجید قدرتی پور

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهبابی	علی شهبابی	علی شهبابی	میثم حصارکی	وحید جعفری منصور زرکش اصفهانی
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	بهناز رجبی	معصومه رحمانی امیرمحمد شیرزاد اعظم نوری نیا
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی نگار کاتبی
روانشناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی پارچه باف دولتی	مهدی پارچه باف دولتی فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی	محمدصادق خادم	پروانه حسینی فرد سمانه ریحانی محمد مهدی عسکری آبادی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	حبیبه محبی	یاسین ساعدی نگار کاتبی
جغرافیا	سعید بهروزی فر	الهه ریاحی نسب	الهه ریاحی نسب	حبیبه محبی	وحیده صادقی مالواجردی حبیبه محبی بهروز یحیی
فلسفه (۱)	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	مجید قدرتی پور	محمدرضا شریفی	کیانا زندمهر علی سلوکی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

Azmoon.kheilisabz.com

آزمون آزمایشی خلی سبز

فرناز سلیمانی - مینا کریمزاده - حبیبه محبی - مژده میرزایی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

سرپرست تولید	الناز علی‌باری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی زهره صفری - الهه صفری - فاطمه علی‌اکبری محیا غنی‌فرد - زهرا فرهادی‌مهر - نادره نازآوری ساعده نمازی
رسم	ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام - مریم حسین‌زاده سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق‌نژاد مانده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور - دریا لطفی

ویژه یازدهمی‌های ۱۴۰۴

۱ در تابع $f(x) = \begin{cases} x^2 & x > 0 \\ 2x + 2 & x \leq 0 \end{cases}$ حاصل عبارت $f(\sqrt{2}) + f(-1)$ کدام است؟

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: برای محاسبه $f(-1)$ ، سراغ ضابطه پایین می‌رویم:

$$x \leq 0: f(x) = 2x + 2 \xrightarrow{x=-1} f(-1) = \underbrace{2(-1)}_{-2} + 2 = 0$$

گام دوم: برای محاسبه $f(\sqrt{2})$ ، سراغ ضابطه بالا می‌رویم:

$$x > 0: f(x) = x^2 \xrightarrow{x=\sqrt{2}} f(\sqrt{2}) = (\sqrt{2})^2 = 2$$

$$f(\sqrt{2}) + f(-1) = 2 + 0 = 2$$

گام سوم: پس:

در تابع $f(x) = \begin{cases} x^2 & x > 0 \\ 2x + 1 & x \leq 0 \end{cases}$ حاصل عبارت $f(\sqrt{2}) + f(-1)$ را به دست آورید.

(سوال ۱۲ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

ریاضی و آمار

۲ اگر p گزاره‌ای نادرست، q گزاره‌ای درست و r گزاره‌ای دلخواه باشد، ارزش گزاره $(p \Rightarrow r) \Leftrightarrow (q \wedge r)$ کدام است؟

(۱) همواره درست

(۲) همواره نادرست

(۳) هم‌ارزش با r

(۴) هم‌ارزش با $\sim r$

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۱ - درس ۱

گام اول: با توجه به $p \equiv F$ و $q \equiv T$ ، یک مرحله گزاره داده‌شده را ساده می‌کنیم:

$$(p \Rightarrow r) \Leftrightarrow (q \wedge r) \equiv (\underbrace{F \Rightarrow r}_T) \Leftrightarrow (\underbrace{T \wedge r}_r) \equiv T \Leftrightarrow r$$

گام دوم: در دو حالت، ارزش گزاره بالا را حساب می‌کنیم:

۱) درست باشد $r : T \Leftrightarrow T \equiv T$

۲) نادرست باشد $r : T \Leftrightarrow F \equiv F$

در هر دو حالت، هم‌ارز با گزاره r شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۳ با کدام شرط، استدلال گزاره زیر درست است؟

«در یک مثلث قائم الزاویه با اضلاع قائمه a و b ، اگر اندازه a ، $\frac{7}{9}$ برابر شود، اندازه وتر $\frac{1}{3}$ برابر می شود.»

$$9c = 4a \quad (2)$$

$$2a = 3c \quad (1)$$

$$9c = 8a \quad (4)$$

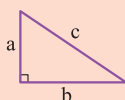
$$4c = 3a \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۱ - درس ۲

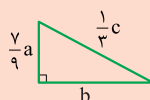
پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: در مثلث اولیه، فیثاغورس می نویسیم:

$$\xrightarrow{\text{فیثاغورس}} a^2 + b^2 = c^2$$

گام دوم: در مثلث جدید، جای a و c به ترتیب $\frac{7}{9}a$ و $\frac{1}{3}c$ می نویسیم و b بدون تغییر می ماند:

$$\xrightarrow{\text{فیثاغورس}} \left(\frac{7}{9}a\right)^2 + b^2 = \left(\frac{1}{3}c\right)^2 \Rightarrow \frac{49}{81}a^2 + b^2 = \frac{c^2}{9}$$

گام سوم: در هر دو تساوی، b^2 را تنها می کنیم:

$$\bullet a^2 + b^2 = c^2 \Rightarrow b^2 = c^2 - a^2$$

$$\bullet \frac{49}{81}a^2 + b^2 = \frac{c^2}{9} \Rightarrow b^2 = \frac{c^2}{9} - \frac{49}{81}a^2$$

گام چهارم: سمت راست دو تساوی باید با هم برابر باشند:

$$c^2 - a^2 = \frac{c^2}{9} - \frac{49}{81}a^2 \xrightarrow{\times 81} 81c^2 - 81a^2 = 9c^2 - 49a^2$$

$$\Rightarrow 81c^2 - 9c^2 = 81a^2 - 49a^2 \Rightarrow 72c^2 = 32a^2$$

$$\xrightarrow{\div 8} 9c^2 = 4a^2 \xrightarrow{\text{جذر}} \underbrace{3c = 2a}_{\text{گزینه (۱)}}$$

(سوال الکتور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

با کدام شرط، استدلال گزاره زیر درست است؟

«در یک مستطیل با اضلاع a و b ، اگر اندازه a ، $\frac{16}{9}$ برابر شود، اندازه قطر $\frac{4}{3}$ برابر می شود.»

$$b = \frac{4}{3}a \quad (2)$$

$$b = a \quad (1)$$

(۴) برای هر مستطیلی، این گزاره درست است.

$$b = \frac{16}{9}a \quad (3)$$

کنکور

۴

تابع $f(x) = (ax + b)(x + 2) + x^2$ ثابت و تابع g همانی است. مقدار $g(f(-2))$ کدام است؟

-۴ (۴)

۴ (۳)

-۲ (۲)

۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: ضابطه f را ساده می کنیم:

$$f(x) = (ax + b)(x + 2) + x^2 = \underline{ax^2} + \underline{2ax} + \underline{bx} + \underline{2b} + \underline{x^2} = (a + 1)x^2 + (2a + b)x + 2b$$

گام دوم: چون f ثابت است، پس ضریب x^2 و x باید صفر باشد:

$$\bullet x^2 \text{ ضریب} = 0 \Rightarrow a + 1 = 0 \Rightarrow a = -1$$

$$\bullet x \text{ ضریب} = 0 \Rightarrow 2a + b = 0 \xrightarrow{a=-1} -2 + b = 0 \Rightarrow b = 2$$

$$f(x) = 2b \xrightarrow{b=2} f(x) = 4$$

پس ضابطه f به شکل مقابل است:

گام سوم:

$$g(f(-2)) = g(4)$$

چون f ثابت است، پس جای $f(-2)$ می نویسیم ۴:

$$g(4) = 4$$

چون g همانی است، پس:

نقطه $(-\frac{5}{4}, 12)$ روی نمودار تابع $f(x) = a[3x]$ قرار دارد. a کدام است؟ ۵

-۲ (۴)

۲ (۳)

 $-\frac{3}{2}$ (۲) $\frac{3}{2}$ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

نقطه $(-\frac{5}{4}, 12)$ را در تساوی $y = a[3x]$ جای گذاری می کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$12 = a[3 \times -\frac{5}{4}] \Rightarrow 12 = a[-\frac{15}{4}] \Rightarrow 12 = a[\underbrace{-\frac{15}{4}}_{-8}] \Rightarrow -8a = 12 \Rightarrow a = \frac{12}{-8} = -\frac{3}{2}$$

نمودار $y = -|x + 3|$ با کدام انتقال از نمودار $y = |x - 1|$ به دست می‌آید؟

- (۱) سه واحد به چپ و قرینه نسبت به محور X ها
- (۲) چهار واحد به راست و قرینه نسبت به محور Y ها
- (۳) سه واحد به راست و قرینه نسبت به محور Y ها
- (۴) چهار واحد به چپ و قرینه نسبت به محور X ها

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۲

درس Box

(۱) انتقال‌ها روی نمودار $y = |x|$ (با فرض $a, b > 0$):

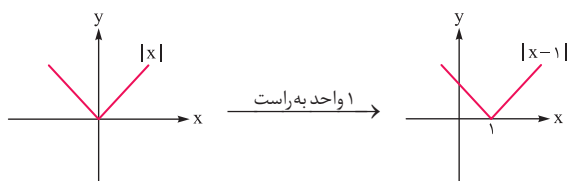
$y = - x $	$y = x - b$	$y = x + b$	$y = x - a $	$y = x + a $
قرینه نسبت به محور X ها	b واحد به پایین	b واحد به بالا	a واحد به راست	a واحد به چپ

(۲) ترتیب مراحل در رسم تابع $y = \pm |x \pm a| \pm b$:

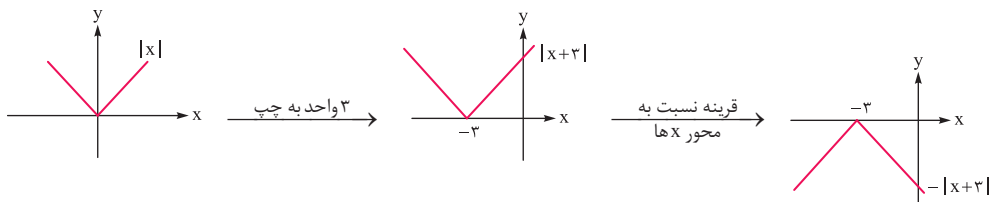
$$y = \begin{matrix} \text{دوم} \\ \downarrow \\ \oplus \end{matrix} | \begin{matrix} \text{اول} \\ \downarrow \\ \oplus \end{matrix} x \begin{matrix} \text{سوم} \\ \downarrow \\ \oplus \end{matrix} a \begin{matrix} \downarrow \\ \oplus \end{matrix} b$$

گام اول: نمودار تابع $y_1 = |x - 1|$ را می‌کشیم:

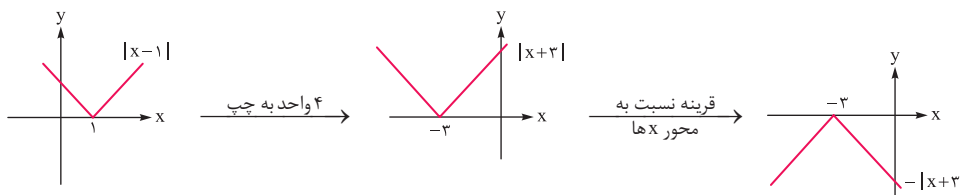
پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام دوم: نمودار تابع $y_2 = -|x + 3|$ را می‌کشیم:

گام سوم: برای آن‌که از y_1 به y_2 برسیم، کافی است نمودارش را ۴ واحد به چپ ببریم و بعد آن را نسبت به محور X ها قرینه کنیم:

ریاضی و آمار

۷ تابع $f(x) = |x|$ با دامنه $x < 0$ و تابع $g(x) = \text{sign}(x)$ با دامنه $x \geq -2$ مفروض اند. برد تابع $f + g$ کدام است؟

$$0 \leq y < 2 \quad (2)$$

$$-1 \leq y \leq 1 \quad (1)$$

$$-1 < y \leq 1 \quad (4)$$

$$0 < y \leq 2 \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۲ - درس ۳

درس Box

(۱) دامنه تابع $f + g$ از اشتراک D_f و D_g به دست می آید.

(۲) ضابطه تابع علامت:

$$\text{sign}(x) = \begin{cases} 1 & x > 0 \\ 0 & x = 0 \\ -1 & x < 0 \end{cases}$$

گام اول: بین دامنه دو تابع، اشتراک می گیریم:

$$D_{f+g} = D_f \cap D_g = (x < 0) \cap (x \geq -2) = (-2 \leq x < 0)$$

گام دوم: در محدوده به دست آمده، ضابطه f و g را ساده تر می نویسیم:

● $-2 \leq x < 0: f(x) = |x| = -x$
منفی

● $-2 \leq x < 0: g(x) = \text{sign}(x) = -1$
منفی

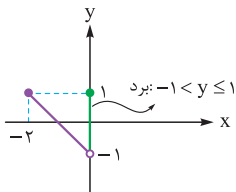
$$(f + g)(x) = f(x) + g(x) = -x + (-1) = -x - 1$$

گام سوم: پس:

گام چهارم: نمودار تابع خطی $y = -x - 1$ با دامنه $-2 \leq x < 0$ را رسم می کنیم:

x	-2	0
y	1	-1

رسم

پاسخ خیلی تشریحی

ریاضی و آمار

۸

شاخص پوسیدگی دندان در سال ۱۳۷۰ برابر با ۵ است. اگر این شاخص از سال ۱۳۷۰ تا ۱۴۰۴، هشتاد درصد افزایش پیدا کند، عدد این شاخص در سال ۱۴۰۴ کدام است؟

۹ (۴)

۸ (۳)

۷ (۲)

۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

درصد افزایش یا درصد کاهش مقدار یک چیز را از رابطه زیر حساب می‌کنیم:

$$\frac{\text{مقدار اولیه} - \text{مقدار ثانویه}}{\text{مقدار اولیه}} \times 100$$

اطلاعات سؤال را در رابطه جای گذاری می‌کنیم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\text{درصد تغییرات} = \frac{\text{شاخص سال } ۱۳۷۰ - \text{شاخص سال } ۱۴۰۴}{\text{شاخص سال } ۱۳۷۰} \times 100 \Rightarrow 4\% = \frac{x-5}{5} \times 100\%$$

$$\Rightarrow 4 = \frac{x-5}{5} \times 100 \Rightarrow 4 = x-5 \Rightarrow x=9$$

اگر سبد هزینه خانواده‌ای شامل دو کالای برنج و گوشت باشد و قیمت این دو کالا (برحسب هزار تومان) در سال پایه به ترتیب ۸۰ و ۵۰۰ باشد و در سال مورد نظر به ۱۲۰ و ۷۰۰ برسد، با فرض این که مقادیر مصرفی برنج و گوشت در سال پایه به ترتیب ۶۰ و ۴۰ کیلوگرم باشد، شاخص بهای این دو کالا در سال مورد نظر تقریباً کدام است؟

۱۲۲ (۱) ۱۳۲ (۲) ۱۴۲ (۳) ۱۵۳ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

شاخص بهای دو کالا از رابطه زیر به دست می‌آید:

$$100 \times \frac{(\text{قیمت جدید کالای ۲} \times \text{مقدار اولیه کالای ۲}) + (\text{قیمت جدید کالای ۱} \times \text{مقدار اولیه کالای ۱})}{(\text{قیمت اولیه کالای ۲} \times \text{مقدار اولیه کالای ۲}) + (\text{قیمت اولیه کالای ۱} \times \text{مقدار اولیه کالای ۱})} = \text{شاخص بهای دو کالا}$$

گام اول: اطلاعات سؤال را در فرمول مربوطه جای گذاری می‌کنیم:

$$100 \times \frac{(\text{قیمت جدید گوشت} \times \text{مقدار اولیه گوشت}) + (\text{قیمت جدید برنج} \times \text{مقدار اولیه برنج})}{(\text{قیمت اولیه گوشت} \times \text{مقدار اولیه گوشت}) + (\text{قیمت اولیه برنج} \times \text{مقدار اولیه برنج})} = \text{شاخص بهای دو کالا}$$

$$= \frac{(60 \times 120) + (40 \times 700)}{(60 \times 80) + (40 \times 500)} \times 100$$

گام دوم: از هر ۴ عبارت صورت و مخرج کسر، ۲ تا صفر حذف می‌کنیم (در واقع به ۱۰۰ ساده می‌کنیم):

$$\frac{(6 \times 12) + (4 \times 7)}{(6 \times 8) + (4 \times 5)} \times 100 = \frac{72 + 28}{48 + 20} \times 100 = \frac{100}{68} \times 100 = \frac{352}{17} \approx 20.7 \times 100 = 2070$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

اگر سبد هزینه خانواده‌ای شامل دو کالای برنج و گوشت باشد و قیمت این دو کالا (برحسب هزار تومان) در سال پایه به ترتیب ۸۰ و ۵۰۰ باشد و در سال مورد نظر به ۱۲۰ و ۷۰۰ برسد، با فرض این که مقادیر مصرفی برنج و گوشت در سال پایه به ترتیب ۶۰ و ۴۰ کیلوگرم باشد، شاخص بهای این دو کالا در سال مورد نظر تقریباً کدام است؟

(سؤال ۱۸ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

ریاضی و آمار

۱۰

اگر به حقوق همه افراد یک جامعه ۲۰ درصد اضافه شود، خط فقر به روش میانگین برابر با ۸/۴ میلیون تومان است. میانگین حقوق قبلی افراد این جامعه چند میلیون تومان است؟

۱۵ (۴)

۱۴/۴ (۳)

۱۴ (۲)

۱۲/۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: ریاضی و آمار یازدهم - فصل ۳ - درس ۱

درس Box

(۱) خط فقر به روش میانگین، برابر با نصف میانگین است.

(۲) اگر به عدد a ، k درصد اضافه کنیم، به عدد $a + \frac{k}{100} \times a$ می‌رسیم.

گام اول: میانگین اولیه حقوق افراد جامعه را $\bar{X}$ می‌گیریم.اگر به حقوق همه افراد ۲۰ درصد اضافه شود، به $\bar{X}$ هم ۲۰ درصد اضافه می‌شود:

$$\bar{X}_{\text{اولیه}} \times \frac{120}{100} = \bar{X}_{\text{جدید}} \Rightarrow \bar{X}_{\text{اولیه}} \times 1.2 = \bar{X}_{\text{جدید}}$$

گام دوم: خط فقر جدید را حساب می‌کنیم:

$$\frac{\bar{X}_{\text{جدید}}}{2} = \frac{1.2 \bar{X}_{\text{اولیه}}}{2} = 0.6 \bar{X}_{\text{اولیه}}$$

گام سوم: خط فقر جدید را برابر با ۸/۴ قرار می‌دهیم:

$$0.6 \bar{X}_{\text{اولیه}} = 8.4 \xrightarrow{\times 10} 6 \bar{X}_{\text{اولیه}} = 84 \Rightarrow \bar{X}_{\text{اولیه}} = \frac{84}{6} = 14$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۱

کدام عبارت‌ها از نظر تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، نادرست هستند؟

- الف) شعر وحشی بافقی، حد واسط سبک عراقی و دوره بعد یعنی سبک هندی است و واقع‌گرایی شاخصه اصلی آن است.
 ب) ابن یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که قدرت شاعری‌اش در قطعات انتقادی اوست.
 ج) در زمان شاه‌رخ‌میرزا، هنرمندان قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند.
 د) حکومت صفوی مذهب شیعه را ترویج و به شعر ستایشی، درباری و عاشقانه‌های زمینی بی‌توجهی می‌کرد.
 ه) خواجه‌ی کرمانی از غزل‌پردازان قرن هفتم است که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.

(۲) الف - ج - د

(۱) ب - د - ه

(۴) الف - د - ه

(۳) ب - ج - ه

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهم: درس‌های ۱ و ۷

بررسی عبارت‌های نادرست:

- ب) ابن یمین شاعر عصر سربداران، مردی دهقان‌پیشه بود که قدرت شاعری‌اش در قطعات اخلاقی اوست.
 ج) در زمان بایسنقرمیرزا، هنرمندان قرآن کریم و شاهنامه فردوسی را به خط خوش نگاشتند.
 ه) خواجه‌ی کرمانی از غزل‌پردازان قرن هشتم است که غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بوده است.
توجه! در عبارت «ب» از قرینه «دهقان‌پیشه» می‌توانید بفهمید که قطعات او نباید انتقادی بلکه باید اخلاقی باشد و در عبارت «ه» خواجه از هم‌عصران حافظ و در قرن هشتم می‌زیست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شرح‌های داده‌شده به ترتیب مربوط به کدام شاعران است؟

(الف) وی از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعددی حضور داشت و اطلاعات مهمی درباره تاریخ مغولان کسب کرد.

(ب) از شاعرانی که در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است.

(ج) از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارسته قرن هفتم است. کتابش در بیان سلوک عرفانی و تربیت انسانی است.

(د) وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان، «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت.

(ه) یکی از چهره‌های علمی و سیاسی عصر ایلخانان به شمار می‌رود. وی وزیر مقتدر غازان خان و اولجایتو بود.

۱) رشیدالدین فضل‌الله همدانی - بیدل دهلوی - نجم‌الدین رازی - کلیم کاشانی - بابافغانی شیرازی

۲) عطاملک جوینی - محتشم کاشانی - نجم‌الدین رازی - کلیم کاشانی - رشیدالدین فضل‌الله همدانی

۳) رشیدالدین فضل‌الله همدانی - محتشم کاشانی - نجم‌الدین رازی - بیدل دهلوی - کلیم کاشانی

۴) عطاملک جوینی - صائب تبریزی - نجم‌الدین رازی - کلیم کاشانی - بابافغانی شیرازی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۷

بررسی موارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) وی از نوجوانی به کارهای دیوانی پرداخت و در سفرهای متعددی حضور داشت و اطلاعات مهمی درباره تاریخ مغولان کسب کرد. (عطاملک جوینی)

(ب) از دیگر شاعران قرن دهم، که در سرودن شعر مذهبی معروف و ترکیب‌بند عاشورایی او زبانزد است. (محتشم کاشانی)

(ج) از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارسته قرن هفتم است، کتابش در بیان سلوک عرفانی و تربیت انسانی است. (نجم‌الدین رازی)

(د) وی با به کار بردن مضمون‌های ابداعی فراوان، «خلاق‌المعانی ثانی» لقب گرفت. (کلیم کاشانی)

(ه) یکی از چهره‌های علمی و سیاسی عصر ایلخانان به شمار می‌رود، وی وزیر مقتدر غازان خان و اولجایتو بود. (رشیدالدین فضل‌الله همدانی)

توجه شعر مذهبی و ترکیب‌بند عاشورایی محتشم کاشانی، صائب تبریزی معروف‌ترین شاعر سبک هندی و خلاق‌المعانی بودن کلیم کاشانی را به خاطر بسپارید.

با توجه به عبارت‌های «ترکیب‌بند عاشورایی و خلاق‌المعانی» می‌توانید به پاسخ برسید و سایر گزینه‌ها حذف می‌شود.

تیزبازی

در عبارت زیر با توجه به تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی، چند مورد نادرست است؟

«با حمله ویرانگر تیمور و بعد از آن هجوم وحشیانه مغول و حکومت ظالمانه این دو، نه تنها بناها و آبادانی‌ها بلکه بنیان فرهنگ و اخلاق نیز تباه و ویران گردید و دوستداران فرهنگ و اخلاق که سرخورده و مأیوس شده بودند اغلب منزوی شدند و به بی‌دینی پناه بردند.

در اواخر دوره مغول، بساط حکومت آخرین خلیفه اموی، المستعصم بالله برچیده شد و با توجه به پایان یافتن خلافت، زبان رسمی و رایج فارسی از رواج افتاد.»

۳ (۴)

۴ (۳)

۵ (۲)

۶ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

توضیح: با حمله ویرانگر مغول و بعد از آن هجوم وحشیانه تیمور و حکومت ظالمانه این دو، نه تنها بناها و آبادانی‌ها بلکه بنیان فرهنگ و اخلاق نیز تباه و ویران گردید و دوستداران فرهنگ و اخلاق که سرخورده و مأیوس شده بودند اغلب منزوی شدند و به تصوف پناه بردند.

در اواخر دوره مغول، بساط حکومت آخرین خلیفه عباسی، المستعصم بالله برچیده شد و با توجه به پایان یافتن خلافت، زبان رسمی و رایج عربی از رواج افتاد.

در متن زیر از دیدگاه تاریخ ادبیات و سبک‌شناسی چند خطا به چشم می‌خورد؟

(سوال ۲۵ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

«سبک هندی از اواخر قرن یازدهم تا اواسط قرن دوازدهم در تاریخ ادبیات فارسی رواج داشت. حکومت صفوی به شعر مدحی، درباری و عاشقانه بها می‌داد و از طرف دیگر با آموزه‌های سنتی عرفانی، همراه بود. در این دوره شاعران به موضوعاتی مثل اندرز، مضمون آفرینی و باریک‌اندیشی روی آوردند. دایره واژگان شعر گسترش یافت و بسیاری از لغات ادبی قدیم مجدداً وارد صحنه شعر شد.»

۴ (۴) چهار

۳ (۳) سه

۲ (۲) دو

۱ (۱) یک

۱۴

کدام عبارت از ویژگی‌های شعر سبک عراقی نیست؟

(۱) لغات فارسی اصیل کم شده و جای خود را به لغات عربی داده است.

(۲) توجه به علوم ادبی از جمله بیان و بدیع بیشتر شد.

(۳) پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا، پالایش درون و برتری عشق بر عقل از مفاهیم و اندیشه‌های شعر این دوره است.

(۴) به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۴

گزینه (۴): به وجود آمدن سستی و ضعف در ساخت دستوری جملات، از ویژگی‌های نثر سبک عراقی است.

پرهیز از زهد ریایی، توجه به صفا، پالایش درون و برتری عشق بر عقل، همه این موارد به هم مرتبط هستند و از ویژگی‌های فکری سبک عراقی هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

کدام عبارت‌ها از نظر اطلاعات تاریخی ادیبانی درست هستند؟

- الف) نثر فنی در قرن هفتم کم‌کم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطرهٔ تیموریان بر ایران دوباره رونق می‌گیرد.
 ب) کتاب ظفرنامهٔ شامی قدیمی‌ترین تاریخ نوشته‌شده دربارهٔ تیمور است.
 ج) تذکرهٔ دولتشاه شرح احوال بیش از صدتن از شاعران ایرانی هم‌عصر با مؤلف است.
 د) وابسته‌نبودن شعر به دربار در دورهٔ صفوی باعث شد که طبقات و گروه‌های بیشتری مدعی شعر و شاعری شوند.
 ه) رفاه اقتصادی مردم ایران در دورهٔ صفوی این امکان را فراهم آورد که هر کس به اندازهٔ توان خود به امور فرهنگی از جمله ادبیات بپردازد.

۱) ب - د - ه

۲) ب - ج - د

۳) الف - ب - ه

۴) الف - د - ه

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبمٔ: درس‌های ۴ و ۷

عبارت‌های «الف» و «ج» نادرست هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) نثر فنی در قرن هفتم کم‌کم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطرهٔ تیموریان بر ایران از بین می‌رود.
 ج) تذکرهٔ دولتشاه شرح احوال بیش از صدتن از شاعران ایرانی از آغاز تا زمان مؤلف است.

در کدام گزینه آرایه ادبی «استعاره» مشهود نیست؟

- (۱) دیده‌ها در طلب لعل یمانی خون شد
 (۲) جادوی استاد را پیش دو بادام تو
 (۳) می‌خور به شعر بنده که زیبایی دگر دهد
 (۴) یکی چون بهشت برین شهر دید
- یا رب آن کوکب رخشان به یمن باز رسان
 بسته شود پسته‌وار تیغ زبان در دهن
 جام مرصع تو بدین در شاهوار
 پر از خرمی بر درش بهر دید

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

استعاره در لغت به معنای عاریت یا (قرض) گرفتن است، ولی در اصطلاح ادبی به کار بردن واژه‌ای به جای واژه‌ای دیگر به دلیل شباهت در ویژگی یا صفت مشترک است.

به عبارت ساده‌تر: هرگاه یکی از دو طرف تشبیه (مشبه، مشبه‌به) را حذف کنیم و در بیان فقط یکی از طرفین اصلی تشبیه را بیاوریم، استعاره پدید می‌آید.

استعاره دو نوع است:

- استعاره مصرحه (آشکار): ذکر مشبه‌به و حذف کردن مشبه / وجود یکی از طرفین تشبیه
- استعاره مکنیه (پنهان): در این مورد مشبه همراه با ویژگی و لوازم مشبه‌به حذف شده می‌آید.

در گزینه (۴) هیچ استعاره‌ای وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): لعل یمانی استعاره از لب یار و کوکب رخشان استعاره از معشوق می‌باشد.

گزینه (۲): بادام استعاره از چشم می‌باشد.

گزینه (۳): در شاهوار استعاره از شعر شاعر می‌باشد.

❗ **توجه** تمام استعاره‌های موجود در این ابیات از نوع مصرحه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۱۷

در کدام گزینه صنعت ادبی «تشبیه» وجود ندارد؟

- (۱) شور شیرین ز بس آراست ره جلوه‌گری
 (۲) تو روی دختر دلبند طبع من بگشای
 (۳) کجاست آن که به انگشت می‌نمود هلال
 (۴) تا لب می‌گون او در داد جان را جام می
- همه فرهاد تراود ز رگ و ریشه ما
 که خانگی‌ش برآوردهام نه بازاری
 کز ابروان تو انگشت در دهان ماند
 چشم مست نیم‌خوابش را خماری دیگرست

مشاوره دقت کنید پسوند «گون» یکی از ادات تشبیه است. در گزینه (۴) فقط با دیدن آن می‌توانستید تشبیه را پیدا کنید. واژه‌هایی مانند گلگون، میگون، نیلگون و... همگی تشبیه هستند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس‌Box

تشبیه تفضیل یکی از زیرشاخه‌های آرایه تشبیه است که بسیار زیبا و دلنشین است. در این نوع تشبیه، مشبه با مشبه‌به مقایسه می‌شود و از آن برتر خوانده می‌شود. این تشبیه معمولاً به صورت پنهان است و باید از معنای بیت درک شود.

مثال

یکی دختری داشت خاقان چو ماه کجا ماه دارد دو چشم سیاه
 این‌جا دختر خاقان اول به ماه تشبیه شده است، بعد از آن شاعر می‌گوید که ماه کجا مانند دختر خاقان دو چشم سیاه دارد؟ پس یعنی دختر خاقان نسبت به ماه برتری داده شده است.
 در گزینه (۳) دقت کنید که ابروان معشوق به صورت پنهانی از لحاظ کمائی‌بودن به هلال ماه تشبیه شده است، سپس می‌گوید که از ابروان تو همه انگشت به دهن مانده‌اند.

در گزینه (۱) هیچ تشبیه‌ی وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): در این گزینه «دختر طبع» اضافه تشبیه‌ی است. طبع و سرشت به یک دختر مانند شده است.

گزینه (۳): در این گزینه ابتدا ابروان معشوق به هلال ماه تشبیه شده است، سپس ابروان معشوق از هلال ماه برتر دانسته شده است.

گزینه (۴): لب معشوق به می تشبیه شده است. (لب می‌گون: لبی همانند می)

پاسخ‌خیلی تشریحی ✓

در کدام گزینه مجاز با علاقه شباهت و غیر شباهت وجود دارد؟

(۱) باری به حکم کرم بر حال ما بنگر	کافتد که بار دگر بر خاک ما گذری
(۲) کو جوانی که ز سودای غمت پیر نشد	کو وجودی که ز جان در طلبت سیر نشد
(۳) هر گه که بر من آن بت عیار بگذرد	صد کاروان عالم اسرار بگذرد
(۴) تا دل از آن تو شد دیده فرو دوختم	هر چه پسند شماسست بر همه عالم حرام

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۳) «بت» مجاز به علاقه شباهت از معشوق است و «صد» مجاز از مقدار زیاد است و در این بیت مجاز به علاقه شباهت (استعاره مصرحه) و مجاز غیر شباهت وجود دارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «خاک» مجاز از قبر است و این بیت فاقد مجاز به علاقه شباهت است.

گزینه (۲): «سیر» مجاز از متنفر و بیزار است، این بیت فاقد مجاز به علاقه شباهت است.

گزینه (۴): «عالم» مجاز از مردم عالم است و در این بیت مجاز به علاقه شباهت وجود ندارد.

مجاز به علاقه شباهت همان استعاره مصرحه است؛ یعنی کاربرد واژه‌ای به جای واژه دیگر به جهت وجود شباهت بین آن دو.

آرایه‌های «استعاره، تشبیه، مجاز» همگی در کدام بیت یافت می‌شود؟

- (۱) احتیاط از کف مده هرچند در راه حقی
(۲) در دست تو همچون نی می‌نالم و می‌زارم
(۳) هر خسی قیمت نداند ناله شب‌خیز را
(۴) شور شراب عشق تو آن نفسم رود ز سر
- همچو موسی بی عصا در وادی ایمن مشو
بر بوی تو همچون عود می‌سوزم و می‌سازم
خسروی باید که داند قدر این شب‌دیز را
کاین سر پر هوس شود خاک در سرای تو

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۶ و ۹

درس‌Box

مجاز: معنای واژه مجاز، «غیرحقیقی» است و آرایه مجاز، استفاده از واژه‌ها و عباراتی در معنای غیرواقعی آن‌ها است. برای مثال وقتی کسی می‌گوید سرم سفید شد در واقع منظورش موهای سرش است نه خود سرش.

علاقه یا پیوند مجاز آن ارتباطی است که بین معنای واقعی و غیرواقعی (مجازی) وجود دارد. علاقه‌های مجاز عبارت‌اند از: کلیه، محلیه، جزئیه، لازمی، آلیه و ...

میانبر: برخی از مجازهای مهم کنکوری

سر: مجاز از قصد و تصمیم	امروز: مجاز از این دنیا، حال	خاک: مجاز از زمین، قبر
سر: مجاز از فکر و ذهن	فردا: مجاز از قیامت	صدف: مجاز از مروارید
سر: مجاز از موی سر	قلم: مجاز از نوشته یا شعر	گوش: مجاز از شنونده
زبان: مجاز از سخن	شمشیر: مجاز از جنگ	جگر: مجاز از جرئت
دم یا نفس: مجاز از سخن یا لحظه	نگین: مجاز از انگشتر	شهر: مجاز از مردم شهر
خون: مجاز از کشتن، قتل	گل: مجاز از بهار	جام: مجاز از شراب
آب: مجاز از دریا، رود و اشک	چشم: مجاز از مردمک چشم	آهن: مجاز از تیشه

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در این بیت نالیدن وجه‌شبه است که شاعر به خود و «نی» نسبت داده است و نالیدن نی، تشخیص و استعاره مکنیه است.

تشبیه: تشبیه خود شاعر به نی و عود از جهت ناله، زاری، سوختن و مدارا کردن / مجاز: دست مجاز از پنجه یا کف دست یا حتی اختیار بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در این گزینه ادات «همچو» نشان‌دهنده تشبیه است. «وادی ایمن» استعاره از عالم معنا یا مسیر حق و عرفان است. / فاقد مجاز است.

توجه: از کف دادن کنایه است

گزینه (۳): این گزینه تشبیه ندارد و مجاز هم در آن دیده نمی‌شود.

استعاره: خس: افراد فاقد عشق یا کم‌ارزش

گزینه (۴): شراب عشق در این گزینه اضافه تشبیهی است. / سر مجاز از فکر و اندیشه است و نفس مجاز از لحظه است. / در این گزینه استعاره دیده نمی‌شود.

۲۰ وزن بیت «نه من انگشت نمایم به هواداری رویت / که تو انگشت نمایی و خلایق نگرانت» با کدام بیت یکسان است؟

(۱) صبحدم خاکی به صحرا برد باد از کوی دوست	بوستان در عنبر سارا گرفت از بوی دوست
(۲) غم آن نیست که بر خاک نشیند سعدی	زحمت خویش نمی خواهد بر رهگذرت
(۳) چنانست دوست می دارم که گر روزی فراق افتد	تو صبر از من توانی کرد و من صبر از تو نتوانم
(۴) تو مگر سایه لطفی به سر وقت من آری	که من آن مایه ندارم که به مقدار تو باشم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبسط: درس های ۲، ۵ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

وزن مشترک این دو بیت «فعلاتن فعلاتن فعلاتن» است.

بررسی وزن سایر گزینه ها:

گزینه (۱): فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

گزینه (۲): فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن

گزینه (۳): مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

وزن عروضی بیت «ما به غم خو کرده ایم ای دوست ما را غم فرست / تحفه ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست» با کدام بیت متفاوت است؟

(سوال ۲۵ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۴)

الف) تا نگردي بی خبر از جسم و جان	کی خبر یابی ز جانان یک زمان
ب) سینه مالا مال درد است ای دریغا مرهمی	دل ز تنهایی به جان آمد خدا را مرهمی

۲۱

در چند مصراع از مصراع‌های زیر وزن واژه «فعولن» دیده می‌شود؟

(الف) منم یا رب در این دولت که روی یار می‌بینم

(ب) به هرمز چنین گفت نوشیروان

(ج) پای سرو بوستانی در گل است

(د) من بی‌مایه که باشم که خریدار تو باشم

(ه) شراب از دست خوبان سلسبیل است

(و) ساقی بیار آن جام می، مطرب بزن آن ساز را

(ز) هزاران در از خلق بر خود ببندی

(۱) سه

(۲) چهار

(۳) دو

(۴) یک

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۲، ۵ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی وزن مصراع‌ها:

(الف) مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن

(ب) فعولن فعولن فعولن فعل

(ج) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن

(د) فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلاتن

(ه) مفاعیلن مفاعیلن فعولن

❗**توجه** این وزن را به صورت «مفاعیلن مفاعیلن مفاعی» هم می‌توان گفت و هر دو حالت درست است.

(و) مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن مستفعّلن

(ز) فعولن فعولن فعولن فعولن

در مصراع‌های «ب»، «ه» و «ز» رکن فعولن وجود دارد.

کدام مصراع‌های روبه‌روی هم، هم‌وزن نیستند؟

- (الف) از همه باشد به حقیقت گزیر
(ب) جانا هزاران آفرین بر جانت از سر تا قدم
(ج) بی‌خطاکشتن چه می‌بینی صواب؟
(د) مگر اندر سخن آیی و بداند که لب است
(ه) نه منظوری که با او می‌توان گفت
- (۱) الف - د
(۳) ج - ب
- ای رخ چون آینه افروخته
آخر نگاهی باز کن وقتی که بر ما بگذری
هر که را صورت نبندد سر عشق
بی‌وفا یاران که بربستند بار خویش را
که در پرده باشی و بیرون نیایی
- (۲) د - ه
(۴) ه - الف

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۲، ۵ و ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی وزن ابیات:

- (الف) مفتعلن مفتعلن فاعلن (هر دو مصراع)
(ب) مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن (هر دو مصراع)
(ج) فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (هر دو مصراع)
(د) مصراع اول: فعلاتن فعلاتن فعلاتن فعلن - مصراع دوم: فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن
(ه) مصراع اول: مفاعیلن مفاعیلن فعولن - مصراع دوم: فعولن فعولن فعولن فعولن

مفهوم کدام بیت با دیگر ابیات «تفاوت» دارد؟

(۱) دست از مس وجود چو مردان ره بشوی	تا کیمیای عشق بیابایی و زر شوی
(۲) گویند روی سرخ تو سعدی که زرد کرد	اکسیر عشق بر مسم افتاد و زر شدم
(۳) گر نگاهی دوست‌وار بر طرف ما کنی	حقه همان کیمیاست وین مس ما زر شود
(۴) گر کیمیای دولت جاویدت آرزوست	بشناس قدر خویش که گوگرد احمری

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبفت: قرابت معنایی

درس Box

یکی از مضامین رایج ادبیات فارسی، ارزش‌بخشی عشق است که وجود بی‌ارزش انسان با عشق ارزشمند می‌شود. در همین مفهوم در بسیاری موارد عشق به کیمیا یا اکسیر تشبیه می‌شود، به این معنا که عشق وجود انسان که مثل یک فلز کم‌ارزش (معمولاً مس) بوده را به طلا تبدیل می‌کند.

گزینه (۴): بشناس قدر خویش که گوگرد احمری: قدر خود را بشناس که وجود واقعی تو ارزشمند است. مفهوم مشترک گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳): عشق باعث ارزشمندی انسان می‌شود.

عبارت «زرشدن» در سه گزینه آمده، پس کار ساده‌تر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزپاوی

۲۴ با توجه به مفهوم نیاز و نیازمند، کدام ابیات قرابت معنایی بیشتری با هم دارند؟

الف) وصال ما و شما دیر متفق گردد	که من اسیر نیازم تو صاحب نازی
ب) وان که محتاج خلق شد خوار است	گر چه در علم بوعلی سیناست
ج) به کرشمه عنایت نگهی به سوی ما کن	که دعای دردمندان ز سر نیاز باشد
د) از همگان بی نیاز و بر همه مشفق	از همه عالم نهان و بر همه پیدا
ه) برآرد تهی دستهای نیاز	ز رحمت نگیرد تهی دست باز
- ۱) الف - ج - ه
۲) ج - د - ه
۳) ب - ج - ه
۴) الف - ب - د

مشاوره ابیاتی را که مفاهیم عرفانی، زهد و پرهیزکاری دارند با دقت بیشتری بخوانید، هم چنین در سبک عراقی چنین مفاهیمی بسیار پررنگ شدند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت، قرابت معنایی

در سبک عراقی که زهدستایی رواج یافت، نیازمندی انسان به خدا و بی نیازی خدا به انسان بیشتر مورد توجه قرار گرفت.

بررسی مفهوم ابیات:

- الف) که من اسیر نیازم تو صاحب نازی: نیاز انسان به معشوق
ب) وان که محتاج خلق شد خوار است: توصیه به عدم نیازمندی به خلق (این بیت تعلیمی و اندرزی است و با سایر ابیات متفاوت است).
ج) که دعای دردمندان ز سر نیاز باشد: نیاز انسان به معشوق (خدا)
د) از همگان بی نیاز و بر همه مشفق: بی نیازی خدا (به نیازمندی انسان یا همان عاشق اشاره ای ندارد).
ه) برآرد تهی دستهای نیاز: نیاز انسان به معشوق

اگر به واژه «نیاز» و قرینه های آن توجه کنید متوجه می شوید که این نیازمندی از چه کسی است و به چه کسی برمی گردد.

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی

مفهوم کدام گزینه با ابیات دیگر «متفاوت» است؟

- (۱) هر چند طلسم این جهانی
(۲) عاشقان را گرچه در باطن جهانی دیگر است
(۳) نادره طوطی که تویی کان شکر باطن تو
(۴) هر کسی را سیرتی بنهادهام
- در باطن خویشتن تو کانسی
عشق آن دلداری ما را ذوق و جانی دیگر است
نادره بلبل که تویی گلشنی و لعل خدای
هر کسی را اصطلاحی دادهام

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: قرابت معنایی

درس Box

انسان‌ها درون و بیرون متفاوتی دارند. مهم این است که انسان ریاکار نباشد و به باطن خود بیشتر توجه کند، از سویی باطن آدمیان می‌تواند با عشق به والاترین درجات معنوی برسد.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه (۱): در باطن خویشتن تو کانسی: اشاره به ارزشمندبودن باطن انسان
گزینه (۲): عاشقان را گرچه در باطن جهانی دیگر است: اشاره به ارزشمندبودن باطن انسان
گزینه (۳): نادره طوطی که تویی کان شکر باطن تو: اشاره به ارزشمندبودن باطن انسان
گزینه (۴): هر کسی را سیرتی بنهادهام: تفاوت باطن انسان‌ها با یکدیگر و این که خدا به هر کس سیرت مخصوص خود را داده است.

جاهای خالی عبارت‌های زیر با کدام گزینه به درستی کامل می‌شود؟

- از نگاه قرآن، جهان براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد.
- فرهنگ‌های مختلف و یکسانی ندارند.
- فرهنگی که از مرزهای و عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد، فرهنگ جهانی است.
- در فرهنگ انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد.
- (۱) اجتماعی - گستره جغرافیایی، تاریخ - فرهنگی، قومی - غیرمسئول
- (۲) طبیعی - فرهنگ، تاریخ - جغرافیایی، سیاسی - سرمایه‌داری
- (۳) تکوینی - گستره جغرافیایی، تداوم تاریخی - جغرافیایی، قومی - جبرگرا
- (۴) فرهنگی - عقاید، ارزش‌های - اجتماعی، سیاسی - صهیونیسم

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهم: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- از نگاه قرآن، جهان تکوینی براساس حکمت و خواست خداوند سبحان، با افراد و جوامع انسانی رفتاری حکیمانه دارد و جهان تکوین محدود به جهان طبیعت نیست.
- فرهنگ‌های مختلف، گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی ندارند. فرهنگ‌ها متنوع هستند و این تنوع به عقاید و ارزش‌های اساسی و کلان آن‌ها برمی‌گردد، یعنی روح و شالوده فرهنگ‌ها متنوع است.
- فرهنگ‌های مختلف، گستره جغرافیایی و تداوم تاریخی یکسانی ندارند. در طول زمان، در سرزمینی واحد، فرهنگ‌های متفاوتی پدید می‌آیند و در زمانی واحد در سرزمین‌های متعدد، فرهنگ‌های گوناگونی شکل می‌گیرند.
- عمر برخی از فرهنگ‌ها کوتاه و برخی دیگر طولانی است. برخی در مناطقی محدود به وجود می‌آیند و از مرزهای جغرافیایی خود عبور نمی‌کنند ولی برخی دیگر گسترش بسیاری دارند.
- فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد، فرهنگ جهانی است.
- در فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول، انسان نمی‌تواند آینده‌اش را براساس اراده و عمل خود بسازد.

نکته

۲۷

به ترتیب «ویژگی نوع دوم حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در دوران رنسانس»، «تفاوت استعمار نو و استعمار فرانسه» و «وجه اشتراک استبداد قومی و استبداد استعماری» چه بود؟

- (۱) با جریان دنیاگرا تقابل داشتند. - مجریان در استعمار نو حضور آشکار دارند، اما در استعمار فرانسه، پنهان هستند. - هویت غیراسلامی
- (۲) رویکرد معنوی داشتند. - استعمار نو طی قرن نوزدهم شکل گرفت اما استعمار فرانسه، در قرن بیستم به وجود آمد. - دوری از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی
- (۳) با پاپ مخالفت کردند. - استعمار نو، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی و استعمار فرانسه، با اتکا به قدرت فرهنگی خود بر سایر کشورها غلبه کرد. - عمل در سایه قدرت و سلطه جهان غرب
- (۴) مورد هجوم کاتولیک‌ها قرار گرفتند. - در استعمار نو، از مجریان بومی و داخلی کشور مستعمره استفاده می‌شود، اما در استعمار فرانسه، مجریان، خود استعمارگران هستند. - شکل‌گیری از طریق مغلوب‌ساختن سیاستمداران جوامع اسلامی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۴ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نوع دوم حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی در دوران رنسانس، رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار می‌گرفتند. این گروه، مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند. (رد گزینه (۳))

نکته

حرکت‌های اعتراض‌آمیز مذهبی (پروتستانتیسم) که در جهت اصلاح دینی پدید آمدند، دو نوع بودند:

- (۱) نوع اول: فقط با قدرت پاپ مخالفت داشتند و با جریان دنیاگرا تقابل نداشتند، نتیجه ← با حمایت قدرت‌های محلی توانستند بخشی از اروپای مسیحی را از تسلط کلیسا خارج سازند.

- (۲) نوع دوم: رویکرد معنوی داشتند و در تقابل با جریان دنیاگرا قرار گرفتند، نتیجه ← مورد هجوم کاتولیک‌ها و دیگر پروتستان‌ها قرار گرفتند و امکان گسترش پیدا نکردند.

مجریان در استعمار نو، حضور آشکار دارند، اما در استعمار فرانسه، پنهان هستند. (رد گزینه (۲))

وجه اشتراک استبداد قومی و استبداد استعماری این بود که هویت هر دو غیراسلامی است. (رد گزینه‌های (۲)، (۳) و (۴))

نکته

قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار از طریق سازش با دولت‌های غربی با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

(سوال ۱۲ - امتحان نهایی فردا ۱۴۰۴)

تفاوت راهبردی استبداد قومی با استبداد استعماری چیست؟

امتحان نهایی

به ترتیب «علت»، «معنا یا مفهوم» و «پیامد» عبارت‌های زیر کدام است؟

● گسترش فلسفه‌های روشنگری

● لیبرالیسم

● سازش قدرت جوامع اسلامی با دولت‌های غربی

- ۱) دنیاگرایی رایج در سطح عقاید، ارزش‌ها و آرمان‌های مردم - اصالت‌بخشیدن به انسان دنیوی و این‌جهانی - پیدایش منوالفکران غرب‌گرا
- ۲) سکولاریسم پنهان - آزادی انسان از همه ارزش‌های متعالی مستقل از او - پیدایش بیدارگران اسلامی
- ۳) دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم - جایزدانستن همه امور بنا به خواست انسان - تبدیل استبداد ایلی و قومی به استبداد استعماری
- ۴) سکولاریسم عملی - آزادی انسان از همه ارزش‌های متعالی مستقل از او - تبدیل استبداد ایلی به استبداد قومی و قبیله‌ای

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۶

درس‌Box

از طریق هنر و تفاسیر پروتستانی از دین، در زندگی اجتماعی و فرهنگ عمومی گسترش پیدا کرده بود. **رویکرد سکولار** با فلسفه‌های روشنگری، عمیق‌ترین لایه‌های فرهنگ غرب را تسخیر کرد.

● دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم ← زمینه گسترش فلسفه‌های روشنگری را فراهم آورد و فلسفه‌های روشنگری ← سکولاریسم را از لایه‌های سطحی فرهنگ غرب به لایه‌های عمیق آن تسری داد و ← فرهنگ معاصر غرب را پدید آورد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● علت گسترش فلسفه‌های روشنگری ← دنیاگرایی رایج در سطح هنجارها، رفتارها و زندگی مردم (سکولاریسم عملی)
 ● معنا یا مفهوم لیبرالیسم ← جایزدانستن همه امور بنا به خواست انسان یا آزادی انسان از همه ارزش‌های متعالی مستقل از او
 ● پیامد سازش قدرت جوامع اسلامی با دولت‌های غربی ← قدرت سیاسی جوامع اسلامی که تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، در دوران استعمار، از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

به ترتیب وضعیت هر یک از عبارت‌های زیر در کدام گزینه آمده است؟

- ایران در دوران حاکمیت سلوکیان
- چین پس از شکست از مغولان
- تعاملات فرهنگی قبل از ظهور غرب جدید
- ایرانیان در مواجهه با اسلام

- ۱) حفظ هویت فرهنگی - تحولات فرهنگی - در گرو قدرت و غنای فرهنگی بود. - تحمیل فرهنگ توسط ایرانیان
- ۲) ملحق شدن به فرهنگ مقابل - تحمیل فرهنگ بر قوم غالب - در حاشیه روابط و سازمان‌های سیاسی و اقتصادی قرار می‌گرفت. - ملحق شدن ایرانیان به فرهنگ اسلام
- ۳) تحولات فرهنگی - حفظ هویت فرهنگی - تابع قدرت‌های قومی و قبیله‌ای بود. - حفظ هویت فرهنگ ایرانی
- ۴) حفظ هویت فرهنگی - تحمیل فرهنگ بر قوم غالب - تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی نبود. - پذیرش تدریجی اسلام

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- فرهنگ ایرانی در دوره سلوکیان: حضور نظامی سلوکیان منجر به بسط فرهنگی آنان نشد و فرهنگ ایران توانست هویت خود را حفظ کند.
- فرهنگ چین بعد از شکست از مغولان: امپراتوری مغول در چین، هند و ایران تحت تأثیر فرهنگ‌های اقوام مغلوب، هویتی چینی، هندی و ایرانی پیدا کرده، به عبارتی چین با آن‌که از مغولان شکست خورده بود، فرهنگ خود را بر آنان تحمیل کرد.
- تعاملات فرهنگی قبل از ظهور غرب جدید: تابع روابط سیاسی، نظامی یا اقتصادی نبود.
- قبل از ظهور غرب جدید، اگر برخی کشورها مورد هجوم نظامی قرار می‌گرفتند، در صورتی که از ظرفیت فرهنگی برتری برخوردار بودند، گروه مهاجم را درون خود هضم و جذب می‌کردند. فرهنگ‌های مختلف نیز می‌توانستند از مرزهای جغرافیایی خود از طریق روابط تجاری یا گفت‌وگوهای مستقیم علمی و معرفتی، عبور کنند.
- مسلمانان آسیای جنوب شرقی از طریق تجارت با فرهنگ اسلامی آشنا شدند.
- ایرانیان در مواجهه با اسلام: نشر و گسترش اسلام متکی بر قدرت سیاسی و نظامی آن نبود، بلکه مرهون قوت و قدرت فرهنگی آن بود، برای مثال ایرانیان به تدریج اسلام را پذیرفتند.

۳۰

کدام گزینه به ترتیب در مورد دو پیامد تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و قانون‌های صهیونیستی درست، ولی در مورد مخالفان جهانی شدن نادرست است؟

- ۱) آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. - خودباختگی فرهنگی جوامع غربی را به دنبال می‌آورد. - از نظر آن‌ها جهانی شدن در حال ایجاد نظم نوین است که تجارت و تولید بین‌المللی آن را به پیش می‌راند.
- ۲) هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌کند. - موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی می‌شود. - از نظر آن‌ها جهانی شدن به گونه‌ای است که نظم نوین را در سطح جهانی به دنبال آورد.
- ۳) هویت فرهنگی جوامع غربی را متزلزل می‌کند. - ارتقادهنده ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. - از نظر آن‌ها جهانی شدن فرایندی است که هیچ اعتنایی به مرزهای ملی ندارد.
- ۴) موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی می‌شود. - مطابق ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. - از نظر آن‌ها جهانی شدن چالش‌ها و تضادهایی را پدید می‌آورد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه ۱: درست - نادرست (خودباختگی فرهنگی جوامع غیرغربی را به دنبال می‌آورد). - نادرست (مربوط به دیدگاه طرفداران جهانی شدن است).
- گزینه ۲: درست - درست - نادرست (مخالفان جهانی شدن معتقدند در حال حاضر ابعاد اقتصادی و سیاسی جهانی شدن به گونه‌ای نیست که نظم نوین را در سطح جهانی به دنبال آورد).
- گزینه ۳: نادرست (هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌کند). - نادرست (برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است). - نادرست (مربوط به دیدگاه طرفداران جهانی شدن است).
- گزینه ۴: درست - نادرست (برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است). - درست

نکته

تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و قانون‌های صهیونیستی دو پیامد دارد. کتاب درسی پیامدها را تفکیک نکرده، اما ما می‌دانیم که یکی از این پیامدها، تأثیری است که بر جوامع غیرغربی دارد و دیگری تأثیری است که بر خود غرب می‌گذارد؛ بنابراین می‌توان این پیامدها را به این صورت نشان داد:

- ۱) پیامد بر جوامع غیرغربی ← هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌گرداند. / خودباختگی فرهنگی جوامع غیرغربی را به دنبال دارد.
- ۲) پیامد بر غرب ← آشکارا برخلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است. / موجب تضعیف سازوکارهای دموکراسی می‌شود.

هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام قسمت جدول قرار می‌گیرند؟ **۳۱**

پیامد	نظریه
خودداری از مقابله با قحطی ایرلند	«الف»
«ب»	سوسیالیسم
احزاب سوسیالیستی و کمونیستی	«د»
«ج»	بلوک شرق و غرب

• جریان چپ

• لیبرالیسم اقتصادی

• پیدایش طبقه جدید بر مدار قدرت

• تقسیم جهان به دو قطب اصلی

(۱) «د» - «ب» - «ج» - «الف»

(۳) «الف» - «د» - «ب» - «ج»

(۲) «ب» - «ج» - «الف» - «د»

(۴) «د» - «الف» - «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

لیبرالیسم اولیه با تکیه بر شعار آزادی و به‌ویژه آزادی اقتصادی، راه استثمار را برای صاحبان ثروت باز کرد و عدالت را نادیده گرفت. بدین ترتیب، نخستین چالش که چالش فقر و غناست، در کشورهای غربی شکل گرفت.

• جریان چپ ← بعدها مخالفان سرمایه‌داری که جریان چپ نام گرفته بودند، احزاب سوسیالیستی و کمونیستی را تشکیل دادند. «د»
 • لیبرالیسم اقتصادی ← حاکمیت لیبرالیسم اقتصادی موجب آن شد که دولتمردان انگلیسی از هر اقدامی برای مقابله با قحطی خودداری کنند. «الف»

• پیدایش طبقه قدرتمند ← سوسیالیسم «ب»

جوامع سوسیالیستی با دو مشکل اساسی روبه‌رو شدند:

- از بین رفتن آزادی افراد: به بهانه عدالت اقتصادی، نه تنها آزادی معنوی، بلکه آزادی دنیوی افراد نیز از بین رفت.
- پیدایش طبقه جدید: با این که مارکس و مارکسیست‌ها طبقه و نظام طبقاتی را محصول سرمایه‌داری می‌دانستند و به آن انتقاد داشتند، در کشورهای سوسیالیستی طبقه جدیدی شکل گرفت که نه براساس ثروت بلکه بر مدار قدرت سازمان می‌یافت.
- تقسیم جهان به دو قطب اصلی ← بلوک شرق و غرب با دو اقتصاد و سیاست متفاوت، جهان را به دو قطب اصلی تقسیم کرده بودند و آمریکا و شوروی به عنوان دو ابرقدرت در مرکز این دو قطب قرار داشتند. «ج»

در بین عبارت‌های زیر، بخش اول کدام یک درست و بخش دوم آن نادرست است؟

الف) مراد از جهان اول، کشورهای سرمایه‌داری بلوک غرب و منظور از جهان سوم، کشورهایی است که در کانون بلوک شرق قرار داشتند.

ب) براساس نظریه توسعه‌یافته و عقب‌مانده، جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند؛ به این ترتیب که با ثروت به‌دست‌آمده از کشورهای پیرامونی رفاه کارگران و اقشار ضعیف خود را تأمین می‌کنند.

ج) برخی مفاهیم طبیعی و سیاسی مانند «شمال و جنوب» معنای جغرافیایی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کرده‌اند.

د) «سلم» در قرآن در برابر جنگ و «صلح» نیز در برابر اختلاف به کار رفته است. اسلام و اصلاح به معنای جنگ و اختلاف است.

ه) آگوست کنت معتقد بود که فاتحان در گذشته تاریخ با غنایم جنگی بر ثروت خود می‌افزودند؛ ولی با رشد سرمایه‌داری و انقلاب طبقاتی، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

۱) «ب» - «د»

۲) «الف» - «ج» - «ه»

۳) «الف» - «د» - «ه»

۴) «ب» - «ج»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱۰

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) درست - نادرست؛ منظور از جهان دوم، کشورهایی است که در کانون بلوک شرق قرار داشتند.

جهان سوم کشورهای دیگری هستند که خارج از دو بلوک شرق و غرب قرار داشته و تحت نفوذ آن‌ها بوده‌اند.

ب) نادرست؛ براساس نظریه مرکز و پیرامون، جوامع غربی چالش‌های درونی خود را از طریق بهره‌کشی از کشورهای غیرغربی حل می‌کنند. - درست

ج) نادرست؛ برخی مفاهیم طبیعی و جغرافیایی مانند «شمال و جنوب» - نادرست؛ معنای سیاسی، اجتماعی و فرهنگی پیدا کرده‌اند.

د) درست - نادرست؛ اسلام و اصلاح به معنای رفع جنگ و اختلاف است.

ه) درست - نادرست؛ از دیدگاه آگوست کنت، با رشد علوم تجربی و صنعت، ثروت از طریق غلبه بر طبیعت به دست می‌آید.

نکته

پاسخ سؤال‌های زیر به ترتیب کدام است؟

- به چه دلیل مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود؟
 - مهم‌ترین نظریه پردازان لیبرال چه کسانی بودند؟
 - برخی اندیشمندان، عامل وقوع بحران‌های زیست‌محیطی را چه چیزی می‌دانند؟
 - آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی، متوجه چه قشری از جامعه است؟
- (۱) وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر - مالتوس، ریکاردو و لرد جان راسل - فرهنگ مدرن غرب - تمامی جامعه
- (۲) اقتضای بازار مصرف - مارکس، دیکنز و آیزایا برلین - انقلاب صنعتی - قشر فقیر و ضعیف جامعه
- (۳) تعدیل جهانی ثروت - مالتوس، ریکاردو و دیکنز - فرهنگ معاصر غرب - اقشار ضعیف و تولیدکنندگان خرد
- (۴) اقتصاد تک‌محصولی - ماکس وبر، ریکاردو و برتراند راسل - تسلط انسان مدرن بر طبیعت - سرمایه‌داران و تولیدکنندگان

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: درس‌های ۸، ۹ و ۱۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- به دلیل وابستگی اقتصادی کشورهای استعمارزده به کشورهای استعمارگر، مبادلات تجاری در سطح جهانی نامتعادل می‌شود.
- توماس مالتوس، دیوید ریکاردو و لرد جان راسل از نظریه‌پردازان و طرفداران لیبرالیسم اولیه بودند.

نکته

- منتقدان لیبرالیسم اولیه: دیکنز، کارل مارکس و آیزایا برلین بودند.
- برخی اندیشمندان، عامل وقوع بحران‌های زیست‌محیطی را فرهنگ مدرن غرب و رویکرد انسان مدرن به طبیعت می‌دانند.
- آسیب‌های مربوط به بحران اقتصادی تمامی اقشار جامعه را در بر می‌گیرد.

به ترتیب هر یک از عبارتهای زیر با موارد کدام گزینه در ارتباط است؟

- علت برگزاری اجلاس هزارهٔ ادیان
- نحوهٔ آغاز بحران معرفتی جدید غرب
- نشانهٔ بحران معنویت در غرب

- (۱) دفاع از منافع جهان اسلام - زیر سؤال رفتن علم مدرن - پاساسکولاریسم
- (۲) حفظ صلح جهانی - تردید در شناخت از طریق عقل و تجربه - پست‌مدرن
- (۳) بررسی نقش دین در استقرار صلح جهانی - روشن شدن محدودیت‌های علم تجربی - افول سکولاریسم
- (۴) از بین بردن بحران معنویت در جهان - آشکار شدن مبانی غیرتجربی علم تجربی - سکولاریسم

پاسخ: گزینهٔ (۳)

زیرمبحث: درس ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• اجلاس هزارهٔ ادیان در آستانهٔ قرن بیست‌ویکم در نیویورک برگزار شد و در آن، اندیشمندانی از ادیان گوناگون جهان، گرد هم آمدند تا نقش دین را در استقرار صلح جهانی بررسی کنند.

• بحران معرفتی جدید غرب هنگامی آغاز شد که محدودیت‌های علمی دانش تجربی و همچنین وابستگی آن به معرفت‌های غیرتجربی و غیرحسی آشکار شد (این بخش در همهٔ گزینه‌ها به‌جز گزینهٔ (۲) درست است).

نکته

تردید دربارهٔ مبانی علوم تجربی غربی، در حقیقت تردید دربارهٔ بنیان‌های هویتی فرهنگ غرب یعنی لایه‌های عمیق یا همان فلسفهٔ روشنگری بود.

• طی قرن بیستم، نه‌تنها دین از فرهنگ عمومی مردم خارج نشد، بلکه در سال‌های پایانی آن، نگاه معنوی و دینی به سطوح مختلف زندگی انسان‌ها بازگشت. بعضی متفکران از این موج که نشانهٔ بحران معنویت در فرهنگ غرب است، با عنوان «افول سکولاریسم» یا «پاساسکولاریسم» یاد می‌کنند.

نکته

• چالش‌های فرهنگ غرب ← فقر و غنا / بلوک شرق و غرب / جنگ‌های جهانی / شمال و جنوب

• بحران‌های فرهنگ غرب ← اقتصادی / زیست‌محیطی / معرفتی و علمی / معنوی

فرهنگ غرب چه زمانی، چگونه و با چه نتیجه‌ای گرفتار بحران معرفت‌شناختی شده است؟

(سؤال ۵۵ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- (۱) پایان قرن بیستم - با افول حس‌گرایی - سلب امکان تشخیص درست یا غلط بودن باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر
- (۲) در سده‌های نوزدهم و بیستم - با حس‌گرایی - سلب توان تشخیص درست از غلط باورها و اندیشه‌ها و خوب یا بد بودن هنجارها و رفتارها از بشر
- (۳) ابتدای قرن بیستم - با عقل‌گرایی - در خدمت اهداف دنیوی انسان قرار گرفتن و ناتوانی داوری دربارهٔ ارزش‌ها و آرمان‌های انسانی
- (۴) در سده‌های هفدهم و هجدهم - عدم پذیرش وحی - ناتوانی داوری دربارهٔ ارزش‌ها و آرمان‌های انسانی

نتایج هر یک از عبارت‌های زیر چیست؟

- سازمان‌دهی سیاسی و اقتصادی جدید طی دو قرن ۱۹ و ۲۰ م.
 - مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی
 - انکار حقایق قدسی توسط فرهنگ غرب
 - شناخته‌شدن کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا به عنوان معتبرترین راه شناخت جهان در فرهنگ قرون وسطی
- (۱) تکوین نظام نوین جهانی - شکل‌گیری سازمان کنفرانس اسلامی - نهادینه‌شدن سکولاریسم - بحران معنویت در جهان غرب
- (۲) شکل‌گیری روابط بین‌المللی جدید - ایجاد شبکه‌های عظیم اطلاعاتی توسط جوامع غیرغربی - گریز از سکولاریسم - نادیده‌گرفتن وحی و شهود در شناخت حقیقت
- (۳) تزلزل موقعیت فرهنگی کشورهای غیرغربی - پدیدآمدن شرکت‌های چندملیتی - شکل‌گیری جریان‌های پست‌مدرن - بحران معرفتی جهان غرب
- (۴) تقسیم جوامع غربی به مرکزی و پیرامونی - شکل‌گیری جنبش عدم تعهد - عدم دستیابی به آرمان‌های انقلاب فرانسه - نادیده‌گرفتن شناخت از راه عقل و تجربه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۸، ۷ و ۱۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- سازمان‌دهی سیاسی و اقتصادی جدید طی دو قرن ۱۹ و ۲۰ م. ← تقسیم جوامع غربی به مرکزی و پیرامونی
- مقاومت در برابر سیاست جهانی‌سازی اقتصادی قدرت‌های برتر اروپایی و آمریکایی ← شکل‌گیری جنبش عدم تعهد
- انکار حقایق قدسی توسط فرهنگ غرب ← عدم دستیابی به آرمان‌های انقلاب فرانسه

فرهنگ غرب با انکار حقایق قدسی، نه تنها به آرمان‌های انقلاب فرانسه نرسید، بلکه با اصالت‌بخشیدن به انسان دنیوی در قرن بیستم به پوچ‌گرایی، یأس و ناامیدی و مرگ آرمان‌ها و امیدها انجامید.

مهم‌ترین علت تداوم باورهای دینی و معنوی در زندگی انسان، نیاز فطری آدمی به حقایق قدسی و ماوراءطبیعی است.

- شناخته‌شدن کتاب مقدس و شهود آباء کلیسا به عنوان معتبرترین راه شناخت جهان در فرهنگ قرون وسطی ← نادیده‌گرفتن شناخت از راه عقل و تجربه

اگر جهت فلش را از علت به معلول در نظر بگیریم، رابطه مشخص شده در کدام گزینه درست است؟

- (۱) محدودیت در تبیین پدیده‌های مربوط به انسان ← دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی
 ← محدودیت علم تجربی در پاسخ به سؤالات بشر
- (۲) ابعاد جسمانی و غیرجسمانی آدمی ← دشواری توصیف و تبیین در روان‌شناسی
 ← دشواری پیش‌بینی و کنترل در روان‌شناسی
- (۳) تغییر مبانی و پیش‌فرض‌های هر علم ← محدودیت در رسیدن به تعریف واحد از علم ← تغییر در توصیف و تبیین‌های هر علم
- (۴) مطابقت دادن فرضیه با یافته‌های مقبول در علم تجربی ← آزمودن نتیجه براساس اطلاعات و داده‌های تجربی
 ← پذیرش پاسخ‌های اولیه و خردمندانه به مسئله

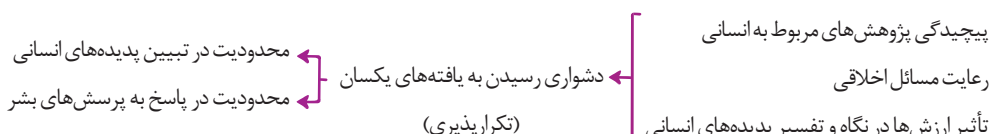
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

بررسی گزینه‌ها:

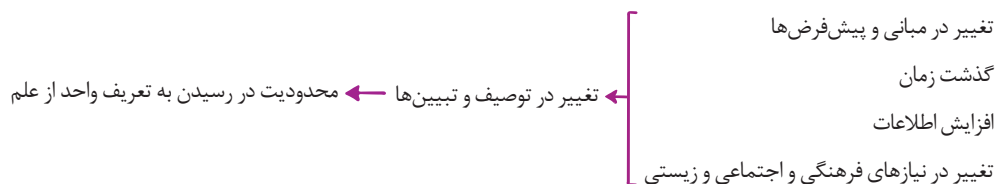
پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): نادرست؛ دلیل دشواری رسیدن به یافته‌های یکسان در روان‌شناسی، پیچیدگی پژوهش‌های مربوط به انسان، رعایت مسائل اخلاقی، تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی و ... است. از این‌رو، روش‌های تجربی و علمی، همواره با محدودیت‌هایی در تبیین پدیده‌های انسانی مواجه بوده و نمی‌تواند پاسخ بسیاری از پرسش‌های بشر را بدهد. با این توضیحات، نمودار درست به این نحو است:

گزینه (۲): درست؛ مهم‌ترین دلیل دشواری پیش‌بینی و کنترل در علم روان‌شناسی، پیچیدگی و دشواری توصیف و تبیین در موضوع‌های مختلف این علم است. علت دشواری توصیف و تبیین پدیده‌های روان‌شناختی نیز آن است که انسان علاوه بر آن‌که جسم و بدن دارد، دارای ابعاد غیرجسمانی هم هست که با بدن در ارتباط تنگاتنگ است.

گزینه (۳): نادرست؛ گذشت زمان و تغییر در مبانی و پیش‌فرض‌های هر علم، تغییر در نیازهای فرهنگی و اجتماعی و زیستی و همچنین افزایش اطلاعات در هر علم باعث تغییر در توصیف و تبیین‌های موجود در یک علم می‌شود. این امر گاهی باعث می‌شود که در برخی مسائل علمی و یا حتی تعریف یک علم، نتوان به یک نظریه واحد یا دیدگاهی منسجم رسید. با این توضیحات، نمودار درست به این نحو است:

گزینه (۴): نادرست؛ برای پذیرش پاسخ‌های اولیه ارائه‌شده به مسئله‌های علمی و تأیید یک فرضیه، باید آن پاسخ‌ها را براساس اطلاعات و داده‌های تجربی بیازماییم و نتیجه را با یافته‌های مقبول در علم تجربی، مطابقت دهیم. پس از بررسی، اگر مطابقت و همخوانی وجود نداشته باشد، پاسخ ارائه‌شده، پذیرفته نمی‌شود. با این توضیحات، لازم است بخش اول و دوم این نمودار جابه‌جا شوند. مانند نمودار زیر:

آزمودن نتیجه براساس اطلاعات و داده‌های تجربی ← تطبیق دادن فرضیه با یافته‌های مقبول در علم تجربی ← پذیرش پاسخ‌های اولیه و خردمندانه به مسئله

در رابطه با کودکی ۲ ساله، کدام عبارت نادرست است؟

- (۱) در دوره طفولیت قرار دارد و می‌توانیم او را نوپا بدانیم.
- (۲) والدینش باید عواطف و احساسات صحیح را به او آموخته و او را در بازی کردن آزاد بگذارند.
- (۳) چند ماهی است که می‌تواند بدون گرفتن دست‌های دیگران قدم زده و راه برود.
- (۴) تصویری از خوب و بد ندارد و ممکن است دست به کاری بزند تا صرفاً دوستش را خوشحال کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس‌Box

مراحل رشد بعد از تولد:

دوره زندگی	دامنه سنی (نشانه زیستی - روان‌شناختی)
طفولیت	دو سال اول زندگی
کودکی اول (قبل از دبستان)	۲ تا ۷ سال (کودکان ۱ تا ۳ ساله که تازه راه می‌افتند، نوپا نامیده می‌شوند.)
کودکی دوم (دبستان)	۷ تا ۱۲ سال (تا شروع بلوغ جنسی)
نوجوانی (دبیرستان)	۱۲ تا ۲۰ سالگی (پایان با مشغول شدن فرد به کار و استقلال از خانواده)
جوانی (بزرگسالی اول)	۲۰ تا ۴۰ سالگی
میان‌سالگی (بزرگسالی دوم)	۴۰ تا ۶۵ سالگی
پیری	۶۵ سال به بالا

رشد جسمانی - حرکتی در دوره کودکی:

ابتدایی‌ترین و شاخص‌ترین جنبه رشد	از زمان تولد تا نوجوانی رشد جسمانی - حرکتی با سرعت و تغییرات بسیار همراه است.	رشد جسمانی در کودک از حرکات درشت (مانند بالا رفتن از پله) شروع شده و با حرکات ظریف (مانند بستن بند کفش) ادامه پیدا می‌کند.
رشد جسمانی - حرکتی	وزن نوزاد پس از گذشت ۶ ماه دو برابر و پس از پایان سال اول ۳ برابر می‌شود.	
۰ تا ۲ ماهگی بالا نگه داشتن چانه و سینه	۲ تا ۵ ماهگی غلت زدن	۳ تا ۶ ماهگی نشستن با کمک
۵ تا ۸ ماهگی نشستن مستقل	۷ تا ۱۰ ماهگی ایستادن با کمک	۹ تا ۱۲ ماهگی بلند شدن از وضعیت نشسته
۱۱ تا ۱۴ ماهگی ایستادن مستقل	۱۲ تا ۱۵ ماهگی راه رفتن	کودک در ۱۵ ماهگی بدون کمک راه می‌رود.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): درست؛ در صفر تا دو سالگی، فرد در دوره «طفولیت» به حساب می‌آید. از طرفی، کودکان یک تا سه ساله «نوپا» نامیده می‌شوند.
گزینه (۲): درست؛ براساس حدیث پیامبر اسلام (ص)، در هفت سال اول زندگی، یعنی سنی که کودکی دوساله در آن قرار دارد، باید کودک آزاد باشد تا بازی کند، باید عواطف و احساسات صحیح او رشد داده شود و با رفتار و گفتار پسندیده او را پرورش داد.
گزینه (۳): درست؛ کودکان در ۱۲ تا ۱۵ ماهگی می‌توانند به صورت مستقل راه روند، به همین خاطر کودکی دوساله می‌تواند بدون گرفتن دست دیگران راه برود.

گزینه (۴): نادرست؛ در ابتدای مسیر رشد، کودکان تصویری از خوب و بد ندارند و در مرحله بعدی رشد اخلاقی خود، در سن شش سالگی ممکن است کاری را صرفاً برای خوشحال کردن دیگری انجام دهند.

کدام گزینه هم در بر دارنده «تفکر فرضی» بوده و هم مثالی برای «فراحافظه» است؟

- (۱) نوجوانان بهتر از کودکان تمرکز می‌کنند و به همین خاطر است که رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات بهتری دارند.
- (۲) باید روش مطالعه رتبه برترها را پرسید، زیرا اگر با روش آن‌ها دروس حفظی مطالعه شود، نتیجه ارتقای زیادی پیدا می‌کند.
- (۳) نوجوانان نسبت به انتقاد در جمع حساسیت زیادی دارند و به همین خاطر است که نباید ایشان را بابت فراموشی در جمع ملامت کرد.
- (۴) نوجوانان باید در هنگام انتخاب محصول، بر فرایند تصمیم‌گیری خود نظارت کافی داشته باشند تا کیفیت را نیز علاوه بر ظاهر در نظر بگیرند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

رشد شناختی نوجوان:

تغییر کیفی: برای اولین بار در این دوره تفکر فرضی شکل می‌گیرد؛ یعنی در پیش‌بینی یک موقعیت از **احتمال‌های مختلف** بهره می‌برند، در حالی که در دوره کودکی مبنای استدلال واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.

تغییر کمی: توجه نوجوانان نسبت به کودکان **گزینشی‌تر** است، در نتیجه بر اطلاعات مرتبط بهتر متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند.

تغییر کمی: نوجوانان بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات هستند.

تغییر کیفی: نوجوانان به دنبال راه‌های تقویت حافظه خود هستند. به این نوع مهارت‌آموزی **فراحافظه** می‌گویند.

تغییر کیفی: نوجوانان برخلاف کودکان قادر به ظرفیت‌سازی حافظه خود هستند.

تغییر کیفی: نوجوانان برخلاف کودکان قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه هستند، در حالی که کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.

تغییر کمی: سرعت تفکر در دوره نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظه آن‌ها نگه داشته می‌شود.

تغییر کیفی: سبک پردازش کودکان، ادراکی و سبک پردازش نوجوانان، **غالباً مفهومی** است.

توانایی‌های شناختی نوجوانان در مقایسه با کودکان رشد یافته‌تر است اما نوجوانان در به‌کارگیری این توانایی‌ها پختگی لازم را ندارند؛ پس این تغییرات موجب پیامدهای ناسازگارانه‌ای است.

پیامد تغییرات شناختی	توصیه
حساسیت نسبت به انتقاد دیگران	در حضور دیگران از نوجوانان عیب‌جویی نشود.
احساس منحصر به فرد بودن اغراق‌آمیز	ویژگی‌های منحصر به فرد نوجوانان پذیرفته شود تا در زمان مناسب دیدگاه متعادل‌تری ایجاد شود.
آرمان‌گرایی و عیب‌جویی	نوجوانان نیاز به کمک دارند تا دریابند جوامع و افراد، آمیزه‌ای از محاسن و معایب هستند.
مشکل در تصمیم‌گیری روزمره	به جای نوجوانان تصمیم‌گیری نشود. تصمیم‌گیری کارآمد، الگوی تصمیم‌گیری نوجوانان باشد.

تفکر فرضی ظرفیت در نظر گرفتن احتمال‌های مختلف و فرضی در فرایند تفکر پیرامون یک موضوع است؛ مانند فرض کردن آن که مطالعه با روش رتبه برترها موجب ارتقای نمره می‌شود. از سوی دیگر جست‌وجو به دنبال راه‌های تقویت حافظه در نوجوانی وجود داشته که به آن فراحافظه گفته می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): به توجه‌گزینشی‌تر نوجوانان و بهبود هر سه مرحله حافظه ایشان در مقایسه با دوره کودکی اشاره دارد.

گزینه (۳): حساسیت نسبت به انتقاد، یکی از پیامدهای رشد شناختی در دوره نوجوانی و پخته‌نبودن ایشان در به‌کارگیری این توانایی‌ها است و عیب‌جویی‌نکردن از ایشان در جمع توصیه متناسب با آن است.

گزینه (۴): در دوره نوجوانی توانایی نظارت بر تفکر به وجود می‌آید و از طرفی پردازش غالب نوجوانان، مفهومی می‌شود.

فردی را در نظر بگیرید که در اتاقی ایزوله قرار دارد که شدت محرک‌های حسی در آن به نحوی نیست که گیرنده‌های او را تحریک کنند. در رابطه با این فرد، کدام گزینه درست است؟

- ۱) اگر این فرد تصور کند محرکی را احساس کرده، فرضاً صدای پدربزرگش را بشنود، حالت «اصابت» را تجربه کرده است.
- ۲) افراد در این موقعیت شروع به تجربه احساس‌های غیرواقعی می‌کنند که با پدیده جبران حسی توصیف و تبیین می‌شود.
- ۳) می‌توان این اتاق را در شهرهای شلوغ، که شهروندان به دنبال سکوت حقیقی و آرامش هستند، اجاره دارد.
- ۴) برای رسیدن به شرایط مشابه می‌توان با استفاده از دارو، گیرنده‌های حسی فرد را به صورت موقت غیرفعال کرد.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

صورت سؤال را برای خود ساده کنید؛ «کدام گزینه در رابطه با محرومیت حسی» درست است؟

Hint

درجس Box

محرومیت حسی:

محرومیت حسی یعنی این که فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ‌یک از گیرنده‌های حسی او به وسیله محرک‌های بیرونی تحریک نشوند، یعنی فقدان و نبود احساس.

محرومیت حسی آزاردهنده بوده و نوعی شکنجه تلقی می‌شود و افراد با وجود قول دریافت پاداش نمی‌توانند محرومیت حسی را بیشتر از چند ساعت تحمل کنند.

موجودات زنده به خصوص انسان نیاز به احساس دارند. این نیاز از نظر تکاملی برای بقای موجودات زنده حیاتی است. درگیری حواس مختلف با محرک‌های متنوع و مطلوب لذت‌بخش است.

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینه ۱): نادرست؛ محرک‌ها به نحوی نیستند که گیرنده‌های حسی فرد را تحریک کنند و به همین خاطر این فرد محرک غایب را ردیابی کرده و دچار «هشدار کاذب» شده است. شرایط او را می‌توان معادل توهم نیز دانست.
- گزینه ۲): نادرست؛ جبران حسی به شرایطی گفته می‌شود که فرد، یکی از گیرنده‌های حسی خود، مثلاً چشم را از دست داده و دیگر حواس او برای جبران کارکردهای حس از دست‌رفته، تقویت می‌شوند، مثلاً قدرت لامسه تشدید می‌شود.
- گزینه ۳): نادرست؛ محرومیت حسی برای فردی که در این شرایط است، ناخوشایند بوده و نوعی شکنجه تلقی می‌شود. حتی افراد با قول دریافت پاداش نمی‌توانند بیش از چند ساعت محرومیت حسی را تحمل کنند.
- گزینه ۴): درست؛ برای رسیدن به شرایط محرومیت حسی دو امکان وجود دارد: ۱) گیرنده حسی غیرفعال شود اما محرکی در محیط نباشد، ۲) محرک در محیط نباشد اما گیرنده حسی فعال باقی بماند.

در ارتباط با نتایج آزمایش‌های فقدان حواس بر روی افراد، کدام مورد درست است؟

(سؤال ۷۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- ۱) شرکت‌کنندگان در شرایطی قرار می‌گرفتند که هیچ‌کدام از حواس آن‌ها، به وسیله محرک‌های درونی تحریک نمی‌شد.
- ۲) شرکت‌کنندگان در تحمل وضعیت ایجاد شده ناشی از عدم تحریک گیرنده‌های حسی، توانایی محدود داشتند.
- ۳) شرکت‌کنندگان سعی می‌کردند فقدان تحریک یک حس را از طریق احساس سایر محرک‌ها جبران نمایند.
- ۴) شرکت‌کنندگان با وجود قول دریافت پاداش، نتوانستند بیشتر از چند روز این شرایط را تحمل کنند.

کنکور

۴۰

کدام گزینه حاوی تمامی عبارت‌های درست در رابطه با مراحل حافظه است؟

(الف) رمزگردانی بزرگسالان، تحت تأثیر نوع آن، پایدارتر از دوره کودکی است.

(ب) با استفاده از فنون بیان اهمیت مطلب و مطالعه چندحسی می‌توانیم به ترتیب رمزگردانی و اندوزش را تقویت کنیم.

(ج) اگر مطلبی برای ما خوشایند باشد، رمزگردانی بهتری داریم، اما این موضوع در مرحله بازیابی کاربردی ندارد.

(د) پدیده نوک‌زبانی مشکلی ناشی از نشانه‌های بازیابی و ناتوانی در بازیابی فوری مواد اطلاعاتی است.

(ه) حافظه یا در هر سه مرحله خود دچار خطا می‌شود یا بدون خطا روند رمزگردانی، اندوزش و بازیابی طی خواهد شد.

(۱) الف - د

(۲) ب - ج

(۳) الف - ب - د

(۴) ب - ج - ه

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

مراحل حافظه:

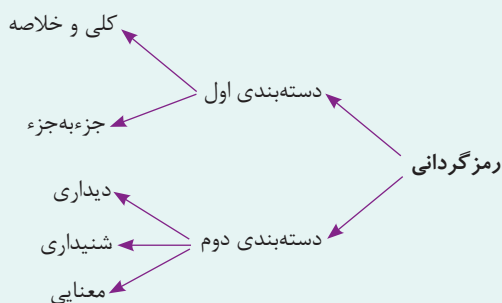
● رمزگردانی:

به حافظه سپردن به کمک یک رمز قابل قبول، رمزگردانی نام دارد، یعنی اگر حافظه را به انباری تشبیه کنیم، رمزگردانی مرحله ورود کالاها به انبار است.

رمزگردانی به صورت‌های مختلفی صورت می‌گیرد:

افراد با هم رمزگردانی‌های متفاوتی دارند؛ مثلاً فردی با دیدن اطلاعات آن‌ها را به خاطر می‌سپارد و فرد دیگری با شنیدن اطلاعات، یعنی رمزگردانی شامل تفاوت‌های فردی است.

افراد در سنین مختلف اطلاعات را با انواع مختلفی به خاطر می‌سپارند، یعنی رمزگردانی شامل تفاوت‌های رشدی است.

انواع رمزگردانی:

دسته‌بندی اول:

(الف) رمزگردانی جزء به جزء:

کودکان جزء به جزء رمزگردانی می‌کنند.

در رمزگردانی جزء به جزء امکان خطای بیشتری وجود دارد.

(ب) رمزگردانی کلی و خلاصه:

بزرگسالان به صورت کلی و خلاصه رمزگردانی می‌کنند.

رمزگردانی کل‌نگر پایدارتر است.

دسته‌بندی دوم:

(الف) شنیداری: رمزگردانی از طریق شنیدن اطلاعات

(ب) دیداری: رمزگردانی از طریق دیدن اطلاعات

(پ) معنایی: رمزگردانی اطلاعات از طریق ایجاد پیوند معنایی بین آن‌ها و اطلاعات قبلی که در خاطر داریم.

رمزگردانی معنایی پایدارتر است.

❖ ذخیره‌سازی یا اندوزش:

نگهداری و حفظ اطلاعات، ذخیره‌سازی نام دارد، یعنی اگر حافظه را به انباری تشبیه کنیم در اندوزش کالاهایی که پیش‌تر وارد انبار شده‌اند را در آن نگهداری کنیم.

❖ بازیابی:

به یادآوردن، فراخواندن و یا بیرون کشیدن اطلاعات ذخیره‌شده بازیابی نام دارد، یعنی اگر حافظه را به انباری تشبیه کنیم، بازیابی بیرون کشیدن و خارج کردن کالای دپوشده (انبارشده) در انبار است.

بازیابی اطلاعات از حافظه به **نشانه‌های آن اطلاعات** وابسته است. هر چه نشانه بیشتری داشته باشیم، بازیابی بهتری انجام می‌شود.

پدیده نوک‌زبانی:

همه ما این موقعیت را تجربه کرده‌ایم که اطلاعاتی، مثلاً نام مؤلف کتاب اسرارالتوحید را نوک زبانمان داریم، اما قادر به یادآوری آن و نوشتنش روی برگه امتحان نیستیم. به این پدیده، «پدیده نوک‌زبانی» گفته می‌شود که مربوط به مشکل در مرحله بازیابی است.

در پدیده نوک‌زبانی با این موقعیت روبه‌رویم: من پاسخ این سؤال را می‌دانم اما نمی‌توانم بگویم، لطفاً اولین کلمه آن را بگویید.

حافظه در هر یک از این سه مرحله امکان خطا دارد.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست؛ رمزگردانی بزرگسالان کلی و خلاصه و رمزگردانی کودکان جزءبه‌جزء است و به جهت پایداری رمزگردانی کلی، می‌توان گفت رمزگردانی بزرگسالان پایدارتر است.

ب) نادرست؛ هر دو فن بهسازی حافظه بیان اهمیت مطلب و مطالعه چندحسی موجب تقویت رمزگردانی می‌شوند نه اندوزش.

ج) نادرست؛ عوامل عاطفی هم به صورت منفی هم به صورت مثبت بر هر سه مرحله حافظه اثر می‌گذارند، یعنی اگر مطلبی را دوست داشته باشیم، هم بهتر رمزگردانی کرده، هم اندوزش بهتر و هم بازیابی باکیفیت‌تری داریم.

د) درست؛ بازیابی اطلاعات به نشانه‌های آن اطلاعات وابسته است و در «پدیده نوک‌زبانی» که ناشی از مشکل در مرحله بازیابی است، نشانه‌های بازیابی ناقص هستند.

ه) نادرست؛ خطا در هر سه مرحله حافظه، به تنهایی می‌تواند رخ دهد. مثلاً ممکن است اطلاعات رمزگردانی‌شده و اندوزش‌شده، بازیابی نشده و فراموش شود.

- هر یک از عبارات‌های زیر، به ترتیب، مربوط به کدام مرحله حل مسئله هستند؟
- بهتر است خود فرد ملاک مقایسه راه‌حل‌ها را مشخص کند و دیگران نقش راهنما داشته باشند.
 - عبارت معروف پزشکان: «برات دارو می‌نویسم اگه خوب نشدی بیا برای عمل.»
 - حل‌کنندگان مسئله دوست دارند روش‌های قبلی خود را بهبود بخشیده و ارتقا دهند.
 - ۱) تشخیص مسئله - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین - بازبینی و اصلاح راه‌حل
 - ۲) ارزیابی راه‌حل - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین
 - ۳) تشخیص مسئله - به‌کارگیری راه‌حل مناسب - بازبینی و اصلاح راه‌حل
 - ۴) ارزیابی راه‌حل - به‌کارگیری راه‌حل مناسب - انتخاب راه‌حل‌های جایگزین

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

درس‌Box

مراحل حل مسئله:

۱) تشخیص مسئله:

- قبل از حل مسئله باید خود مسئله مشخص شود.
- تشخیص دقیق مسئله اولین گام حل آن است.
- تشخیص مسئله با احساس مبهم از مسئله متفاوت است؛ زیرا تصویر مبهم از یک مسئله به راه‌حل‌های منطقی و درست نمی‌انجامد.
- در تشخیص مسئله، بهتر است دیگران نقش راهنما داشته باشند و فرد، خود آن را مشخص کند.
- مشخص کردن بسیاری از مسائل که در زندگی وجود دارند، چندان آسان نیست.

۲) به‌کارگیری راه‌حل مناسب (اجرا):

- پس از مرحله تشخیص می‌بایست راه‌حل مناسب برای رسیدن به شرایط مطلوب انتخاب و اجرا شود.
- یکی از راه‌های برطرف کردن مشکل درسی، مطالعه خردخرد و راه دیگر، تمرین مکرر است.

۳) ارزیابی راه‌حل:

- باید راه‌حل انتخاب‌شده را ارزیابی کرده و شرایط موجود را، بعد و قبل از اجرای راه‌حل مقایسه کرد.
- باعث می‌شود ملاک روشنی برای فهم موقعیت داشته باشیم.

۴) بازبینی و اصلاح راه‌حل:

- پس از ارزیابی راه‌حل، فرد حل‌کننده مسئله با توجه به ارزیابی، شدت راه‌حل اجراشده را زیاد یا کم می‌کند.
- افرادی که مسائل را به خوبی حل می‌کنند، دوست دارند روش‌های قبلی را بهبود بخشند و اصلاح کنند.

۵) انتخاب راه‌حل‌های جایگزین:

- در این مرحله به راه‌حل‌های جایگزین راه‌حل‌های پیشین فکر می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت اول: درست است که در مرحله «ارزیابی راه‌حل» فرد می‌بایست به ملاک روشنی برای مقایسه شرایط مسئله قبل و بعد از استفاده از راه‌حل دست پیدا کند، اما در مرحله تشخیص مسئله بهتر است دیگران نقش راهنما داشته باشند و فرد، خود مسئله را مشخص کند.

عبارت دوم: پزشکان پس از تشخیص مسئله، راه‌حلی را برای برطرف شدن مشکل توصیه می‌کنند. در برخی مواقع این راه‌حل دارودرمانی یا فیزیوتراپی است، اما در صورتی که در ارزیابی راه‌حل مشخص شود که این راه‌حل‌ها جواب نداده است، پزشکان به سراغ انتخاب راه‌حل‌های جایگزین، مثلاً عمل جراحی می‌روند.

عبارت سوم: در مرحله «بازبینی و اصلاح راه‌حل» است که افرادی که مسائل را به خوبی حل می‌کنند، دوست دارند روش‌های قبلی را بهبود ببخشند و اصلاح کنند.

در رابطه با فعالیت‌های شناختی آدمی، کدام گزینه درست است؟

- ۱) کارآمدی و پایداری فعالیت‌های شناختی عالی، متناسب با نوع پردازش زیربنایی آن‌ها تغییر می‌کند.
- ۲) ناتوانی بسیاری از تصمیم‌گیرندگان ناشی از آن است که نگاه جدیدی به مسئله نداشته یا در حل آن بی‌تجربه هستند.
- ۳) در رابطه با مسائلی که در زندگی خود با آن‌ها مواجهیم، لازم است جدیت داشته باشیم تا موانع پیش رویمان را شناسایی کنیم.
- ۴) در حل مسئله و تصمیم‌گیری، با راه‌حل‌های متعددی روبه‌رو هستیم که لازم است مشخص کنیم بهترین آن‌ها کدام است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۵ و ۶

درس‌Box

پردازش: پردازش به معنی دریافت و فهم بیشتر است.

هر چه از شناخت پایه به سوی شناخت عالی پیش می‌رویم عمل پردازش پیچیده‌تر می‌شود.

پردازش با توجه به تفاوت‌های فردی تغییر می‌کند؛ یعنی همه افراد به یک شکل پردازش نمی‌کنند و فرایند پردازش از فردی تا فرد دیگر متفاوت است.

● **پردازش ادراکی:** صرفاً بر ویژگی‌های حسی مانند اندازه و شکل ظاهری تمرکز دارد.

● **مثال** کودکی که برای خرید کالایی مراجعه کرده است بدون توجه به کیفیت و قیمت آن کالا تنها براساس رنگ، آن را انتخاب می‌کند. پردازش کودکان اکثراً ادراکی است.

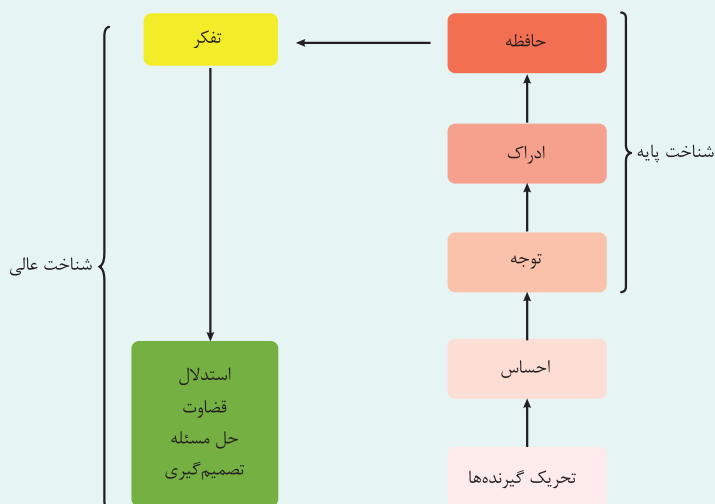
● **پردازش مفهومی:** علاوه بر ویژگی‌های حسی تحت تأثیر ویژگی‌های کیفی نیز هست.

● **مثال** نوجوانی که برای خرید کالایی مراجعه کرده، در کنار توجه به ظاهر لباس، به کیفیت، دوام و قیمت آن نیز دقت می‌کند. پردازشگر در این نوع پردازش به مفهوم می‌رسد.

هر چه پردازش مفهومی‌تر باشد، شناخت شکل‌گرفته پایدارتر و کارآمدتر خواهد بود.

حل مسئله و تصمیم‌گیری مبتنی بر پردازش مفهومی کارآمدتر از حل مسئله و تصمیم‌گیری بر مبنای پردازش ادراکی است.

پردازش نوجوانان و بزرگسالان اکثراً مفهومی است.

چگونگی شکل‌گیری سطوح مختلف شناخت

بررسی گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۱): درست؛ حل مسئله و تصمیم‌گیری بر مبنای پردازش مفهومی کارآمدتر و پایدارتر از تصمیم‌گیری و حل مسئله بر مبنای پردازش ادراکی است.

گزینه (۲): نادرست؛ «نوع نگاه به مسئله» و «تجربه گذشته» از عوامل مؤثر بر حل مسئله است نه تصمیم‌گیری. ناتوانی بسیاری از افراد در حل مسئله، نداشتن تجربه گذشته یا نگاه جدید است.

گزینه (۳): نادرست؛ در رابطه با ویژگی‌های مسئله، جدیت، منجر به افزایش احتمال انتخاب راه‌حل‌های بهتر و مشخص بودن مبدأ، منجر به شناسایی موانع احتمالی می‌شود.

گزینه (۴): نادرست؛ در تصمیم‌گیری با راه‌حل‌های متعددی روبه‌رو هستیم که همگی آن‌ها، ما را به خواسته می‌رسانند، اما یکی از راه‌حل‌ها بهتر است، ولی در حل مسئله، راه‌حلی از قبل آماده و پیش روی فرد نیست و می‌بایست آن راه‌حل را بازآفرینی کند.

۴۳

در بسیاری از مسابقات تلویزیونی، شرکت‌کننده با پاسخ به هر سؤال جایزه‌ای بیشتر برنده می‌شود، اما اگر در این بین، سؤالی را اشتباه پاسخ دهد، تمام جایزه برده را از دست می‌دهد. برخی شرکت‌کنندگان زمانی که عدد جایزه ایشان چشمگیر می‌شود، ریسک نکرده و از ادامه بازی انصراف می‌دهند. این مثال با کدام گزینه ارتباط بیشتری دارد؟

- (۱) سبک تصمیم‌گیری اجتنابی
(۲) ملاک تصمیم‌گیری خطر
(۳) مانع کوچک‌شمردن خود
(۴) تعارض گرایش - گرایش

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

درس‌Box

ملاک‌های تصمیم‌گیری:

● خطر، یعنی ریسک و خطر آسیب‌دیدن.

تصمیم‌گیری براساس ملاک خطر، یعنی تصمیم‌گیری برای آسیب‌ندیدن.

خطر در تصمیم‌گیری به این معناست که اطمینان کافی از نتایج تصمیم‌گیری وجود ندارد.

● مثال از دو دانش‌آموز خواسته می‌شود بادکنکی را باد کنند، هر چه بیشتر باد کنند، یک هدیه بزرگ‌تر می‌گیرند. اگر بادکنک بترکد، باید همه هدایای قبلی را پس دهند.

● هزینه:

هزینه‌های مادی و معنوی قبلی برای به دست آوردن موقعیت فعلی، ملاک هزینه در تصمیم‌گیری می‌باشد.

گاهی اوقات تصمیم‌گیری براساس هزینه، به معنای تصمیم به لغونکردن تصمیم پیشین و ادامه‌دادن مسیر براساس روال گذشته است.

● مثال ناصر بعد از تهیه لوازم شنا در دریا به محض رسیدن به ساحل درمی‌یابد هوا طوفانی است. او با وجود خطرناک بودن شنا، فقط به این دلیل که لوازم شنا را به همراه آورده و زمان گذاشته، شنا می‌کند.

● مزیت:

تصمیم‌گیری براساس مزیت، یعنی تصمیم‌گیری براساس میزان سودمندی که انتظار داریم به آن برسیم.

● مثال زمانی که برای انتخاب رایانه، از میان انواع مختلف آن، مدلی را انتخاب می‌کنید که مزایای بیشتری دارد براساس ملاک مزیت انتخاب کرده‌اید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در شرایطی که اطمینان کافی به تصمیم وجود نداشته باشد، ممکن است افراد برای دوری از «خطر» ریسک نکرده و تصمیم به ادامه‌ندادن بازی بگیرند. شرکت‌کنندگانی که انصراف داده‌اند نیز، به سبب دوری از خطر از دست دادن جایزه کسب‌شده، به بازی ادامه نمی‌دهند.

کتاب درسی

به انتخاب دبیر کلاس، دو دانش‌آموز یک بسته هدیه حاوی ۵ بادکنک و چند قلم از نوشت‌افزار درسی را تهیه کنند. یکی از دانش‌آموزان از دیگری بخواهد، بادکنک‌ها را باد کند، هر چه بیشتر باد کند، یک هدیه بیشتر می‌گیرد. اگر بادکنکی ترکید، باید همه هدایای قبلی را پس دهد. نتایج آزمایش را به کلاس ارائه دهید.

(روان‌شناسی - فعالیت ۶ - ۳۰ صفحه ۱۴۱ کتاب درسی)

۴۴ ادراک کارایی و کنترل پایین می‌تواند ناشی از کدام عوامل باشد؟

- (۱) تحقیر دیگران - عدم حمایت اجتماعی
- (۲) انگیزه درونی پایین و فقدان انگیزه بیرونی
- (۳) نبود و ضعف جدی در اراده
- (۴) تعریف هدف بیش از اندازه کوچک

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

● باورها و نظام ارزشی فرد:

اعتقاد قوی به چیزی که شناخت داریم، نظام باورهای ما را شکل می‌دهد. اعتقاد راسخ و واقعی به بودن یا نبودن چیزی یا انجام‌پذیر بودن یا انجام‌ناپذیر بودن کاری. باورها به وسیلهٔ ارکانی چون خانواده، مدرسه و اجتماع و در نهایت خود فرد ساخته می‌شود. باورها می‌توانند اثر نیروبخشی مثبت و سازنده داشته باشند. اگر باورهای غلط شکل بگیرد حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم، باز نمی‌توانیم با موفقیت آن کار را انجام دهیم.

عوامل مؤثر بر شکل‌گیری باورهای غلط:

- (۱) فردی: احساس ناتوانی، ناامیدی و بی‌ارزشی
- (۲) بیرونی: تحقیر دیگران و عدم حمایت اجتماعی

● ادراک کنترل و ادراک کارایی:

ادراک کارایی یعنی فرد دانش و مهارت لازم در انجام‌دادن آن کار را در خود بیابد، یعنی خود را در آن موقعیت کارا بداند. ادراک کنترل و کارایی رضایت‌بخش است. زمانی دست به انجام کاری می‌زنیم که ادراک کنترل و کارایی داشته باشیم. ادراک کنترل و کارایی باید سازنده باشد؛ یعنی با شواهد محیطی هماهنگی لازم را داشته باشد تا ادراک کنترل و کارایی کاذب نباشد. ادراک کنترل و کارایی کاذب مانع بروز رفتار است.

ادراک کارایی پایین یعنی فرد باور دارد نمی‌تواند در موقعیت پیش‌رو کارآمد باشد و ادراک کنترل پایین یعنی فرد باور داشته باشد محیط در کنترل او نیست. باورهای غلط می‌توانند تحت تأثیر عوامل درونی یا بیرونی، مانند تحقیر دیگران و عدم حمایت اجتماعی شکل بگیرند و اگر باورهای غلط شکل بگیرند، حتی اگر توانایی انجام کاری را داشته باشیم، باز نمی‌توانیم آن کار را انجام دهیم.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

اگر شرایط جامعه‌ای به نحوی باشد که تسهیل‌کننده موفقیت اعضایش نباشد، ممکن است نوجوانان و جوانانی که دوره هویت‌یابی و بنانهادن آینده خود را طی می‌کنند، پس از تجربیات مکرر شکست پس از کوشش، ناامید شده و دست از تلاش بردارند، با انگیزه پایین به محل کار خود رفته و خود را عامل پیشرفت ندانند. در رابطه با این موقعیت، کدام گزینه درست است؟

- (۱) نوع تصمیم‌گیری ایشان به مرور از پیچیده مهم به معمولی ساده تغییر شکل می‌دهد.
- (۲) انگیزه ایشان برای مراجعه به محل کار و انجام وظایف شغلی، از بیرونی به درونی تغییر جهت می‌دهد.
- (۳) آن‌ها شرایط عاطفی ناخوشایندی را تجربه می‌کنند که ناشی از ناهماهنگی رفتار و باور است.
- (۴) در طی تجربه زندگی، اسناد درونی آن‌ها به اسناد بیرونی تغییر می‌کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۶ و ۷

درس‌Box

● **اسناد:** زمانی که فرد اسناد می‌کند، در واقع علت مؤثر پدیده‌ای را مشخص می‌کند.

اسناد افراد براساس سه مؤلفه تقسیم‌بندی می‌شود:

(۱) **درونی در برابر بیرونی:**

در اسناد درونی فرد دلیل پدیده را در خود می‌داند.

در اسناد بیرونی فرد دلیل پدیده را بیرون از خود می‌داند.

(۲) **پایدار در برابر ناپایدار:**

در اسناد پایدار فرد عامل مؤثر را عاملی پایدار می‌داند که تحت تأثیر موقعیت‌ها و شرایط مختلف تغییر نمی‌کند.

در اسناد ناپایدار فرد عامل مؤثر را عاملی ناپایدار می‌داند که محتمل است تحت تأثیر شرایط و موقعیت‌های مختلف تغییر کند.

(۳) **قابل کنترل در برابر غیر قابل کنترل:**

زمانی که فرد باور داشته باشد عامل زیربنایی پدیده‌ای را می‌تواند تغییر دهد اسناد او قابل کنترل است.

زمانی که فرد باور داشته باشد عامل زیربنایی پدیده‌ای را نمی‌تواند تغییر دهد اسناد او غیر قابل کنترل است.

● **درماندگی آموخته‌شده:**

بسیاری از ناتوانی‌های ما به دلیل یادگیری است نه این که واقعاً نمی‌توانیم؛ یعنی باور می‌کنیم که ناتوانیم و کنترلی بر محیط خود نداریم، یعنی ادراک کنترل نداریم و برای تغییر دادن شرایط نمی‌توانیم کاری انجام دهیم، یعنی ادراک کارایی نداریم و در نتیجه انگیزه عمل در ما به وجود نمی‌آید و تلاشی نمی‌کنیم.

فردی را در نظر بگیرید که در جایی گیر افتاده و باور دارد چه داد بزند چه سکوت کند کسی به کمک او نخواهد آمد. درماندگی آموخته‌شده مربوط به افرادی است که کوشش را با پیشرفت مرتبط نمی‌دانند. افراد دچار درماندگی آموخته‌شده، پیامدهای رفتار را مستقل از خود رفتار می‌دانند؛ یعنی این اعتقاد در فرد ایجاد می‌شود که رویدادها در کنترل او نیستند.

زمانی که فرد تلاش خود را عامل موفقیت و شرایط زندگی خود بداند، اسناد او درونی است و وقتی به این باور برسد که هر کاری بکند موفق نمی‌شود زیرا شرایط بیرونی مساعد رشد او نیست، اسنادش بیرونی می‌شود. این همان اتفاقی است که در «درماندگی آموخته‌شده» رخ می‌دهد.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه (۱): مسائلی که ایشان با آن‌ها روبه‌رو می‌شوند با گذشت زمان تغییر نمی‌کند که در نتیجه انواع مختلفی از تصمیم‌گیری براساس موضوع تصمیم را تجربه کنند، بلکه نوع نگاه ایشان نسبت به شرایط و نگرششان تغییر می‌کند.

گزینه (۲): وقتی فردی برای موفقیت و رشد خود به سر کار می‌رود و از کار خود لذت می‌برد، انگیزه درونی، او را به جلو می‌برد، اما وقتی صرفاً وظایف شغلی خود را انجام می‌دهد، فرضاً برای آن که اخراج نشود، انگیزه او بیرونی است. در گزینه بالعکس دانسته شده است.

گزینه (۳): درست است که این شرایط موجب حالت عاطفی ناخوشایندی می‌شود اما باید توجه داشت حالت عاطفی ناخوشایند ناشی از ناهماهنگی شناخت و رفتار به معنای ناهماهنگی شناختی است که در این موقعیت وجود ندارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

• عَيْنَ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ فِي التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٤٦-٥٢):

﴿و إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾: **۴۶**

- (۱) و هرگاه آنان را از روی نادانی مخاطب قرار دهند، آرام سخن می گویند.
- (۲) و هر زمان که نادانان آنان را مورد خطاب قرار دهند، سخن آرام می گویند.
- (۳) و چنانچه نادانان را مورد خطاب قرار دهند به آرامی سخن می گویند.
- (۴) و هر زمان آنان را نادان خطاب کنند، سخن آرام می گویند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

الجاهلون نقش فاعل داره یا مفعول؟

Hint

درس Box

در ساختار جمله شرطیه فعل ماضی را در حالتی که به عنوان فعل شرط بیاید می توانیم به صورت مضارع التزامی و جواب شرط را به صورت مضارع اخباری ترجمه کنیم.

زمانی که مفعول به صورت ضمیر به فعل بجسید و پس از آن فاعل بیاید، اصطلاحاً گفته می شود که مفعول به فاعل مقدم شده است.

نکته

کلمات مهم:

إذا: هرگاه، هر زمان / خاطبهم: آنان را خطاب کنند / قالوا: می گویند / سلاماً: سخن آرام

بررسی سایر گزینه ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): از روی نادانی (الجاهلون فاعل است که به اشتباه به صورت قید ترجمه شده است.) / آرام سخن می گویند (معادل درستی برای قالوا سلاماً نیست.)

گزینه (۳): نادانان را (الجاهلون فاعل است که به اشتباه به صورت مفعول ترجمه شده است.) / به آرامی سخن می گویند (مانند گزینه (۱))

گزینه (۴): نادان (الجاهلون جمع است که به اشتباه به صورت مفرد ترجمه شده است.)

(تمرین شماره ۳ صفحه ۳۹ کتاب درسی)

﴿و إِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا﴾ أَلْفَرْقَان: ۶۳

کتاب درسی

عربی، زبان قرآن

۴۷

«الحيوانات قد تتعاون مع بعضهم في استمرار حياتهم في الطبيعة مثلاً يُوجد طائر يدخل في فم التماسيح ويتنقر بقايا الطعام من بين أسنانها»:

- ۱) گاهی حیوانات در تداوم زندگی‌شان در طبیعت همدیگر را یاری می‌کنند، مثلاً پرنده‌ای وجود دارد که وارد دهان تمساح‌ها می‌شود و به باقی‌مانده‌های غذا در میان دندان‌های آن‌ها نوک می‌زند!
- ۲) حیوانات برای این‌که زندگی‌شان در طبیعت استمرار بیابد، همیاری می‌کنند، مثلاً پرنده‌ای وجود دارد که در دهان تمساح‌ها وارد می‌شود و باقی‌مانده غذاهایی که در میان دندان‌هایشان هست را نوک می‌زند!
- ۳) حیوانات گاهی برای ادامه یافتن زندگی‌شان در طبیعت همدیگر را یاری می‌کنند، مثلاً پرنده‌ای وجود دارد که با ورود به دهان تمساح‌ها باقی‌مانده‌های غذا را از میان دندان‌هایشان نوک می‌زند!
- ۴) حیوانات ممکن است برای تداوم زندگی‌شان در طبیعت یکدیگر را یاری کنند، مثلاً پرنده‌ای وجود دارد که وارد دهان تمساح می‌شود و باقی‌مانده‌های غذاها را از میان دندان‌های آن‌ها نوک می‌زند!

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۳

قد + مضارع چه معنایی دارد؟ تماسیح جمع مکسر تمساح هست. می‌دونستی؟

Hint

کدینس Box

حرف «قد» دو کاربرد دارد:

(الف) قد + ماضی = ماضی نقلی: قد سمعت: شنیده‌ام

(ب) قد + مضارع = گاهی، شاید، ممکن است: قد تتعلم: گاهی یاد می‌گیریم، شاید یاد بگیریم، ممکن است یاد بگیریم.

اگر در ترجمه قد + مضارع از «شاید، ممکن است» استفاده کنیم، باید فعل جمله را به صورت مضارع التزامی بیاوریم.

نکته

کلمات مهم:

قد تتعاون مع بعضهم: گاهی با یکدیگر همیاری می‌کنند/ في استمرار حياتهم: در تداوم زندگی‌شان/ يُوجد: وجود دارد/ طائر بدخل: پرنده‌ای که وارد می‌شود/ في فم التماسيح: در دهان تمساح‌ها/ يتنقر: نوک می‌زند/ بقايا الطعام: باقی‌مانده‌های غذا/ أسنانها: دندان‌هایشان

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۲): برای این‌که استمرار یابد (ترجمه درستی برای «في استمرار» نیست.) / قد تتعاون: گاهی همکاری می‌کنند («گاهی» ترجمه نشده) / باقی‌مانده (بقایا جمع است.) / غذاهایی که ... هست («الطعام» مفرد است. «که ... هست» اضافی است و معادلی در عبارت عربی ندارد.)

گزینه (۳): برای (اشتباه ترجمه شده و معادل درستی برای «في» نیست.) / ورود (فعل مضارع بدخل به اشتباه به صورت اسم ترجمه شده است.)

گزینه (۴): برای (مانند گزینه (۳)) / تمساح (تماسیح جمع است که به اشتباه مفرد ترجمه شده است.) / غذاها (مانند گزینه (۲))

«في العالم الحاليّ ازداة تَبَادُل المفردات بين لغات العالم المختلفة عبر الإنترنت و لن يستطيع أيّ شعب أن يَمْنَع وقوعه بل عليه أن يُدِيره!»: در جهان کنونی

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها بترسید!

- (۱) جابه‌جایی واژگان میان زبان‌های مختلف دنیا از طریق اینترنت افزایش یافته است و هیچ ملتی قادر نخواهد بود که مانع وقوع آن شود، بلکه باید آن را مدیریت کند!
- (۲) جابه‌جایی واژگان در میان زبان‌های مختلف دنیا، به وسیلهٔ اینترنت زیاد شده است و هیچ ملتی نخواهد توانست که مانع این رخداد بشود، بلکه باید آن را مدیریت کند!
- (۳) واژگان بین زبان‌های مختلف جهان از طریق اینترنت بسیار جابه‌جا می‌شوند و هیچ ملتی نمی‌تواند مانع رخداد آن شود، بلکه باید آن را سامان بدهد!
- (۴) اینترنت جابه‌جاشدن واژگان میان زبان‌های مختلف دنیا را افزایش داده است و هیچ ملتی نخواهد توانست که مانع این رخداد بشود، بلکه باید به مدیریت آن پردازد!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

«لن» بر سر مضارع چه کاربردی دارد؟ ازداد فعل لازمه یا متعدی؟

Hint

کزنس Box

- (۱) فعل «ازداد-یزداد» لازم و به معنای «زیادشدن، افزایش یافتن» است، ولی «زاد-یزید» فعل متعدی و به معنای «افزایش دادن، زیادکردن» است.
- (۲) لن + مضارع معنای آیندهٔ منفی را می‌سازد: لن یتقدّم: پیشرفت نخواهد کرد

کلمات مهم:

ازداد: افزایش یافته است / تَبَادُل المفردات: جابه‌جایی واژگان / لغات العالم المختلفة: زبان‌های مختلف جهان / عبر: از طریق / لن يستطيع: نخواهد توانست / أيّ شعب: هیچ ملتی / أن يَمْنَع: که مانع شود / عليه أن يُدِيره: باید آن را مدیریت کند

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینهٔ (۲): این رخداد (اسم اشارهٔ «این» اضافی است و از طرفی ضمیر «ه» در «وقوعه» در ترجمه لحاظ نشده است).
- گزینهٔ (۳): بسیار جابه‌جا می‌شوند («ازداد» فعل است و «تبادل» مصدر است که هیچ‌کدام به درستی ترجمه نشده‌اند). / نمی‌تواند («لن يستطيع» باید به صورت آیندهٔ منفی ترجمه شود).
- گزینهٔ (۴): «عبر» در ترجمه لحاظ نشده است. / افزایش داده است (فعل ازداد لازم است نه متعدی) / این رخداد (مانند گزینهٔ (۲))

عربی، زبان قرآن

۴۹

«إِيَّاكَ وَالكُذْبَ؛ فَإِنَّهُ مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ فَمَنْ أَرَادَ أَنْ يَتَخَلَّصَ مِنْ ذُنُوبِهِ فَعَلِيهِ أَنْ يَلْتَزِمَ بِالصَّدَقِ لِأَنَّ الصَّدَقَ خَيْرٌ مُنْقِذٌ لِلْمُذْنِبِ!»:

- (۱) از دروغ گفتن پرهیز کن، زیرا آن، کلید هر بدی است و هر کس بخواهد که از گناهان خود رها شود باید راستی پیشه کند؛ زیرا راستی بهترین نجات‌بخش گناهکاران است!
- (۲) تو را از دروغ برحذر می‌دارم، زیرا کلیدی برای همه بدی‌هاست و اگر کسی بخواهد که از همه گناهان خود خلاص شود باید به صداقت پایبند شود؛ زیرا بهترین نجات‌دهنده گناهکار، صداقت است!
- (۳) بر تو باد که دروغ نگویی؛ زیرا آن، کلید هر بدی است و هر کس بخواهد از گناهانش خلاص شود باید به راستگویی پایبند شود؛ چون راستگویی برای گناهکار نجات‌دهنده خوبی است!
- (۴) از دروغ گفتن برحذر باش؛ چراکه آن، کلید هر بدی است و هر کس بخواهد از گناهانش رها شود باید به راستگویی پایبند باشد؛ زیرا راستگویی برای گناهکار، بهترین نجات‌بخش است!

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۵

کَلْ + اسم مفرد به صورت «هر» ترجمه می‌شود. مُذْنِبِ مفرد یا جمع؟

کلمات مهم:

إِيَّاكَ وَالكُذْبَ: از دروغ گفتن بر حذر باش / مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ: کلید هر بدی / مِنْ: هر کس / أَرَادَ: بخواهد / أَنْ يَتَخَلَّصَ: که رها شود / مِنْ ذُنُوبِهِ: از گناهانش / فَعَلِيهِ أَنْ يَلْتَزِمَ بِالصَّدَقِ: باید به راستگویی پایبند باشد / الصَّدَقُ: راستگویی / خَيْرٌ مُنْقِذٌ: بهترین نجات‌دهنده / لِلْمُذْنِبِ: برای گناهکار

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه (۱): گناهکاران (مذنب اسم مفرد است که به اشتباه جمع ترجمه شده است.) / نجات‌بخش گناهکاران (ترجمه درستی برای «خَيْرٌ مُنْقِذٌ لِلْمُذْنِبِ» نیست و «ل: برای» ترجمه نشده است).

گزینه (۲): کلیدی (باید معرفه ترجمه شود).

خبر اگرچه به صورت نکره می‌آید ولی در فارسی معرفه ترجمه می‌شود.

همه بدی‌ها (کَلْ + اسم مفرد به صورت «هر» ترجمه می‌شود نه همه.) / همه گناهان (همه اضافی است و معادلی در عبارت عربی ندارد).

گزینه (۳): بر تو باد که دروغ نگویی (از دروغ بر حذر باش یا بر حذر می‌دارم درست است).

ضمیر إِيَّاكَ + و + یک اسم یا مصدر، معنای «از برحذر باش» می‌دهد.

عربی، زبان قرآن

عین الصّحیح: ۵۰

- (۱) أَنشُدَ الشُّعْرَاءُ الْإِيرَانِيَّوْنَ أَيْبَاتاً مَّزُوجَةً بِالْعَرَبِيَّةِ سُمِّيَتْ بِالْمُلَمَّعِ: شاعران ایرانی بیت‌هایی آمیخته با عربی را سرودند که «ملمع» نامیده شده‌اند!
- (۲) الْعَاقِلُ لَا يُجَرِّبُ مَا جَرَّبَهُ الْآخَرُونَ فَإِنَّهُ يُسَبِّبُ الدَّامَةَ: خردمند نباید چیزی را که دیگران آزموده‌اند، بیازماید؛ زیرا آن باعث پشیمانی می‌گردد!
- (۳) هَذِهِ غُرْفٌ مُّجَهَّزَةٌ بِمَصَابِيحَ مُلَوَّنَةٍ جَعَلَتْهَا جَمِيلَةً جَدًّا: این اتاق‌ها را با چراغ‌هایی رنگی تجهیز کرده‌اند که آن‌ها را واقعاً زیبا گردانده است!
- (۴) وَصَايَا لِقَمَانٍ لِابْنِهِ أَفْضَلُ مَوَاعِظٍ قَدَّمَهَا أَحَدٌ لَوْلَدِهِ: سفارش‌های لقمان به پسرش برتر از نصیحت‌هایی است که کسی به فرزندش تقدیم کرده است!

مشاوره در حل تست‌های ترجمه تک‌عبارتی بهتر است ابتدا تفاوت بین گزینه‌ها را پیدا کنید و هم‌چنین از طولانی‌بودن گزینه‌ها نترسید!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

Hint فعل نهی آخرش ساکن داره! اسم بدون «ال» بعد از اسم اشاره چه‌طوری باید ترجمه شه؟

کلمات مهم گزینه درست:

آنشد: سرودند/ آبیاتاً ممزوجة: بیت‌هایی آمیخته/ سُميت: نامیده شده‌اند

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): «لَا يُجَرِّبُ» فعل مضارع منفی است نه نهی. از طرفی ضمیر «ه» در «جَرَّبَهُ» در ترجمه لحاظ نشده است:

«خردمند چیزی را که دیگران، آن را آزموده‌اند، نمی‌آزماید؛ زیرا آن باعث پشیمانی می‌گردد.»

گزینه (۳): «هذه غرف» به صورت یک جمله ترجمه می‌شود نه ترکیب؛ ضمن این‌که «مجهّزة» صفت است که به اشتباه به صورت فعل ترجمه شده است:

«این‌ها اتاق‌های مجهزی با چراغ‌هایی رنگی هستند که آن‌ها را واقعاً زیبا گردانده است.»

گزینه (۴): «أفضل مواعظ» به صورت صفت عالی ترجمه می‌شود؛ زیرا پس از اسم تفضیل، مضاف‌الیه آمده است:

«سفارش‌های لقمان به پسرش برترین نصیحت‌هایی است که کسی به فرزندش، تقدیم کرده است.»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«بهترین دوستانتان کسی است که عیب‌هایتان را به شما هدیه می‌دهد تا خودتان را اصلاح کنید!»:

- (۱) أَفْضَلُ أَصْدِقَائِكُمْ مَنْ أَهْدَى إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ لِتُصْلِحُوا أَنْفُسَكُمْ!
- (۲) خَيْرُ الْإِخْوَانِ لَكُمْ هُوَ الَّذِي يُهْدِي الْعُيُوبَ إِلَيْكُمْ حَتَّى تُصْلِحُوا!
- (۳) أَفْضَلُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ يُهْدِي إِلَيْكُمْ عُيُوبَكُمْ لِتُصْلِحُوا أَنْفُسَكُمْ!
- (۴) خَيْرُ إِخْوَانِكُمْ مَنْ هُوَ أَهْدَى عَيْبِكُمْ إِلَيْكُمْ حَتَّى يُصْلِحَكُمْ!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن یا نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقت کنید!

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۱

ضمیر حتماً باید ترجمه بشه! مفرد و جمع کلمه خیلی مهمه!!!

Hint

کلمات مهم:

أَفْضَلُ: بهترین / إخوانکم: دوستانتان / مَنْ: کسی است که / عُيُوبُكُمْ: عیب‌هایتان / إِلَيْكُمْ: به شما / يُهْدِي: هدیه می‌دهد / أَنْفُسُكُمْ: خودتان / لِتُصْلِحُوا: تا اصلاح کنید

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): أَهْدَى («هدیه می‌دهد» مضارع است که به اشتباه ماضی آمده است).

گزینه (۲): لَكُمْ (ضمیر «کم» به عنوان مضاف‌الیه باید به «الإخوان» بچسبد نه این‌که به صورت جار و مجرور بیاید.) // العيوب (ضمیر «کم» در آن ترجمه نشده است.) // حَتَّى تُصْلِحُوا (این فعل مجهول است، ولی «اصلاح کنید» فعل معلوم است.) ضمن این‌که «أنفسکم» در ترجمه لحاظ نشده است.

گزینه (۴): أَهْدَى (مانند گزینه (۱)) عیبکم (باید به صورت جمع «عیوب» بیاید.) // يَصْلِحُكُمْ (اولاً صیغه فعل باید برای جمع مذكر مخاطب بیاید که به اشتباه برای مفرد مذكر غایب آمده، ثانیاً ضمیر «کم» اضافی است و باید به جای آن «أنفسکم» بیاید.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

«شَرُّ النَّاسِ ذُو الْوَجْهِينِ.» عَيْنُ الْأَنْسَبِ لمفهوم العبارة:

- (۱) روی و ریا را مکن آیین خویش
(۲) هست شکل ریا چو صورت شمع
(۳) در صحبت احباب چنان روی و ریا بود
(۴) ای شیخ از حصیر فریسم مده به زرق
- هر چه فساد است ز روی و ریاست
تبش او را تابش اندر جمع
جانم به لب از صحبت احباب برآمد
کآید ز بوریای تو بوی ریا هنوز

مشاوره سؤالات مفهوم غالباً بدون تغییر از جملات کتاب درسی طرح می‌شوند، پس باید از قبل بررسی شده باشند!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ترجمه صورت سؤال: بدترین مردم انسان دورو است.

مفهوم: دورویی بزرگ‌ترین ایراد آدمی است.

دقیقاً همین مفهوم در گزینه (۱) آمده که می‌گوید: «دورویی را در زندگی خود به کار نیند که هر چه فساد هست، در آن نهفته شده»، اما سایر گزینه‌ها چنین مفهوم دقیقی را نمی‌رسانند.

● إقرأ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ (٥٣-٥٥) بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ:

تُعَدُّ الحيوانات الأليفةُ (خانگی) من المخلوقات التي تعيش مع الإنسان في البيت. و يقوم كثير من الناس بتربية الحيوانات لأجلِّ لها من فوائد نفسية و اجتماعية. و من أكثر الحيوانات التي تُربى في المنازل: القطط و الكلاب. يُفَضِّلُ البعض الآخر من الناس تربية الطيور الصغيرة أو الأسماك في أحواض (حوض) زجاجية داخل البيت.

تحتاج الحيوانات الأليفة إلى رعاية خاصة و اهتمام دائم. فيجب على الإنسان أن يُوفِّرَ لها الغذاء الصحي و المناسب. كما يجب الاهتمام بنظافة الحيوان و مكان تومِه. و تُعدُّ زيارة الطبيب البيطري (دامپزشك) أمراً ضرورياً للحفاظ على صحة الحيوان. لابد من توفير الماء النظيف للحيوان في جميع الأوقات. تحتاج الحيوانات أيضاً إلى اللعب و الحركة يومياً. فالحب و الاهتمام يجعل الحيوان يشعر بالأمان و السعادة. تُساعد تربية الحيوانات على تنمية (پرورش) حس المسؤولية لدى الإنسان. كما تُعلِّمه الصبر و الرحمة و التعاون. لذلك العناية بالحيوانات الأليفة واجبة أخلاقية و إنسانية.

ترجمه متن:

حيوانات خانگی از موجوداتی هستند که همراه انسان در خانه زندگی می کنند و بسیاری از مردم به پرورش حیوانات می پردازند، زیرا آن ها فواید روانی و اجتماعی دارند. از جمله حیواناتی که بیشتر در خانه ها تربیت می شوند گربه ها و سگ ها هستند. برخی دیگر از مردم نگهداری پرندگان کوچک یا ماهی ها را در آکواریوم های شیشه ای داخل خانه ترجیح می دهند. حیوانات خانگی به مراقبت ویژه و توجه همیشگی نیاز دارند. انسان باید غذای سالم و مناسب برای آن ها فراهم کند.

هم چنین باید به تمیزی حیوان و محل خواب او توجه کرد. مراجعه به دامپزشک برای حفظ سلامتی حیوان امری ضروری است. باید در همه اوقات آب تمیز برای حیوان فراهم کرد. حیوانات هم چنین روزانه به بازی و تحرک نیاز دارند. محبت و توجه باعث می شود حیوان احساس امنیت و خوشبختی کند. پرورش حیوانات به رشد حس مسئولیت پذیری در انسان کمک می کند، هم چنین صبر و مهربانی و همکاری را به او می آموزد؛ بنابراین مراقبت از حیوانات خانگی یک وظیفه اخلاقی و انسانی است.

«ماذا تستنتج من النص؟» عین الخطأ:

۵۳

- (١) الحفاظ على الحيوانات الأليفة يستغرق وقتاً كثيراً من الإنسان!
- (٢) الحيوانات الأليفة ذات أحاسيس تُشبه الأطفال فتحتاج إلى عناية كثيرة!
- (٣) من يُحافظ على حيوان أليف فعليه أن يكون له بيت كبير يُناسب الحيوان!
- (٤) كثير من الناس يُحبون أن يكون عندهم حيوان أليف داخل بيوتهم!

🔗 **مشاوره** در مورد حل سؤالات

درک متن چند نکته رو در نظر داشته باشین:

(١) سؤالات درک متن رو در آخر سؤالات عربی جواب بدین.

(٢) متن رو باید با دقت، ولی با سرعت بخونین. این کار نیاز به تمرین و تکرار زیاد داره. خوندن نصف و نیمه متن خیلی فایده نداره.

(٣) توی متن و گزینه ها به کلماتی که معنای «هیچ، همه، گاهی، اصلاً، فقط، همیشه، بعضی، قطعاً، ممکنه ...» دارن، دقت کنین.

(٤) در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینه صحیح یا خطا عجله نکنید و حتماً همه گزینه ها رو بخوانید، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنید!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهمت: درس ۵

ترجمه صورت سؤال: از متن چه چیزی برداشت می کنیم؟ نادرست رو مشخص کن.

بررسی گزینه ها:

✓ پاسخ خیلی تشریحی

گزینه (١): نگهداری از حیوانات خانگی وقت بسیاری از انسان می گیرد. (درست؛ براساس متن که گفته نگهداری از آن ها نیازمند توجه همیشگی است، این گزینه کاملاً درست می باشد.)

پایه یازدهم انسانی

بیست و یکم فروردین ماه ۱۴۰۵

مرحله سیزدهم

- گزینه (۲): حیوانات خانگی دارای احساساتی هستند که شبیه کودکانند؛ پس به توجه زیادی نیاز دارند. (درست؛ در متن آمده فعالیت و تحرک زیادی دارند؛ پس همچون کودکان فعال هستند).
- گزینه (۳): هرکس از یک حیوان خانگی نگهداری می‌کند باید خانه‌ای بزرگ داشته باشد که مناسب آن حیوان باشد. (نادرست؛ چنین موضوعی در متن بیان نشده است).
- گزینه (۴): بسیاری از مردم دوست دارند که یک حیوان خانگی در خانه‌هایشان داشته باشند. (درست؛ در ابتدای متن دقیقاً به همین موضوع اشاره شده است).

- (۱) النَّاسُ يُحَافِظُونَ عَلَى الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةِ لِيَتَعَلَّمُوا الصَّبْرَ وَالتَّعَاوُنَ!
 (۲) الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةُ أَفْضَلُ جَلِيسٍ لِلَّذِي يَعِيشُ فِي بَيْتِهِ وَحِيداً!
 (۳) الْحِفَافُ عَلَى الْحَيَوَانَاتِ الْأَلِيفَةِ نَفَقَاتُهُ كَثِيرَةٌ وَ لَكِنَّهُ وَاجِبٌ لِّكُلِّنَا!
 (۴) لَا يَدُّ مِنْ بِنَاءِ مُسْتَوْصَفٍ أَوْ مُسْتَشْفَى مُنَاسِبٍ لِّلْعَالَجِ فِيهِ الْحَيَوَانَاتُ!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): مردم از حیوانات خانگی نگهداری می‌کنند تا صبر و همیاری بیاموزند. (نادرست؛ در متن گفته مردم از حیوانات این دو ویژگی را می‌آموزند، اما دلیل نگهداری این نیست بلکه به خاطر فواید روانی و اجتماعی آن‌هاست.)
 گزینه (۲): حیوانات خانگی بهترین همنشین هستند برای کسی که در خانه‌اش تنها زندگی می‌کند. (نادرست؛ چنین موضوعی در متن نیامده است.)
 گزینه (۳): نگهداری از حیوانات خانگی هزینه‌های بسیار است ولی بر همه ما واجب است. (نادرست؛ در متن حرفی از هزینه‌های بالای حیوانات خانگی مطرح نشده است. هم‌چنین وجوب نگهداری از حیوانات خانگی در متن نیامده است.)
 گزینه (۴): ناگزیر باید یک درمانگاه یا بیمارستانی مناسب ساخته شود تا حیوانات در آن درمان شوند. (درست؛ با توجه به این‌که گفته شده حیوانات خانگی توجه زیادی نیاز دارند و سلامتی آن‌ها بر انسان ضروری است؛ پس این مفهوم هم درست می‌باشد.)

عربی، زبان قرآن

۵۵

عَيْنُ الْخَطِّ فِي الْإِعْرَابِ وَ التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ: «يُفَضَّلُ - الْمَنَازِلُ - وَاجِبٌ - تُسَاعِدُ»

- ۱) يُفَضَّلُ: فعلٌ مضارعٌ - للمفرد المذكر الغائب - مزيد ثلاثي من مصدر «تَفَضَّلَ» - معلوم - متعدِّ/ فاعله «الْبَعْضُ» و مفعوله «تَرْبِيَّةٌ»
 ۲) وَاجِبَةٌ: اسم - مفرد مؤنث (جمعه: واجبات) - اسم فاعل مأخوذ من فعل «يَجِبُ» - نكرة - معرب/ خبرٌ و مبتدؤه «العناية»
 ۳) الْمَنَازِلُ: جمع تكسير و مفرده «المنزل» - اسم مكان من مصدر «نَزَلَ» - معرّف بأل - معرب/ مجرور بحرف الجرّ
 ۴) تُسَاعِدُ: فعلٌ مضارعٌ - للمؤنث الغائبة - مزيد ثلاثي بزيادة حرف «ألف» - اسم فاعله: مُسَاعِدٌ - معلوم/ فعل و فاعله «تَرْبِيَّةٌ»

مشاوره در این مدل تست‌ها
 حتماً حتماً دقت کنید که صحیح رو
 می‌خواد یا خطا رو!!!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

وزن‌های باب ثلاثی مزید رو بلدی؟

در این گزینه یک خطا وجود دارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینه ۱): مزید ثلاثی من مصدر «تَفَضَّلَ» ← مزید ثلاثی من مصدر «تَفَضَّلَ» (فعل مضارع ثلاثی مزید بر وزن «يُفَعِّلُ» است؛ بنابراین مصدر آن بر وزن «تَفَعَّلَ» می‌آید.)

اگر قرار بود مصدر آن «تَفَضَّلَ» باشد، فعل مضارع آن حتماً با «يَتَفَضَّلُ» شروع می‌شد: يَتَفَضَّلُ

نکته

عربی، زبان قرآن

• عین الجواب الصحیح للأسئلة التالية (٥٦ - ٦٠):

٥٦

عین الخطأ في ضبط حركات الحروف:

- (١) تَبَادُلُ الْمَفْرَدَاتِ بَيْنَ اللُّغَاتِ فِي الْعَالَمِ أَمْرٌ طَبِيعِيٌّ!
- (٢) يَغَيِّرُ الْعَرَبُ أَصْوَاتَ الْكَلِمَاتِ الدَّخِيلَةِ وَفَقاً لِأَلْسِنَتِهِمْ!
- (٣) الدُّكْتُورُ أَلْتُونَجِي مُؤَلَّفُ كِتَابٍ يَضُمُّ الْكَلِمَاتِ الْمَعْرَبَةَ!
- (٤) فَقَدْ نُقِلَتْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ أَلْفَاظٌ فَارْسِيَّةٌ كَثِيرَةٌ بِسَبَبِ التَّجَارَةِ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همه حرکات‌ها بررسی بشن!!!

پاسخ: گزینه ٣

زیرمبحث: درس ٣

وزن‌های اسم فاعل و مفعول رو بلدی؟

Hint

درس‌Box

(١) به اسم‌هایی که بر وزن فاعل هستند و یا ساختار «مُ... - ...» دارند، اسم فاعل می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌دهنده» ترجمه می‌شوند.

(٢) به اسم‌هایی که بر وزن مفعول هستند و یا ساختار «مُ... - ...» دارند، اسم مفعول می‌گوییم. این اسم‌ها غالباً به شکل «انجام‌شده» ترجمه می‌شوند. مثال مُهَدَّد: تهدیدکننده / مُهَدَّد: تهدیدشده

در این گزینه دو خطای حرکت‌گذاری وجود دارد:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(١) الْمُعَرَّبَةُ: الْمُعَرَّبَةُ (اسم مفعول ثلاثی مزید و به معنای «عربی‌شده» است.)

(٢) مُؤَلَّف (طبق معنای عبارت، این کلمه معنای «تألیف‌کننده» دارد، پس باید آن را اسم فاعل بگیریم و عین‌الفعْلِ آن باید کسره داشته باشد. ← «مُؤَلَّف»)

توجه: تلفظ واژه «کلمات» در زبان عربی «کَلِمَات» هست که در فارسی می‌گوییم «کَلِمات»؛ بنابراین این مورد اشتباه به حساب نمی‌آید.

- (۱) إِنِّي أَعْلَمُ أَنَّ مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَعْمَالَهُ تُنْزِلُ الْحِكْمَةَ عَلَى قَلْبِهِ!
- (۲) لَا تُضَادِقِ الْأَحْمَقَ فَإِنَّهُ يَضُرُّكَ وَإِنْ أَرَادَ لَكَ خَيْرًا!
- (۳) مَا أَجْمَلَ الْعِمَارَاتِ الْأَثَرِيَّةَ فِي مَدِينَتِي إِصْفَهَانَ وَ يَزِد!
- (۴) حَافِظُوا عَلَى الصَّلَاةِ فَإِنَّهَا أَوَّلُ عَمَلٍ يُسْأَلُ عَنْهَا فِي الْقِيَامَةِ!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

چک کن ببین توی کدوم گزینه یکی از وزن‌های اسم تفضیل اومده که فعل نیست و به رنگ و عیب هم دلالت نمی‌کنه!

کلماتی که بر وزن «أفعل» هستند ممکن است فعل یا اسم باشند! برای تشخیص این موضوع باید به ترجمه و ساختار جملات توجه کنیم!

فعل ← أَفْعَلْ ← ماضی، هو، ثلاثی مزید (باب إفعال) ← مثال: أَنْزَلَ (نازل کرد)، أَذْهَبَ (بُرد)
 فعل ← أَفْعَلْ ← مضارع، أنا، ثلاثی مجزئ ← مثال: أَذْهَبُ (می‌روم)، أَكْتُبُ (می‌نویسم)
 فعل ← أَفْعَلْ ← امر، أَنْتَ، ثلاثی مزید (باب إفعال) ← مثال: أَنْزِلْ (نازل کن)، أَكْرِمْ (گرامی بدار)
 اسم ← أَكْبَرُ (اسم تفضیل ✓ بزرگ‌تر)، أَرْبَعُ (اسم تفضیل ✗ چهار)

- کلماتی که بر رنگ و عیب دلالت می‌کنند، ولی بر وزن اسم تفضیل هستند، اسم تفضیل به حساب نمی‌آیند: أَحْمَقُ - أَحْمَرُ و ...
- کلمه‌هایی که بر وزن «أفَلْ و أفعی» هستند نیز اسم تفضیل به حساب می‌آیند: أَشَدَّ - أَعْلَى و ...

صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که اسم تفضیل در آن وجود دارد که در این گزینه «أول» بر وزن «أفَلْ» اسم تفضیل است:

«از نماز نگهداری کنید، زیرا آن اولین (نخستین) کاری است که در قیامت درباره آن پرسیده می‌شود!»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «أعلم» فعل مضارع متکلم وحده است نه اسم تفضیل: «قطعاً من می‌دانم که کسی که کارهایش را برای خدا خالص کند، حکمت بر قلبش نازل می‌شود.»

گزینه (۲): «أحمق» به عیب دلالت می‌کند؛ بنابراین اسم تفضیل نیست: «با نادان دوستی نکن، زیرا او به تو ضرر می‌زند حتی اگر برایت خوبی بخواهد!»

گزینه (۳): ساختار ما + أفعل + اسم، معنای اسلوب تعجب را می‌رساند که در فارسی به صورت «چه .. یا چه قدر ...» ترجمه می‌کنیم؛ بنابراین معنای تفضیلی نمی‌دهد: «بناهای تاریخی در دو شهر اصفهان و یزد چه زیباست!»

عین ما ليس فيه اسم التفضيل:

(سؤال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت اول)

- (۱) أَعَزُّ السَّبَابِ هُوَ مَنْ يُؤَدِّي دَوْرَهُ فِي الْمَجْتَمَعِ أَدَاءً جَيِّدًا!
- (۲) أَحَقُّ الْكَلَامِ كَلَامٌ يَقُولُهُ قَائِلُهُ فِي وَقْتِهِ، لَا تَقْصُ فِيهِ وَلَا زِيَادَةً!
- (۳) أَحَرُّ أَيَّامِ السَّنَةِ يُخْرِجُ النَّاسَ مِنْ بُيُوتِهِمْ لِلذَّهَابِ إِلَى الْحَدَائِقِ!
- (۴) أَمْرٌ بِالسُّوقِ الْمَزْدَحْمَةِ وَ النَّاسِ يَبِيعُونَ وَ يَشْتَرُونَ الْبَضَائِعَ!

عین عبارت جاء فيها اسم مبالغه:

- (۱) كثير من دُول العالم تُحِبُّ أَنْ تَسْتَخْدِمَ الطَّيَّارِينَ الْإِيرَانِيِّينَ!
- (۲) اجتمع العمال في المصنع و هم يطلبون أن تزداد مَراتبهم!
- (۳) الجاهل يعيش في الظلام ولا يُخرجه منه إلا العلم!
- (۴) الزَّكَبُ جماعة من المسافرين يُسافرون على الدَّواب!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۲

به دنبال وزن فعال و فعالة بگرد.

سه نوع اسم مبالغه داریم:

- (۱) بر بسیاری صفت یا انجام کار دلالت دارد ← رَزَّاق (بسیار روزی دهنده)، فَهَامَة (بسیار فهمیده)
 - (۲) بر شغل دلالت دارد ← حَبَّاز (نانوا)، حَدَّاد (آهنگر)
 - (۳) بر ابزار و وسیله دلالت دارد ← فُتَّاحَة (دربازکن)، نَظَّارَة (عینک)
- ❗ توجه اسم‌های مبالغه می‌توانند جمع بسته شوند، حالا چه جمع مذکر، چه جمع مؤنث.

در این گزینه «الطَّيَّارِينَ: خلبانان» اسم مبالغه است که به شغل دلالت می‌کند: «بسیاری از کشورهای دنیا دوست دارند که خلبانان ایرانی را به کار بگیرند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): «الْعَمَال» جمع مکسر «العامل» است و اسم فاعل است نه اسم مبالغه: «کارگران در کارخانه جمع شدند در حالی که آنان درخواست می‌کردند که حقوقشان افزایش یابد.»

گزینه (۳): «الظُّلَام» بر وزن «فَعَال» است (بدون تشدید)؛ بنابراین اسم مبالغه نیست. دقت کنید که تشدید روی حرف اول به خاطر وجود ال آمده و اگر بدون ال باشد تشدید حذف می‌شود (ظلام): «نادان در تاریکی زندگی می‌کند و او را جز دانش از آن بیرون نمی‌آورد.»

گزینه (۴): «الدَّواب» اسم مبالغه نیست، زیرا بر وزن فعال است که تشدید روی حرف آخر هست نه عین‌الفعل: «کاروانیان جماعتی از مسافران هستند که بر چارپایان سفر می‌کنند.»

عین المبالغتين لهما معنى غير وصفی (غير صفة):

(سوال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- (۱) هذا الأستاذ صَبَّارٌ أثناء تدريسه و كلامه نَفَّاذٌ بين طلابه!
- (۲) جَهَّزَتِ الفتاة الفَهَامَةَ مكتبتها بكتب منحها لها معلّمها الوَهَّاب!
- (۳) العالم الخَلَّاق أصبح علامة عصره بسبب جهده الكثير في الحياة!
- (۴) كان صديقي في البداية طَيَّاراً ثم غيّر مهنته إلى بائع الهاتف الجوّال!

عَيْنَ فعلاً يمكن أن يُترجم في زمانين:

- (۱) من أخذ ينادي التلاميذ ليحضروا في صالة الامتحان!
- (۲) من كان معيناً على الظلم و العدوان فلا تتخذهُ صديقاً لك!
- (۳) ما سأل المُرَاسِل من لاعب سجّل الهدف الأوّل في المباراة!
- (۴) ما يُفَرِّز من عيون التماسيح عندما يأكل فريسته ليست دموغاً!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

Hint

درس Box

بگرد دنبال فعل شرط ماضی یا جواب شرط ماضی.

در جمله شرطیه اگر فعل شرط و جواب شرط هر دو ماضی باشند، می‌توانیم آن را هم به صورت ماضی و هم مضارع ترجمه کنیم:
مَنْ صَبَرَ نَجَحَ: هرکس صبر کرد، موفق شد یا هرکس صبر کند، موفق می‌شود.

صورت سؤال از ما گزینه‌ای را می‌خواهد که فعل به دو شکل ترجمه شود که در این گزینه جمله شرطیه آمده و «کان» فعل شرط و ماضی است، اما می‌توان آن را مضارع هم ترجمه کرد: «هرکس در ستم و دشمنی یاری‌رسان بود یا باشد او را به عنوان یک دوست برای خودت برگزین.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «من» پرسشی است و ادات شرط نیست: «چه کسی شروع به صدازدن دانش‌آموزان کرد تا در سالن امتحان حاضر شوند.»
گزینه (۳): «ما» منفی‌کننده است و «من» حرف جرّ است: «خبرنگار از بازیکنی که گل اول را در مسابقه ثبت کرده بود، سؤال نکرد.»
گزینه (۴): «ما» به معنای آن‌چه (موصولی) است و معنای شرطیه ندارد: «آن‌چه از چشم‌های تمساح هنگامی که شکارش را می‌خورد ترشح می‌شود، اشک نیست.»

(سؤال ۹۷ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

عَيْنَ الفعل يمكن أن يكون وقوعه في زمانين:

- (۱) من تَخْرُج من الجامعة دون علم مفيد للمجتمع خسر خسراً!
- (۲) من يُعِينكَ على رفع عيوبك غير صديقك الصدوق حقاً!
- (۳) من يَسْبَح في البحر و لم يتعلّم السباحة جيّداً يَغرق!
- (۴) من استبَدَّ في حياته إلّا الذي لا يرى لغيره حقاً!

عربی، زبان قرآن

عین صفةً یختلف نوعها:

۶۰

- (۱) رجاء، أعطني بطاقة أستطيع بها أن أشحن جوالي!
- (۲) لما حدث إعصارٌ في قريتنا حُرِّب عدد من البيوت!
- (۳) لهذا الطائر جناحان لا تُمكن مشاهدتهما عندما يطير!
- (۴) هذا الطائر انطلاقه و توقّفه السريعان يُثيران تعجّب الناظرين!

مشاوره در سؤالات تشخیص انواع صفت اگه ابتدا صفت از نوع اسم رو پیدا کنین بهتره، زیرا پیدا کردنشون ساده تر و سریع تر از پیدا کردن جمله وصفیه (صفت از نوع جمله) است!

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۵

فقط در یک گزینه صفت از نوع اسم وجود داره.

Hint

درس Box

انواع صفت:

(۱) صفت از نوع اسم ← أَحَبَ إنساناً مُجْتَهِداً (یک انسان تلاشگر را دوست دارم).

(۲) صفت از نوع جمله ← أَحَبَ إنساناً يَجْتَهِدُ (انسانی که تلاش می کند را دوست دارم).

تعریف صفت از نوع جمله:

جمله ای است که بعد از یک اسم نکره می آید و آن را توصیف می کند (يَصِفُ النكرة) و توضیح می دهد (يُوضِّحُ النكرة).

مثال رأيت أطفالاً يلعبون: کودکانی را دیدم که بازی می کردند.

(در این عبارت «أطفالاً» اسم نکره است و «يلعبون» در مورد آن توضیح می دهد).

صورت سؤال از ما گزینه ای را می خواهد که صفت در آن با بقیه متفاوت است که در این گزینه «السريعان» صفت برای «انطلاق و توقف» (باهم) است که از نوع اسم به حساب می آید: «این پرنده به حرکت درآمدن و ایستادن سریع، تعجب بینندگان را برمی انگیزد» در سایر گزینه ها صفت از نوع جمله است.

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): «أستطيع» به عنوان جمله وصفیه برای اسم نکره «بطاقة» است:

لطفاً به من کارتی بده که بتوانم با آن موبایلم را شارژ کنم.

گزینه (۲): این گزینه اصلاً صفت ندارد. دقت کنید که «حُرِّب» از لحاظ معنایی به «إعصار» مربوط نیست و در ترجمه هم با «که» نمی آید پس جمله وصفیه نیست.

ترجمه عبارت: «وقتی که طوفانی در روستای ما رخ داد، تعدادی از خانه ها خراب شدند.»

گزینه (۳): لا تُمكن به عنوان جمله وصفیه برای اسم نکره جناحان است: این پرنده بال هایی دارد که دیدن آن ها هنگامی که پرواز می کند ممکن نیست.

برای این که در یک عبارت صفت از دو نوع داشته باشیم، حتماً باید در آن عبارت اسم نکره داشته باشیم، چون صفت از نوع جمله فقط برای اسم های نکره به کار می رود! با انجام این کار، به راحتی گزینه های (۲) و (۳) در این سؤال حذف می شوند!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به عبارت زیر، کدام گزینه درست است؟

«در گذشته، مورخانی برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کردند.»

(۱) ویژگی این نوع تاریخ‌نگاری در این است که تاریخ‌نگاران بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی در روایت‌ها، عیناً آن‌ها را ذکر می‌کنند.

(۲) مورخ در این روش به جای ذکر همه روایات درباره یک موضوع، با مطالعه و مطابقت‌دادن همه روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

(۳) در این روش، حوادث به ترتیب زمان وقوع آن‌ها نوشته می‌شوند.

(۴) مورخ در این روش، با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مورخ در روش تاریخ‌نگاری تحلیلی با بررسی موشکافانه تمام اخبار و روایت‌های مربوط به یک رویداد و نقد آن‌ها، علل، آثار و پیامدهای آن واقعه را تحلیل و تفسیر می‌کند. کتاب «مروج‌الذهب» مسعودی به این شیوه نگارش شده است. در گذشته، مورخانی مانند مسعودی، برای بررسی درستی و یا نادرستی برخی از اخبار و گزارش‌های تاریخی به مسافرت می‌رفتند و مکان رویدادها را از نزدیک بررسی می‌کردند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مربوط به تاریخ‌نگاری روایی است.

گزینه (۲): مربوط به تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

گزینه (۳): مربوط به روش سال‌شماری است.

کدام عبارت توصیف درستی از اوضاع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی شبه جزیره عربستان قبل از ظهور اسلام ارائه داده است؟

- الف) در برخی از مناطق آن مانند یثرب، مکه و طائف کشاورزی وجود داشت.
 ب) برجسته ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب در دوران جاهلیت، شعر و شاعری بود.
 ج) وضعیت اقتصادی این منطقه به شدت متأثر از موقعیت جغرافیایی و شرایط سیاسی آن بود.
 د) برخی شواهد و مدارک، نشان از گرایش عده ای از مردم عرب به آیین زرتشتی و کیش مانوی دارد.

(۲) «ب» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «ج»

(۳) «الف» - «د»

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برجسته ترین دستاورد فرهنگی مردم عرب در دوران جاهلیت، شعر و شاعری بود «ب» و برخی شواهد و مدارک، نشان از گرایش عده ای از مردم عرب به آیین زرتشتی و کیش مانوی دارد. «د»
 بررسی سایر عبارت ها:
 الف) کشاورزی در یثرب، یمن و طائف وجود داشت.
 ج) وضعیت اقتصادی به شدت متأثر از موقعیت جغرافیایی و شرایط طبیعی و اقلیمی آن بود.

کدام عبارات توصیف درستی از اوضاع اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ایران در دوره اشکانیان ارائه داده است؟

(سوال ۱۰۳ الکتور انسانی ۱۴۰۴ (فارج از کشور))

- الف) تولیدات کارگاهی دچار رکود نسبی شد.
 ب) دین زرتشتی نفوذ و گسترش چشمگیری یافت.
 ج) شماری از اسیران جنگی در معادن شاهی به کار گرفته شدند.
 د) شکل خانواده، گسترده و اقتصاد آن معیشتی بود.

(۲) «الف» - «د»

(۱) «الف» - «ج»

(۴) «ب» - «د»

(۳) «ب» - «ج»

در کدام گزینه زمان وقوع دو رویداد مهم تاریخ صدر اسلام به درستی تدوین شده است؟

الف) پذیرش اسلام توسط هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب

ب) مأموریت به حضرت علی (ع) برای ابلاغ سوره براءت

۱) «الف» بر «ب» مقدم بود و هر دو در سال نهم هجری روی دادند.

۲) «الف» مربوط به سال نهم و «ب» مربوط به سال دهم هجری است.

۳) «ب» بر «الف» مقدم بود و هر دو مربوط به سال دهم هجری هستند.

۴) «الف» مربوط به قبل از صلح حدیبیه و «ب» مربوط به بعد از صلح حدیبیه است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓ مورخان سال نهم هجری را سال «وفود» یا سال اسلام آوردن قبیله‌ها نامیده‌اند. در این سال هیئت‌های نمایندگی قبیله‌های مختلف عرب از هر سو به مدینه آمدند و ضمن پذیرش اسلام، فرمانبرداری خود را از رسول خدا (ص) اعلام کردند.

وفود جمع وفد به معنی هیئت نمایندگی یا هیئت اعزامی است.

❗ **توجه** در ذی‌القعدة سال ششم هجری، پیمان صلحی به نام حدیبیه میان مسلمانان و مشرکان بسته شد.

✎ با نزول سوره براءت (توبه) در آخرین ماه‌های سال نهم هجری، رسول خدا (ص) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سوره براءت عازم مکه شود.

هر یک از وقایع زیر به ترتیب در زمان کدام یک از خلفای راشدین رخ داده است؟
«انتقال پایتخت از مدینه به کوفه - فتح شام - جنگ با پیامبران دروغین - تبعید عمار یاسر»

- ۱) عمر بن خطاب - علی (ع) - ابوبکر - عثمان بن عفان
- ۲) عمر بن خطاب - ابوبکر - علی (ع) - عثمان بن عفان
- ۳) علی (ع) - عمر بن خطاب - ابوبکر - عثمان بن عفان
- ۴) علی (ع) - عثمان بن عفان - ابوبکر - عمر بن خطاب

مشاوره در این مدل از تست‌ها استفاده از روش حذف گزینه بهترین راه‌حله، بیا این مورد رو درباره این تست به کار ببریم.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- **امام علی (ع)** در نتیجه دفع سرکشی‌ها و آشوبگری‌هایی که اشراف بنی‌امیه نقش مهمی در ایجاد آن داشتند، مرکز خلافت را از مدینه به کوفه منتقل کرد.
- **ابوبکر** در اواخر خلافت خود، چندین سپاه به سوی منطقه شام فرستاد. این سپاهیان در چندین نبرد که بیشتر آن‌ها در زمان خلافت **عمر بن خطاب** به وقوع پیوست، نیروهای رومی و متحدان محلی آنان را شکست دادند و شهرها و آبادی‌های آن منطقه را اغلب با پیمان صلح گشودند.
- **ابوبکر** پس از استقرار بر مسند خلافت، سپاهی را گرد آورد و به مقابله با شورش‌ها و نافرمانی‌ها فرستاد. این سپاه علاوه بر شکست مُرتدان (گروه نخست) و پیامبران دروغین (گروه دوم)، معترضان به خلافت ابوبکر (گروه سوم) را نیز به شدت سرکوب کرد.
- **عثمان بن عفان** روش متفاوتی نسبت به خلفای پیش از خود در پیش گرفت. او که تحت تأثیر اطرافیان و مشاوران خود قرار داشت، انتقادکنندگان از جمله ابوذر غفاری و عمار یاسر را تبعید نمود.

کدام گزینه به ترتیب در ارتباط با عبارت‌های زیر درست است؟

- پس از این اقدام معاویه، امام حسن (ع) همراه با سپاه خود از کوفه خارج شد.
- این رویداد ماهیت واقعی حکومت بنی‌امیه را برای بسیاری از مسلمانان آشکار کرد.
- این اقدام پس از شکست در جنگ جمل از طرف امویان صورت گرفت.
- ۱) لشکرکشی معاویه به عراق - تبدیل خلافت دینی به سلطنت - ایجاد اختلاف بین سپاهیان علی (ع)
- ۲) دسیسه‌گری برای ایجاد آشفتگی در سپاه امام حسن (ع) - قیام‌ها و جنبش‌های دوره‌اموی - ایجاد اختلاف بین سپاهیان علی (ع)
- ۳) لشکرکشی معاویه به عراق - قیام‌ها و جنبش‌های دوره‌اموی - پشتیبانی از معاویه در جنگ صفین
- ۴) دسیسه‌گری برای ایجاد آشفتگی در سپاه امام حسن (ع) - تبدیل خلافت دینی به سلطنت - پشتیبانی از معاویه در جنگ صفین

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- معاویه بدون توجه به نصایح امام حسن (ع)، به عراق لشکرکشی کرد و امام به منظور مقابله با او، همراه با سپاهی به فرماندهی قیس بن سعد بن عباد، از کوفه خارج شد.
- قیام‌ها و جنبش‌های دوره‌اموی اگرچه با بی‌رحمی و خشونت زیاد امویان سرکوب شدند، اما ماهیت واقعی حکومت بنی‌امیه را برای بسیاری از مسلمانان آشکار کردند و زمینه‌ساز انحطاط و ضعف حکومت آنان شدند.
- امویان که نقش مهمی در ایجاد جنگ جمل داشتند، پس از شکست در این جنگ، به معاویه در شام پیوستند و با تمام قوا از او در جنگ صفین پشتیبانی کردند.

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) خلیفه حتی تحت تأثیر وزیر قدرتمند خود، مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد.
 (ب) یکی از اقدامات او برای تحکیم و تثبیت خلافت خاندان خود، بنای شهر بغداد به عنوان پایتخت عباسیان بود.
 (ج) او علاقه فراوانی به مباحث و مناظره‌های علمی از خود نشان می‌داد.
 (د) عموهایش را که مدعی جانشینی بودند، از همهٔ مناصب مهمی که داشتند خلع کرد.

مشاوره این شکل از تست در اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ در سوالات جغرافیا اومده، به همین خاطر این سؤال طراحی شده تا آگه به وقت از این مدل تو تاریخ دادن، باهش آشنا باشین.

- (۱) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «د» / «د» → مطابق با «ب» → مغایر با «الف»
 (۲) «د» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «ب» → مغایر با «د»
 (۳) «د» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «د» → مطابق با «ب» → مغایر با «الف»
 (۴) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «د» / «الف» → مطابق با «ب» → مغایر با «د»

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- مأمون حتی تحت تأثیر وزیر قدرتمند خود، مرکز خلافت را از بغداد به مرو منتقل کرد. «الف»
 او علاقهٔ فراوانی به مباحث و مناظره‌های علمی از خود نشان می‌داد. «ج»
 - منصور برای تحکیم و تثبیت خلافت خاندان خود، شهر بغداد را به عنوان پایتخت عباسیان بنا نهاد «ب» و عموهایش را که مدعی جانشینی سفاخ (برادر منصور) بودند، از همهٔ مناصب مهمی که داشتند خلع کرد. «د»
- بررسی سایر گزینه‌ها:
 گزینهٔ (۱): نادرست - درست
 گزینهٔ (۲): درست - نادرست
 گزینهٔ (۴): نادرست - نادرست

- (سؤال ۱۸ آنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)
- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟
- (الف) پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری و ایجاد مکان‌های مقدس، به وجود می‌آورند.
 (ب) دولت میانمار، مسلمانان را شهروند این کشور نمی‌داند و به همین دلیل ساخت مسجد در این کشور را ممنوع اعلام کرده است.
 (ج) نواحی تنها تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها با محیط طبیعی نیست بلکه تصمیم‌گیری حکومت‌ها، به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.
 (د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی مختلفی را ایجاد می‌کنند یا آن‌ها را تغییر می‌دهند.

- (۱) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
 (۲) «ب» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»
 (۳) «ب» → مغایر با «ج» → مطابق با «الف» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
 (۴) «الف» → مغایر با «ج» → مطابق با «ب» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»

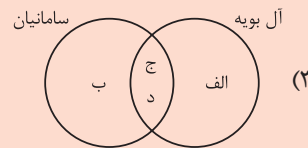
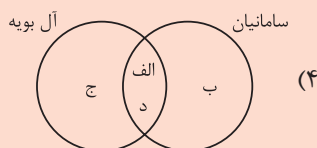
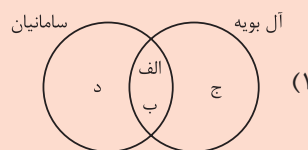
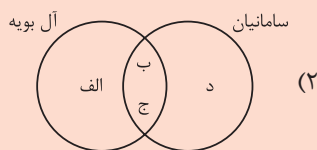
کدام شکل با توجه به عبارت‌های داده‌شده درست است؟

(الف) رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی

(ب) نگارش نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی

(ج) گسترش سنت زیارت

(د) حمایت مادی و معنوی از عالمان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۹

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) برقرارشدن آرامش و امنیت نسبی، قرارگرفتن زمام کارها به دست امیران و وزیران با تدبیر و علاقه‌مند برای عمران و آبادانی و استقرار نظام دیوانی منظم دیوانی و منسجم، از جمله عوامل رونق اقتصادی و رشد شهرنشینی در زمان ساسانیان و آل بویه بود.

(ب) در دوره ساسانیان، نخستین کتاب جغرافیایی به زبان فارسی با عنوان «حدود العالم من المشرق الی المغرب» نگارش یافت.

(ج) در عصر آل بویه، حرم امامان شیعه در عراق مرمت و بازسازی شد و سنت زیارت رو به گسترش نهاد.

(د) امیران و وزیران فرهنگ‌پرور سلسله‌های ساسانیان و آل بویه، از یک سو عالمان را مورد حمایت مادی و معنوی قرار دادند و از سوی دیگر، با مدارا و اجتناب از تعصب و تنگ‌نظری، شرایطی را فراهم آوردند که اهل علم و اندیشمندان پیرو مذاهب و دین‌های مختلف در امنیت و آسایش کامل فعالیت کنند.

(سؤال ۱۲۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

کدام شکل براساس اطلاعات داده‌شده، به درستی ترسیم شده است؟

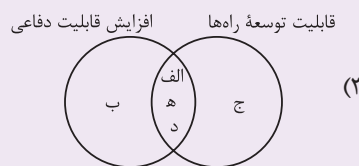
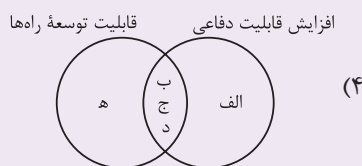
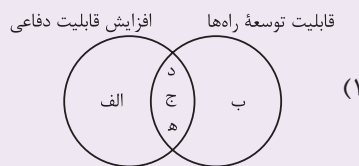
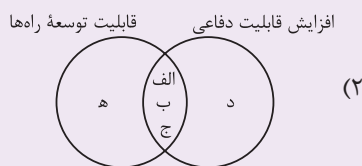
(الف) سرزمینی با نواحی کوهستانی

(ب) وسعت زیاد سرزمینی

(ج) شکل سیاسی فشرده یا جمع‌وجور

(د) جمعیت فعال زیاد

(ه) سرزمینی با نواحی هموار

یکی از تحولات چشمگیر در دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان کدام مورد بود؟

(۱) گسترش نظام اقطاع با هدف نظارت و آبادکردن زمین‌های بایر

(۲) زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران

(۳) دخالت مقام‌های حکومتی در امور مذهبی و جانب‌داری آن‌ها از یک فرقه خاص

(۴) تبدیل بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱۰

درس‌Box

در عصر حکومت‌های غزنوی، سلجوقی و خوارزمشاهی نیز مانند دیگر دوره‌های تاریخی، کشاورزی مهم‌ترین و اصلی‌ترین فعالیت اقتصادی مردم ایران به شمار می‌رفت.

یکی از تحولات چشمگیر دوران حاکمیت غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، زوال موقعیت اقتصادی و اجتماعی دهقانان در ایران بود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دورهٔ مسلمانی مغول‌ها در ایران از دورهٔ چه کسی آغاز شد و مجموعهٔ قوانین رایج در عصر تیموری چه نام داشت؟

- (۱) غازان‌خان - تزوکات
(۲) أَلجایتو - یاسا
(۳) غازان‌خان - یاسا
(۴) أَلجایتو - تزوکات

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

دورهٔ مسلمانی مغول‌ها در ایران از زمان غازان‌خان شروع شد و تیمور با وجود مسلمان‌بودن، به نسب مغولی خود و سنت‌های مغولی افتخار می‌کرد و خود مجموعه قوانینی موسوم به «تزوکات» را به وجود آورد.

أَلجایتو (جانشین غازان‌خان) به مذهب شیعه گروید و «یاسا» مجموعه قوانین چنگیزخان است.

گول‌نخوری ✗

(سؤال ۳ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۴)

جاهای خالی را با کلمات زیر تکمیل کنید.

(أَلجایتو - غازان - یاسا - تزوکات)

الف) دورهٔ مسلمانی مغول‌ها در ایران از زمان آغاز شد.

ب) مجموعهٔ قوانین رایج در عصر تیموری، موسوم به بود.

کدام گزینه عبارت داده‌شده را به درستی تکمیل می‌کند؟

«پس از هجوم مغول به ایران، پیروان مذاهب و فرقه‌های اسلامی»

- (۱) به دلیل تسامح و تساهل دینی، در رقابت با یکدیگر تلاش نمودند که عقاید خود را گسترش دهند
- (۲) به رقابت با یکدیگر برای مسلمان‌شدن مغول‌ها تلاش کردند
- (۳) به دلیل تسامح و تساهل دینی، اتحاد و همدلی گذشته را کنار گذاشته و تلاش کردند که مغولان را به سوی عقاید خودشان هدایت کنند
- (۴) اختلاف و رقابت گذشته خود را کنار گذاشتند و متحد و یکدل برای مسلمان‌شدن مغول‌ها تلاش کردند

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱۲

درس Box

اقوام مغول در مسائل دینی چندان تعصبی نداشتند و با پیروان دین‌های دیگر با ملایمت برخورد می‌کردند. این مدارای اعتقادی (تسامح و تساهل)، هرچند از روی آگاهی نبود و بیشتر متأثر از شرایط زندگی آن‌ها بود، اما در پذیرش دین‌های مختلف از سوی فرمانروایان و بزرگان مغولی تأثیر بسزایی داشت.

در دوران پس از هجوم مغول به ایران، پیروان مذاهب و فرقه‌های اسلامی، به‌خصوص اهل تسنن، شیعیان و صوفیان، اختلاف و رقابت گذشته خود را کنار گذاشتند و متحد و یکدل برای مسلمان‌شدن مغول‌ها تلاش کردند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۷۱ با توجه به تصویر زیر، کدام گزینه محتوای درستی را ارائه می‌دهد؟

- (۱) در تهیه این نقشه به تابش خورشید به عنوان یک عامل مؤثر در بارش توجه شده است.
- (۲) در تهیه این نقشه، همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی برای تعیین هر ناحیه لحاظ شده است.
- (۳) جغرافی‌دانان برای تعیین مرزهای این نواحی، از ترکیب ویژگی‌های عمده بارش (مانند توزیع فصلی بارش) استفاده کرده‌اند.
- (۴) تعیین مرز دقیق نواحی بارشی نسبت به تعیین مرز نواحی زبانی در ایران، دشوارتر است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۲ و ۳

درس‌Box

تعریف ناحیه ← بخشی از سطح زمین که ویژگی‌های جغرافیایی همگون و خاصی دارد.

- (۱) اصلی‌ترین ویژگی هر ناحیه: وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن
- (۲) هر ناحیه به درجه‌ای همگونی و شباهت رسیده که از سایر بخش‌های پیرامون متمایز می‌شود.

- (۱) میانگین بارندگی سالانه
- (۲) توزیع فصلی بارش
- (۳) بالاترین میزان بارش روزانه

مرز و قلمرو نواحی ← تعیین مرز، در نواحی انسانی، دشوارتر از نواحی طبیعی است.
مرزهای سیاسی و اداری معمولاً بر مرزهای نواحی طبیعی و انسانی منطبق نیستند.

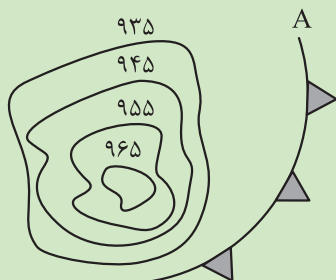
جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی سایر گزینه‌ها:

درست است که تابش خورشید منبع اصلی انرژی زمین است و بر عناصر آب‌وهوایی مانند دما، فشار، رطوبت و بارش تأثیر می‌گذارد (مطابق درس ۳)، اما در تهیه این نقشه، تابش خورشید به طور مستقیم ملاک ناحیه‌بندی نبوده است؛ بنابراین گزینه (۱) نادرست است. در تصویر، نقشه بارشی ایران نمایش داده شده است؛ یعنی نقشه‌ای که براساس یکی از معیارهای طبیعی (بارش) تهیه شده، نه بر پایه عوامل انسانی؛ بنابراین گزینه (۲) نادرست است. ناحیه‌بندی بارشی مربوط به معیارهای طبیعی است و تعیین مرزهای آن معمولاً دشوار نیست. آنچه مرزبندی دشوارتری دارد، نواحی انسانی مانند نواحی زبانی یا قومی است. پس گزینه (۴) نادرست است.

با توجه به تصویر، پاسخ درست سؤالات زیر در کدام گزینه عنوان شده است؟

- این منطقه، کم فشار است و یا پرفشار؟ چرا؟
- در مسیر حرکت باد، این منطقه در شروع مسیر قرار دارد یا پایان آن؟ چرا؟
- اگر خط «A» بیانگر یک جبهه هوای سرد باشد، هوای منطقه پشت جبهه چگونه خواهد بود؟

- (۱) پرفشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز کم تر می شود / در پایان مسیر - این منطقه پرفشار است و باد از منطقه کم فشار به سمت منطقه پرفشار می رود / گرم
- (۲) کم فشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز کم تر می شود / در شروع مسیر - این منطقه کم فشار است و باد از منطقه کم فشار به سمت منطقه پرفشار می رود / سرد

- (۳) پرفشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز بیشتر می شود / در شروع مسیر - این منطقه پرفشار است و باد از منطقه پرفشار به سمت منطقه کم فشار می رود / سرد
- (۴) کم فشار - به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز بیشتر می شود / در پایان مسیر - این منطقه کم فشار است و باد از منطقه پرفشار به سمت منطقه کم فشار می رود / گرم

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

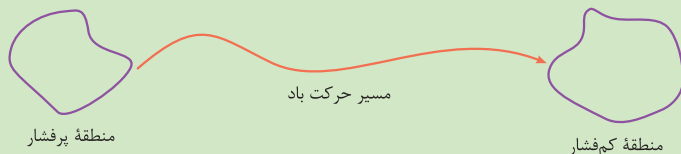
● این منطقه کم فشار است. چرا؟ به این دلیل که میزان فشار به سمت مرکز بیشتر می شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

میزان فشار در لایه ۱ (بیرونی ترین لایه): ۹۳۵
میزان فشار در لایه ۲: ۳۴۵
میزان فشار در لایه ۳: ۹۵۵
میزان فشار در لایه ۴ (مرکز منطقه): ۹۶۵

افزایش میزان فشار

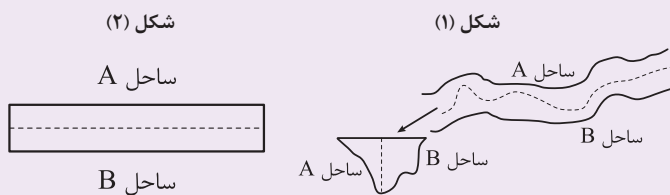
● این منطقه در مسیر حرکت باد، در نقطه شروع مسیر قرار دارد، چرا؟ به این دلیل که باد از منطقه پرفشار به سمت منطقه کم فشار می رود.

● اگر خط A نشانگر جبهه هوای سرد باشد، هوای پشت این جبهه (سمت چپ جبهه)، هوای سرد است. چرا؟ جبهه هوا، مرز بین یک توده هوا با هوای مجاور خود است که دمای متفاوتی دارند. هوای پشت جبهه سرد، دمای پایین تری نسبت به هوای جلوی جبهه دارد.

(سؤال ۲۳ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

با توجه به تصاویر؛

- الف) روش تعیین مرز رودخانه‌ای را در شکل (۱) مشخص کنید.
- ب) روش تعیین مرز رودخانه‌ای را در شکل (۲) مشخص کنید.
- پ) خط مرزی ایران و عراق در اروندرود، با کدام روش مشخص شده است؟
- ت) مزیت این روش (روش تعیین مرز ایران و عراق در اروندرود) چیست؟

کدام یک از عبارتهای زیر درست است؟

- الف) اکوسیستم، مجموعه‌ای از موجودات زنده است که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند، تعامل دارند.
 ب) هر اکوسیستم از دو بخش زنده و غیرزنده تشکیل شده است.
 ج) تمامی اجزای یک بوم‌سازگان، در ایجاد هوازدگی زیستی مؤثر هستند.
 د) جنگل‌ها، دریاها و بیابان‌های زمین مثال‌هایی از بوم‌سازگان‌ها هستند.

(۲) ب - ج - د

(۱) الف - ب

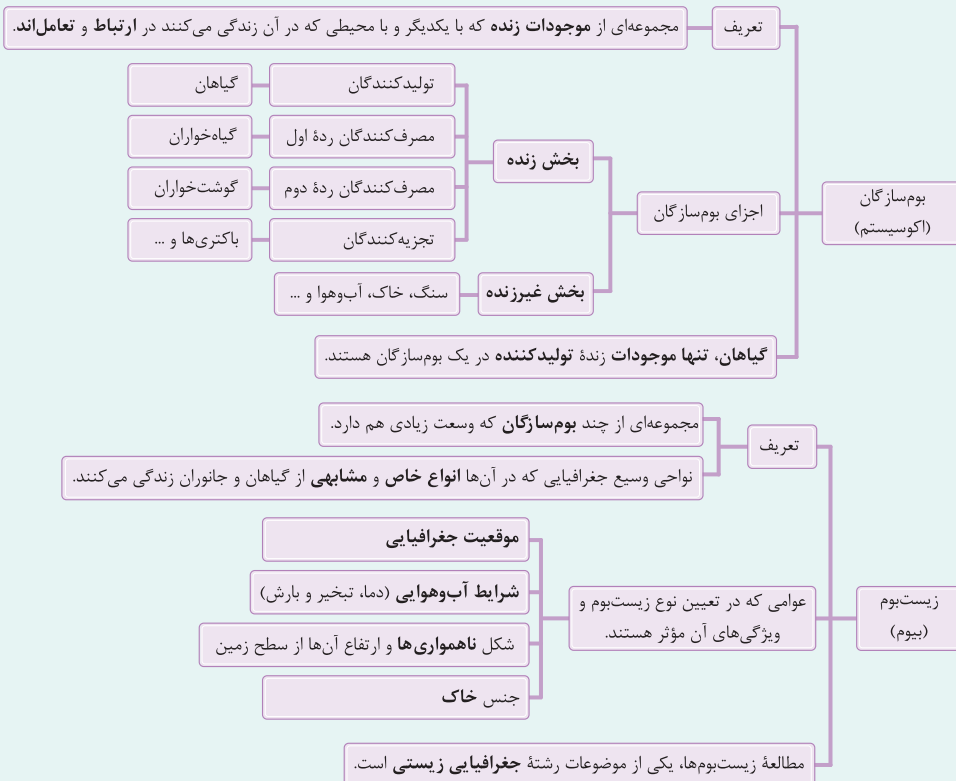
(۴) الف - ب - ج

(۳) ج - د

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس‌های ۴ و ۵

درس‌Box

انواع هوازدگی

نوع	فرایند هوازدگی	تغییر در ترکیبات شیمیایی
فیزیکی	(۱) اختلاف دما (۲) گرم و سرد شدن و یا انبساط و انقباض ← در هنگام روز و شب و فصل زمستان و تابستان (۳) یخ‌زدن آب در شکاف سنگ‌ها ← خرد شدن سنگ‌ها به قطعات کوچک‌تر	x
شیمیایی	تغییر در ← ساختمان کانی‌ها و ترکیب شیمیایی سنگ‌ها عوامل اصلی ← اکسیژن و رطوبت مثال (۱) اکسیژن هوا موجب اکسید شدن برخی کانی‌ها نظیر آهن می‌شود. (۲) گازهایی مانند دی‌اکسید نیتروژن و دی‌اکسید گوگرد هوا به اسید تبدیل شده و باران اسیدی تولید می‌کنند.	✓

انواع هوازدگی

✓	فیزیکی - شیمیایی فیزیکی: برخی از فعالیت‌های موجودات زنده، یعنی گیاهان (تولیدکنندگان بوم‌سازگان) و جانوران (مصرف‌کنندگان بوم‌سازگان) مثال رشد ریشه درختان یا ایجاد حفره‌های زیرزمینی توسط جانداران حفار، مانند موش‌ها و موریانه‌ها، باعث خرد شدن سنگ‌ها می‌شود. شیمیایی: گیاهان در حال پوسیدگی اسیدهایی تولید می‌کنند که موجب تغییرات شیمیایی در سنگ‌های مجاورشان می‌شود. باکتری‌های تجزیه‌کننده با تنفس گیاهان در سنگ‌ها تغییرات شیمیایی ایجاد می‌کنند.	زیستی
---	---	-------

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

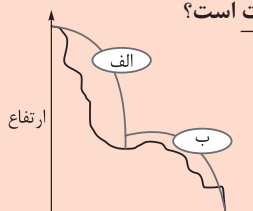
الف) اکوسیستم (بوم‌سازگان) مجموعه‌ای از موجودات زنده است که با یکدیگر و با محیطی که در آن زندگی می‌کنند، تعامل دارند. (درست)

ب) هر اکوسیستم (بوم‌سازگان) از دو بخش زنده و غیرزنده تشکیل شده است. (درست)

ج) بخش غیرزنده اکوسیستم (بوم‌سازگان) در ایجاد هوازدگی زیستی مؤثر نیستند. (نادرست)

د) هر جنگل، دریا و بیابانی یک اکوسیستم محسوب می‌شود، اما کلیه جنگل‌ها، دریاها و بیابان‌های زمین، یک اکوسیستم محسوب نمی‌شوند. به این دلیل که اجزای اکوسیستم باید در ارتباط و تعامل با یکدیگر باشند، اما جنگل‌ها، دریاها و بیابان‌های زیادی وجود دارند که ارتباط و تعامل مستقیمی با هم ندارند. (نادرست)

با توجه به نمودار مقابل که تأثیر ارتفاع بر نوع پوشش گیاهی است، کدام گزینه نادرست است؟

(۱) در ناحیه «الف»، میزان تولید مواد آلی کم‌تر از ناحیه «ب» است.

(۲) احتمالاً منابع آبی ناحیه «ب» از طریق ناحیه «الف» تأمین می‌شود.

(۳) در ناحیه «الف» ضخامت خاک کم‌تر از «ب» است.

(۴) ناحیه «ب» مناسب فعالیت‌های نوع اول و ناحیه «الف» مناسب فعالیت‌های نوع سوم است.

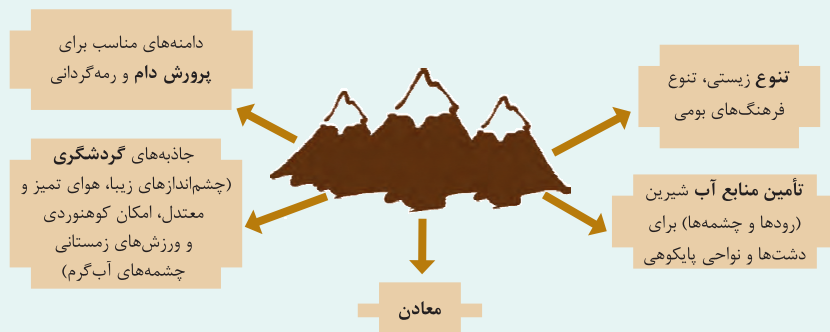
پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس‌های ۵ و ۷

درس‌Box

قابلیت‌های کوهستان:

طبقه‌بندی انواع فعالیت‌های اقتصادی:

نوع اول	استخراج و به دست آوردن مواد خام یا محصول از زمین یا دریا: کشاورزی، زراعت، دام‌پروری، صید ماهی، جنگل‌داری و استخراج معدن
نوع دوم	منابع و مواد اولیه در کارخانه‌ها تغییر شکل می‌یابند و به کالا تبدیل می‌شوند: تولید انواع کالاهایی که در زندگی روزانه از آن‌ها استفاده می‌کنیم. (صنعت)
نوع سوم	در فرایند آن‌ها خدماتی به دیگران ارائه می‌شود: حمل‌ونقل، بانکداری، امور پزشکی و درمانی، امور آموزشی، قضایی، خرید و فروش، تجارت و مانند آن (خدمات)
نوع چهارم	فراهم‌کننده خدمات مربوط به جمع‌آوری و پردازش اطلاعات و فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی (ICT) و پژوهش و تحقیق و توسعه

پاسخ خیلی تشریحی ✓

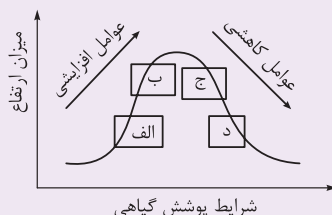
دامنه ناحیه «الف» پرشیب است. در این ناحیه رشد پوشش گیاهی کم است. وقتی رشد پوشش گیاهی کم است، میزان تولید مواد آلی نیز کم است؛ پس عبارت گزینه (۱) درست است.
عموماً کوه‌ها منابع تأمین‌کننده آب شرب مناطق پایین‌تر خود هستند. (گزینه (۲) درست است).
در دامنه‌های پرشیب یعنی ناحیه «الف» ضخامت خاک کم‌تر است، پس گزینه (۳) درست است.

فعالیت‌های نوع اول شامل کشاورزی و دامپروری می‌شود که هر دو در نقاطی که شیب کم‌تری دارند انجام می‌شود. از طرفی دامنه‌های کوهستان‌ها برای دامپروری و چرای دام مناسب‌تر هستند، اما نمی‌توان گفت مناطق پرشیب کوهستانی برای فعالیت‌های نوع سوم مناسب‌تر است. (به صورت کلی بایستی که آدم‌های بیشتری باشند، فعالیت نوع سوم (فدومات) رونق بیشتری هم داره، تو مناطق پرشیب، افراد کم‌تری زندگی می‌کنن و در نتیجه فعالیت‌های نوع سوم هم رونق کم‌تری داره.)

دامپروری جزئی از فعالیت‌های اقتصادی نوع اول است. دامداری در ناحیه کم‌شیب انجام می‌شود.

کدام عبارت مطابق با تصویر زیر و رابطه پراکندگی پوشش گیاهی با ارتفاع، مفاهیم درستی را مطرح کرده است؟

(سؤال ۱۱۸ کنکور تیر ۱۴۰۴)

- ۱) در «ج» تعداد گونه و قد گیاهان، کم‌تر از «الف» است اما انتظار داریم میزان تولید ماده آلی آن بیشتر باشد.
- ۲) در «الف» تعداد گونه و قد گیاهان، کم‌تر از «ج» است و انتظار می‌رود میزان تولید ماده آلی آن نیز کم‌تر باشد.
- ۳) در «ب» فصل رویش گیاهان، بلندتر از «د» است و همچنین سرعت رشد گیاهان، کم‌تر خواهد بود.
- ۴) در «د» فصل رویش گیاهان، بلندتر از «ب» است و در نتیجه سرعت رشد گیاهان، کم‌تر خواهد شد.

در مبحث نواحی اقتصادی و فرهنگی در مورد قاره آفریقا به ترتیب عبارات کدام گزینه جدول زیر را به درستی تکمیل می کند؟

(۱) نوع فعالیت اقتصادی غالب	(۲) گروه زبانی - قومی بعضی از مردم شمال	(۳) دین غالب مردم مرکز و جنوب	(۴) جایگاه در نظام سرمایه داری
.....			

(۱) اول - حامی - آنیمیسیم - پیرامون

(۳) اول - حامی - مسیحی - نیمه پیرامون

(۲) دوم - سامی - اسلام - پیرامون

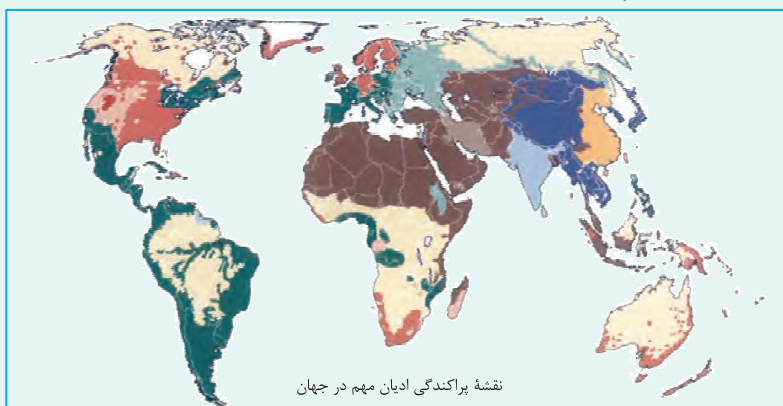
(۴) دوم - سامی - اسلام - نیمه پیرامون

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمش: درس های ۶، ۷ و ۸

درس Box

زبان قوم حامی، زبان بعضی از مردم در شمال آفریقا و زبان قوم سامی، زبان مردم عرب و یهود است.
دین غالب مردم شمال آفریقا اسلام و مرکز و جنوب این قاره مذاهب قبیله ای (آنیمیسیم) است.

نقشه پراکندگی ادیان مهم در جهان

کاتولیک رم	پروتستان	یهودی	بودایی	مسیحیت (مختلط)
آرندوکس	اسلام (سنتی)	هندوئیسم	شینتوئیسم	مورمون
	اسلام (شیعه)	کنفوسیوئیسم	مذاهب قبیله ای	

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

زبان مردم شمال آفریقا در خانواده گروه زبانی آفروآسیایی یا همان حامیایی - سامیایی است که زبان حامی زبان غالب مردم شمال آفریقا است.

طبق نقشه، دین اسلام در شمال قاره آفریقا و مذاهب قبیله‌ای در مرکز و جنوب آن غالب است.

اغلب کشورهای قاره آفریقا از لحاظ جایگاه در نظام سرمایه‌داری جزئی از کشورهای پیرامون هستند و فعالیت‌های نوع اقتصادی اول در آن غالب است.

کدام گزینه پاسخ درست پرسش‌های زیر را عنوان کرده است؟

- رابطه عرض جغرافیایی با پوشش گیاهی چگونه است؟
- آیا می‌توانیم هر زیست‌بوم را یک ناحیه بدانیم؟ چرا؟
- درختان در جنگل‌های مناطق معتدل و تایگا چه تفاوتی با هم دارند؟

۱) با حرکت از مدار استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر، پوشش گیاهی کم‌تر و با حرکت به سمت عرض‌های جغرافیایی پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / بله - به این دلیل که هر زیست‌بوم از لحاظ زیستی (گیاهی و جانوری) همگون و مشابه است و از نواحی مجاور خود متمایز شده است. / درختان مناطق معتدل در تمام طول سال سبز هستند، اما درختان تایگا خزان‌دار هستند.

۲) با حرکت از مدار استوا به سمت مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، پوشش گیاهی کم، و با حرکت از این دو مدار به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر و یا پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / خیر - زیست‌بوم‌ها بسیار بزرگ هستند و به همین دلیل نمی‌توان ویژگی‌های همگون و مشابهی که مشخصه نواحی است را در تمامی بخش‌ها داشته باشند. / درختان مناطق معتدل خزان‌دار هستند، اما درختان تایگا در تمام طول سال سبز هستند.

۳) با حرکت از مدار استوا به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر، پوشش گیاهی کم‌تر و با حرکت به سمت عرض‌های جغرافیایی پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / خیر - زیست‌بوم‌ها بسیار بزرگ هستند و به همین دلیل نمی‌توان ویژگی‌های همگون و مشابهی که مشخصه نواحی است را در تمامی بخش‌ها داشته باشند. / درختان مناطق معتدل در تمام طول سال سبز هستند، اما درختان تایگا در تمام طول سال سبز هستند.

۴) با حرکت از مدار استوا به سمت مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی، پوشش گیاهی کم، و با حرکت از این دو مدار به سمت عرض‌های جغرافیایی بالاتر و یا پایین‌تر، پوشش گیاهی بیشتر می‌شود. / بله - به این دلیل که هر زیست‌بوم از لحاظ زیستی (گیاهی و جانوری) همگون و مشابه است و از نواحی مجاور خود متمایز شده است. / درختان مناطق معتدل خزان‌دار هستند، اما درختان تایگا در تمام طول سال سبز هستند.

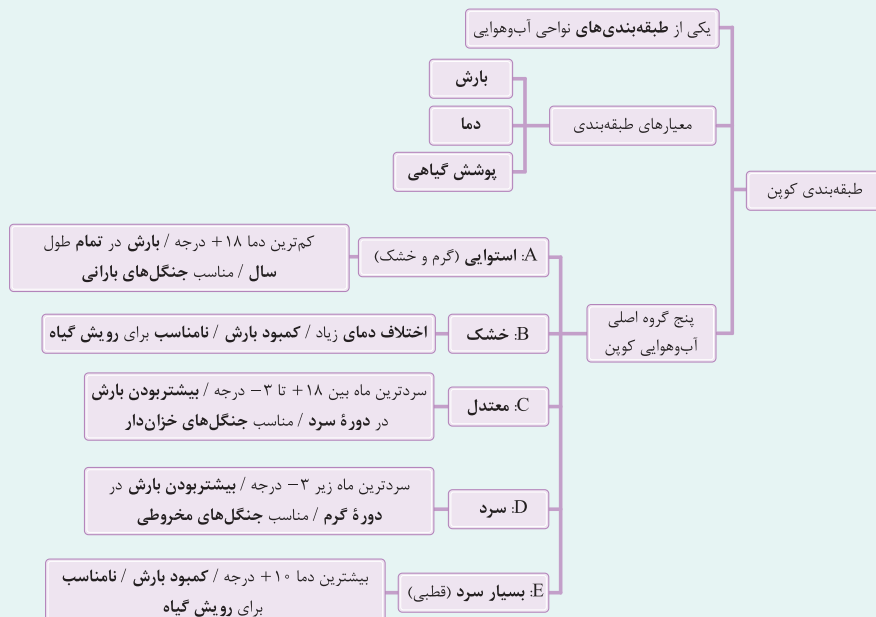
پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: ترکیبی - درس‌های ۱، ۳ و ۵

درس‌Box

تعریف زیست‌بوم:

- ۱) مجموعه‌ای از چند بوم‌سازگان که وسعت زیادی هم دارد.
 - ۲) نواحی وسیع جغرافیایی که در آن‌ها انواع خاص و مشابهی از گیاهان و جانوران زندگی می‌کنند.
- زیست‌بوم‌ها به دلیل وجود انواع خاص و مشابه گیاهان و جانوران - یک ناحیه را به وجود می‌آورد که از سایر نواحی متمایز می‌شود.
- مثال زیست‌بوم توندرا، زیست‌بوم جنگل‌های بارانی استوایی و جنگل‌های تایگا

جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

● با حرکت از مدار استوا به سمت مدار رأس السرطان و رأس الجدی، میزان پوشش گیاهی و تراکم آن کم تر می شود. از طرفی با حرکت از نواحی جنب حاره به سمت ناحیه معتدله (عرض های جغرافیایی بالاتر و یا پایین تر)، پوشش گیاهی افزایش پیدا کرده و پس از آن با حرکت از سمت ناحیه معتدله به سمت ناحیه قطبی، پوشش گیاهی کاهش می یابد.

● به این دلیل که هر زیست بوم، از لحاظ زیستی (گیاهان و جانوران) همگون و مشابه است و از نواحی مجاور خود متمایز شده، یک ناحیه محسوب می شود.

● درختان مناطق معتدل خزان دار هستند و در فصل سرد برگ هایشان می ریزد، اما درختان نایگا در طول سال سبز هستند اما برگ های باریک و سوزنی دارند (توی درس ۳ فوندیم که مناطق معتدله مناسب درخت های فزان دار هستند و مناطق سرد مناسب درخت های مفروطی مثل کاج هستند).

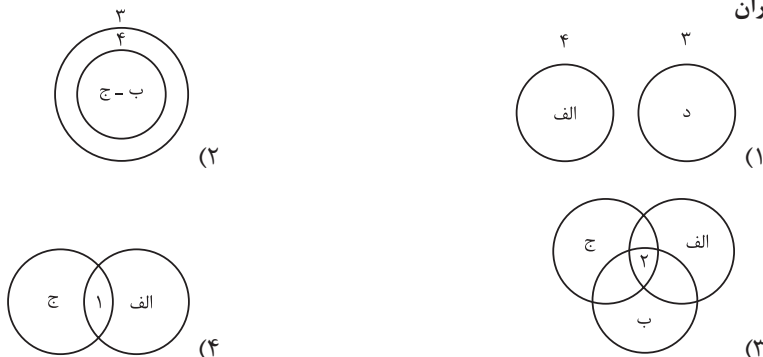
با توجه به کشورهای زیر، کدام نمودار مفهوم درستی از نواحی سیاسی فراملی (۱)، فروملی (۲)، ملی (۳) و ویژه (۴) ارائه می‌دهد؟

الف) اتحادیه اروپا

ب) جزیره قشم

ج) نخجوان

د) ایران

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۹

کارت Box

انواع نواحی سیاسی:

فروملی، ملی، فراملی (منطقه‌ای) و ویژه.

(۱) ناحیه سیاسی فروملی:

یک واحد جغرافیایی، مانند روستا، شهر، بخش، شهرستان و استان است که تحت مدیریت دهرداری، شهرداری، بخشداری، فرمانداری و استانداری قرار دارد.

(۲) ناحیه سیاسی ملی:

هر کشور مستقل که نظام حکومتی مستقلی دارد، یک ناحیه سیاسی ملی محسوب می‌شود.

(۳) ناحیه سیاسی فراملی:

چند کشور که تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای قرار گرفته‌اند؛ مانند اتحادیه اروپا.

(۴) ناحیه سیاسی ویژه:

نظام مدیریت مخصوص به خود دارد؛ مانند نواحی خودمختار و مناطق آزاد تجاری.

نواحی خودمختار به استان‌ها یا ایالت‌هایی گفته می‌شود که به دلیل شرایط قومی و مذهبی و نظایر آن، از استقلال محدودی برخوردارند و در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی (ناحیه ملی) هستند. از نواحی خودمختار جهان می‌توان به نخجوان در جمهوری آذربایجان، بندر هنگ‌کنگ (چین) و کردستان در عراق اشاره کرد. مناطق آزاد تجاری: برخی قوانین و مقررات کشور (ناحیه ملی) در آن‌ها اجرا نمی‌شود.

اتحادیه اروپا ← یک ناحیه سیاسی فراملی است. (رد گزینه (۱))

نخجوان در جمهوری آذربایجان ← یک ناحیه سیاسی ویژه است. (رد گزینه‌های (۳) و (۴))

ایران ← یک ناحیه سیاسی ملی است.

جزیره قشم ← یک ناحیه سیاسی ویژه است.

نواحی سیاسی ویژه در دل نواحی ملی قرار دارند، ولی متمایز از دیگر نواحی فروملی آن کشور اداره می‌شوند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

با توجه به نظر کارشناسان محیط زیست، کدام گزینه به ترتیب موارد «الف»، «ب» و «ج» را به درستی تکمیل می‌کند؟

(۱) فرسایش خاک - افزایش استفاده از آفت‌کش‌ها - آسیب به محیط زیست این نواحی

(۲) کاهش استفاده از آفت‌کش‌ها - فرسایش خاک - آسیب به سلامت انسان‌ها

(۳) افزایش ضخامت خاک - بیگاری از مردمان بومی - افزایش سود مالکان زمین‌های پلانتیشن

(۴) بیگاری از مردمان بومی - استفاده از آفت‌کش‌ها - کاهش حجم محصولات

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۷

کارت Box

تعریف پلانتیشن	زمین‌های وسیع کشاورزی که به تولید یک محصول خاص اختصاص دارد. این محصولات برای صادرات و عرضه به بازارهای فروش جهانی تولید می‌شوند.
موقعیت مکانی	مزارع محصولات خاص نواحی گرم و مرطوب استوایی در کشورهای مجاور استوا در قاره‌های آسیا، آفریقا و آمریکای جنوبی قرار دارند. بیشتر مزارع تک‌محصولی نواحی استوایی در نزدیکی ساحل دریاها واقع شده‌اند تا بتوان از کشتی برای صدور محصولات به نواحی مختلف جهان استفاده کرد.
محصولات	قهوه - کاکائو - موز - آناناس - نخل روغنی (پالم) - پنبه - نیشکر - کائوچو - چای
پلانتیشن در گذشته	وقتی اروپاییان قاره آمریکا را کشف و به آن‌جا مهاجرت کردند و در آن‌جا ساکن شدند، برخی از تاجران ثروتمند، مزارع تجاری وسیع تک‌محصولی (پلانتیشن) را به‌ویژه در جنوب ایالات متحده احداث کردند. مالکان سفیدپوست و ثروتمند، بردگان سیاهپوست را استثمار و به کار در این مزارع مجبور می‌کردند و از راه تجارت این محصولات، سود بسیاری به دست می‌آوردند. کارگران مجبور بودند ساعت‌های زیادی در هوای گرم و مرطوب برای اربابان کار کنند؛ در حالی که از هرگونه حقوقی محروم بودند و همواره مجازات و تنبیه می‌شدند.
پلانتیشن امروزه	امروزه صاحبان اغلب مزارع تک‌محصولی تخصصی (پلانتیشن‌ها) شرکت‌های بزرگ، به‌ویژه شرکت‌های چندملیتی هستند؛ زیرا این‌گونه مزارع به سرمایه‌گذاری زیادی نیاز دارند.
پیامدهای زیانبار	(۱) از نظر کارشناسان محیط زیست، در کشت تک‌محصولی، به دلیل این‌که مزارع سالیان متمادی به کشت یک محصول اختصاص می‌یابند، خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک زیاد است. (۲) استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی در این مزارع نیز به محیط زیست این نواحی آسیب می‌رساند.

پاسخ خیلی تشریحی

در کشت تک‌محصولی ← به دلیل این‌که مزارع سالیان متمادی به کشت یک محصول اختصاص می‌یابند ← خطر فرسایش و ضعیف شدن خاک زیاد است.

استفاده مداوم و زیاد از کودها و آفت‌کش‌های شیمیایی در این مزارع ← به محیط‌زیست این نواحی آسیب می‌رساند. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): کشت پلانتیشن باعث افزایش استفاده از آفت‌کش‌ها شده است.

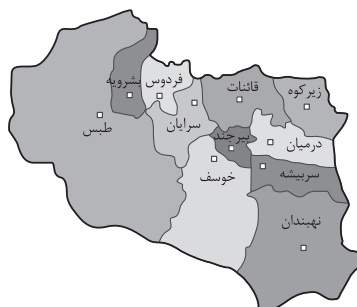
گزینه (۳): کشت پلانتیشن باعث افزایش ضخامت خاک نمی‌شود.

گزینه (۴): استفاده از آفت‌کش‌ها در کوتاه‌مدت باعث افزایش حجم محصولات می‌شود.

۷۹ کدام گزینه برداشت درستی از مقایسه دو تصویر زیر ارائه داده است؟

«الف»

«ب»

- ۱) در ناحیه «الف» برخلاف ناحیه «ب»، ورود اتباع خارجی بدون گرفتن روادید (ویزا) امکان‌پذیر است.
- ۲) ناحیه «ب» همانند «الف» تحت اداره یک نظام مدیریت منطقه‌ای است.
- ۳) ناحیه «الف» برخلاف «ب» نظام مدیریت مخصوص به خود را دارد.
- ۴) ناحیه «ب» برخلاف «الف» مرز سیاسی مشخصی دارد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۹

بررسی سایر گزینه‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تصویر «الف» بیانگر ناحیه خودمختار نخجوان در جمهوری آذربایجان و تصویر «ب» بیانگر ناحیه فروملی است. ویژگی نواحی خودمختار:

● این نواحی جزء نواحی ویژه هستند.

● ویژگی این نواحی: نظام مدیریت مخصوص به خود دارد؛ مانند نواحی خودمختار و مناطق آزاد تجاری. (تأیید گزینه ۳)

● این مناطق دارای نظام حکومتی مستقل نیستند و از استقلال محدودی برخوردارند ولی در امور سیاست خارجی و دفاع، تابع حکومت مرکزی هستند. به عبارت دیگر، خودمختاری، استقلال محدود یک واحد سیاسی در اداره امور خود در داخل یک کشور است. (رد گزینه‌های ۱) و ۲)

ناحیه «ب» یک منطقه فروملی است و تحت نظام حکومتی (ملی) است نه منطقه‌ای. (رد گزینه ۲)

ورود بدون نیاز به گرفتن روادید (ویزا)، مربوط به نواحی آزاد تجاری است و نه نواحی خودمختار. در نتیجه هر دو منطقه «الف» و «ب» از نظر نیاز به دریافت روادید (ویزا) یکسان است (رد گزینه ۱).

هر ناحیه سیاسی چه ملی، چه فراملی و ویژه و ... دارای مرز و قلمرویی است. خطوط مرزی حد اعمال اراده سیاسی یک نظام مدیریت یا حکومت هستند. (رد گزینه ۴)

نکته

هر یک از عبارات زیر بیانگر کدام یک از مفاهیم جغرافیای فرهنگی است؟

- الف) ساخت مسجد در عربستان سعودی
ب) عبادت مردم در کلیسای سنت ژوزف شهر مونترال کشور کانادا
ج) تأسیس باشگاه یوگا در تهران
۱) چشم انداز فرهنگی - پخش فرهنگی - پخش فرهنگی
۲) پخش فرهنگی - چشم انداز فرهنگی - چشم انداز فرهنگی
۳) پخش فرهنگی - پخش فرهنگی - چشم انداز فرهنگی
۴) چشم انداز فرهنگی - پخش فرهنگی - چشم انداز فرهنگی

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

بررسی عبارت ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عبارت «الف»: دین اسلام و مسجد (که یکی از مظاهر آن است)، در عربستان شکل گرفته است. در نتیجه ساخت یک مسجد در آن، بیانگر چشم انداز فرهنگی است و نه پدیده پخش فرهنگی.

جغرافیا

عبارت «ب»: دین مسیحیت و کلیسا (که یکی از مظاهر آن است)، در منطقه خاورمیانه شکل گرفته است، در نتیجه ساخت یک کلیسا در نقطه دیگری از جهان (کانادا) مصداق پخش فرهنگی است.

عبارت «ج»: یوگا یکی از فعالیت‌های ذهنی و جسمی مربوط به تمدن شرق آسیا است که این روزها در ایران و دیگر نقاط جهان گسترش یافته و طرفداران خاص خود را دارد. ← پخش فرهنگی

کدام گزینه توضیح مناسب‌تری از دلیل سقراط برای این‌که خود را سوفیست ننماید، ارائه می‌دهد؟

- (۱) سقراط می‌خواست نشان دهد که برخلاف سوفیست‌ها، حقیقت را در دست دارد و خود را دانای مطلق می‌داند.
- (۲) سقراط با فروتنی در برابر دانایی و به سبب بی‌اعتقادی به مغالطه، خود را دوستدار دانایی نامید نه صاحب آن.
- (۳) سقراط چون بیشتر به اصول اخلاقی و هدایت مردم می‌اندیشید خود را دوستدار دانایی می‌دانست نه دانا.
- (۴) سقراط با سوفیست‌ها در باور به نسبی‌بودن حقیقت هم‌نظر بود، ولی روش بیان متفاوتی را برگزید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✓

سقراط به سبب تواضع و فروتنی در برابر دانایی و یا شاید برای هم‌ردیف‌نشدن با سوفیست‌ها، خود را فیلسوف (دوستدار دانایی) نامید. او به این سبب که سوفیست‌ها اهل مغالطه بودند و حقیقت را نیز انکار می‌کردند، خود را سوفیست یعنی دانشمند نمی‌دانست. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): سقراط به سبب تواضع و فروتنی در برابر دانایی، خود را دوستدار دانش نامید، نه دانای مطلق.
- گزینه (۳): دلیل سقراط برای این‌که خود را دوستدار دانش معرفی می‌نمود، مبارزه با سوفیست‌ها و هم‌ردیف‌نشدن با آن‌ها بود.
- گزینه (۴): سقراط کاملاً مخالف عقیده سوفیست‌ها بود. او حقیقت را امری واقعی و قابل شناخت می‌دانست.

کدام یک از گزینه‌های زیر نمی‌تواند برآمده از دیدگاه «اصالت فرد و جامعه به صورت توأمان» باشد؟

- (۱) پذیرش این که تصمیم‌های افراد می‌تواند مسیر تحولات اجتماعی را تغییر دهد.
- (۲) اعتقاد به این که جامعه صرفاً جمع افراد نیست، بلکه دارای روح جمعی و اثرگذار بر افراد است.
- (۳) تأکید بر اولویت مطلق منافع جمعی بر آزادی‌های فردی، برای حفظ انسجام جامعه.
- (۴) باور به این که فرد، ضمن تأثیرپذیری از شرایط اجتماعی، قدرت انتخاب و اختیار را از دست نمی‌دهد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تأکید بر این که منافع جمعی به طور مطلق بر منافع فردی اولویت دارد، از دیدگاه‌های معتقدان به «اصالت جامعه» است. معتقدان به این دیدگاه، هم فرد را صاحب اختیار می‌دانند و هم جامعه را اثرگذار، اما هیچ‌کدام را به صورت مطلق دارای تأثیر نمی‌دانند. بررسی سایر گزینه‌ها:

در دیدگاه «اصالت فرد و جامعه به صورت توأمان»:

- گزینه (۱): افراد می‌توانند بر جامعه تأثیر بگذارند و حتی آن را تغییر دهند؛ بنابراین اختیار فرد پذیرفته می‌شود.
- گزینه (۲): جامعه صرفاً جمع افراد نیست، بلکه روح جمعی دارد و بر رفتار افراد تأثیر می‌گذارد؛ پس اثرگذاری جامعه هم پذیرفته می‌شود.
- گزینه (۴): افراد تحت تأثیر جامعه‌اند، اما اختیار خود را از دست نمی‌دهند.

کدام یک از موارد زیر نشان‌دهنده تفکر فلسفی است؟

- (۱) فردی که از کودکی یاد گرفته عدالت چیز خوبی است و بدون چون و چرا همان را تکرار می‌کند.
- (۲) فردی که درباره معنای عدالت می‌اندیشد و می‌کوشد با استدلال، درستی یا نادرستی باور خود را بسنجد.
- (۳) فردی که براساس رفتار دیگران، عقیده خود را درباره زندگی شکل می‌دهد و از آن‌ها پیروی می‌کند.
- (۴) فردی که به دلیل آموزش خانوادگی، باور دارد که مرگ پایان همه چیز است و هیچ‌گاه در آن تردید نمی‌کند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تفکر فلسفی، اندیشیدن درباره باورها و یافتن چرایی درستی یا نادرستی آن‌هاست. این که کسی تلاش می‌کند تا ریشه باورهای خود را بیابد و به چرایی آن‌ها پی ببرد، در واقع در حال تمرین «تفکر فلسفی» است. بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): این‌جا فرد صرفاً باوری موروثی و برحسب عادت دارد، بدون اندیشه و دلیل.
- گزینه (۳): این فرد در واقع مقلد و دنباله‌روی دیگران است، نه تحلیلگر. او از خود نمی‌پرسد «چرا»، بلکه صرفاً پیروی می‌کند.
- گزینه (۴): این فرد هیچ‌گاه تردید و تأمل نکرده؛ یعنی دقیقاً در نقطه مقابل تفکر فلسفی است. او باور را پذیرفته، اما نمی‌داند چرا.

چه تعداد از عبارات زیر در مورد فیلسوفان پیشاسقراطی صحیح است؟

- (الف) تالس نخستین فیلسوفی بود که اندیشه‌های فلسفی مشخصی داشت؛ ما از آثار او دریافته‌ایم که اعتقاد داشته است که آب، اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزها است.
- (ب) عناصر اولیه موجودات از نظر فیثاغورس در واقع همان اعداد و اصول اعداد است؛ فیثاغورس ریاضیات را به گونه‌ای خاص با عرفان در هم آمیخت.
- (ج) از نظر هراکلیتوس، تغییر و دگرگونی همواره در طبیعت دیده می‌شود و گریزی از آن نیست، زیرا بدون تغییر بودن عالم با مشاهدات ما در تضاد است و نمی‌تواند درست باشد.
- (د) پارمنیدس باور داشت که هیچ‌گونه تغییر و تحولی در عالم قابل مشاهده نیست و هر چه دیده می‌شود همواره بدون تغییر و جاودانه است.

(۴) چهار

(۳) سه

(۲) دو

(۱) یک

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

فیلسوف	خلاصه عقاید
تالس	مانند دیگر اندیشمندان آن دوره به دنبال یافتن مبدأ تغییرات و دگرگونی‌ها بود. آب اولین عنصر و پایه و اساس سایر چیزهاست. همه چیز، در نهایت، از آب ساخته شده است.
فیثاغورس	پایه‌گذار ریاضی و هندسه است. یکی از پایه‌گذاران فلسفه محسوب می‌شود. ریاضیات را با فلسفه و عرفان در هم آمیخت. اصول ریاضی درباره تمام موجودات صادق است. اعداد و اصول اعداد، همان عناصر اولی همه موجودات هستند.
هراکلیتوس	اموری که با هم ضد هستند، می‌توانند با یکدیگر جمع شوند. (وحدت اضداد) وجود اضداد است که جهان را می‌سازد و گریزی از ستیز و تضاد نیست. همه چیز در سیلان و حرکت است. (تغییر و تحول دائمی جهان) هیچ چیز ثابتی در این جهان وجود ندارد. دگرگونی قانون زندگی و قانون کائنات است، بر همه چیز فرمان می‌راند و نمی‌توان از آن گریخت.
پارمنیدس	فلسفه خود را به صورت شعر عرضه کرد. برای نخستین بار به دو مفهوم «بودن» (وجود) و «شدن» (حرکت) توجه دقیق کرده و تفاوت آن دو را ذکر کرده است. هستی، یک امر واحد ثابت است و حرکت و شدن ندارد. در جهان واقع، نیستی راه ندارد و نمی‌توان گفت «نیستی، هست» زیرا تناقض‌آمیز است. حواس فقط همین مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می‌دهد که نشان‌دهنده امور مختلف و متغیر است. با عقل می‌توان به آن لایه باطنی و حقیقی هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است.

فیثاغورس که معتقد بود عنصر اولیه موجودات اعداد و اصول اعداد هستند، ریاضیات را به گونه‌ای خاص با عرفان در هم آمیخت. بررسی موارد نادرست:

- (الف) از تالس هیچ نوشته‌ای باقی نمانده است و از روی نوشته‌های فیلسوفان بعدی برخی از افکار او را به دست آورده‌اند؛ پس این قسمت عبارت که گفته «از آثار او دریافته‌ایم ...» اشتباه است.
- (ج) یکی از عقاید هراکلیتوس، وحدت اضداد است. او عقیده داشت اموری که با هم ضد هستند، می‌توانند با یکدیگر جمع شوند؛ پس درست نیست که بگوییم او ثابت‌بودن جهان را به دلیل تضاد آن با مشاهدات رد کرد.
- (د) پارمنیدس نمی‌گفت که تغییر و تحولی در جهان دیده نمی‌شود؛ بلکه می‌گفت، حواس فقط همین مرتبه ظاهری جهان و هستی را نشان می‌دهد که نشان‌دهنده امور مختلف و متغیر است، اما با عقل می‌توان به آن لایه باطنی و حقیقی هستی رسید که بدون تغییر و جاودانه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کدام یک از عبارتهای زیر در مورد سقراط و زندگی او درست نیست؟

- (۱) سروش معبد دلفی که سقراط را داناترین مردم خوانده بود، باعث شده بود سقراط در جامعه آتن به چهره‌ای بحث‌برانگیز تبدیل شود.
- (۲) سقراط هم با تهیدستان همنشینی می‌کرد و هم با توانگران؛ او این امر را رسالتی غیبی می‌دانست که خداوند بر عهده او گذاشته است.
- (۳) روش سقراط در بحث را می‌توان به کار یک ماما تشبیه کرد؛ همان‌طور که ماما برای به دنیا آمدن کودک به مادر کمک می‌کند، سقراط به افراد کمک می‌کرد تا خودشان به حقیقت برسند.
- (۴) سقراط برای رهایی از اتهام انکار خداوند، به اثبات خداوند از طریق صفات و آثار او پرداخت.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

سقراط جهالت افراد قدرتمند و سفسطه‌گر را به رخشان می‌کشید و از این رو به چهره‌ای بسیار بحث‌برانگیز تبدیل شد. سایر گزینه‌ها درباره سقراط درست هستند.

✓ پاسخ خیلی تشریحی

کدام عبارت درباره شناخت و معرفت قابل پذیرش است؟

- (۱) این که در تعامل با دیگران وقتی متوجه اشتباهشان می شویم سعی می کنیم به آن ها تذکر داده و اشتباهشان را اصلاح کنیم، بیانگر بدیهی بودن چیستی معرفت است.
- (۲) امکان معرفت، مانند معنا و مفهوم آن یک امر بدیهی است و این امر بدیهی گرچه در گذشته توسط سوفیست ها انکار می شده، اما امروزه کسی منکر آن نیست.
- (۳) جمله شخصی مانند گرگیاس که می گوید: «انسان توانایی شناخت چیزی را ندارد.» یک شناخت است و به نوعی با خود در تناقض است.
- (۴) پاسخ کودک به پرسش «می دانی توپت کجاست؟» بیانگر این است که لزوماً، مابه ازای آگاهی او، یک توپ در خارج است که آن جا است.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

- روشن است و نیازی به تعریف ندارد. (بدیهی است).
- چیستی معرفت ← اگر ابهامی هم از جهت کلمه و لغت باشد، حداکثر با بیان معادلی رفع می شود.
- شخصی که می گوید «می دانم»، نسبت به معنای «دانستن» آشنا است.
- امری بدیهی است.
- امکان معرفت ← اعمال و رفتار ما در زندگی روزمره نیز بیانگر این است که به امکان شناخت آگاه هستیم.
- امکان معرفت با این که بدیهی است، چه در گذشته (توسط سوفیست ها) و چه در زمان حاضر، انکار شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

جمله گرگیاس بیانگر شکاکیت مطلق یعنی شک در اصل دانستن و همه دانسته ها است و اگر کسی چنین نظری بدهد، گرفتار یک تناقض شده و همین نظر او با شک مطلق سازگار نیست، چون خودش بیانگر این است که «من (که یک انسان هستم) این شناخت را که انسان توانایی شناخت ندارد، کسب کرده ام».

بررسی سایر گزینه ها:

گزینه (۱): این عبارت بیانگر توانایی انسان در شناخت یا امکان شناخت است، نه معنا و مفهوم آن.

گزینه (۲): این امر بدیهی، چه در زمان گذشته و چه در زمان حاضر، انکار شده است.

گزینه (۴): پاسخ کودک به این پرسش می تواند دو چیز باشد: (۱) «می دانم» (۲) «نمی دانم». در مورد دوم، دیگر مابه ازایی برای آگاهی او در خارج وجود ندارد، زیرا اصلاً کودک آگاهی از مکان توپ ندارد و ممکن است حتی توپی هم موجود نباشد.

کدام یک از عبارتهای زیر، بیانگر شیوه متفاوتی از پیشرفت دانش بشری است؟

- (۱) کلیسای مسیحی در قرون وسطی بر این عقیده بود که زمین مرکز عالم است و همهٔ سیارات و خورشید به دور زمین می‌گردند، اما کوپرنیک و گالیله خلاف آن را اثبات کردند.
- (۲) پزشکان یونان باستان معتقد بودند که بدن از چهار مایع صفرا، بلغم، دم و سودا ساخته شده است و بیماری‌ها ناشی از به هم خوردن تعادل این مواد هستند، اما امروزه می‌دانیم بیماری‌ها به عللی مانند عوامل میکروبی، ژنتیکی و محیطی بروز می‌کنند.
- (۳) بشر در سال ۲۰۱۲ به این پی برد که DNA مانند یک متن، قابل خواندن و ویرایش است و این کشف، راه را برای درمان بیماری‌های ژنتیکی و همچنین اصلاح محصولات کشاورزی باز کرد.
- (۴) در قرن ۱۷ میلادی شیمی‌دانان مواد قابل احتراق را دارای ماده‌ای به نام فلوژیستون می‌دانستند که هنگام سوختن آزاد می‌شود، در حالی که امروزه می‌دانیم سوختن حاصل واکنش شیمیایی اکسیرژن با مادهٔ محترقه است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۶

پیشرفت دانش انسان، خودش دلیلی بر توانایی بشر برای رسیدن به معرفت؛ یعنی همون «امکان شناخت»!

 Hint

 پاسخ خیلی تشریحی

- می‌دانیم که پیشرفت پیوستهٔ دانش بشری به دو صورت در حال انجام است:
- از طریق حل مجهولات و دستیابی به اطلاعات جدید در مورد عناصر و پدیده‌های جهان و گشودن شاخه‌های جدید دانش.
 - از طریق پی‌بردن به اشتباهات گذشتگان و تصحیح آن‌ها.
- در گزینهٔ (۳) شاهد دستیابی به اطلاعات جدیدی هستیم که پیش از آن هیچ دانشی دربارهٔ آن وجود نداشته است؛ یعنی در این نوع از پیشرفت، انسان به وسیلهٔ رسیدن به اطلاعات جدید و حل مجهولات به پیشرفت علم رسیده است.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- عبارات گزینه‌های (۱)، (۲) و (۴) بیانگر پی‌بردن به اشتباهات گذشتگان و تصحیح آن‌ها هستند.

نوع شناخت مناسب برای کدام مورد با سایر موارد متفاوت است؟

- (۱) مجذور عدد ۶
(۲) شناخت کل هستی
(۳) مبانی علم اخلاق
(۴) اسرار عالم طبیعت

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۷

مبانی علم اخلاق توی فلسفه اخلاق بررسی می‌شن که با خود علم اخلاق فرق داره.

عقل با کمک حواس و تحلیل عقلانی یافته‌های حسی می‌تواند به بسیاری از اسرار و رموز طبیعت پی ببرد و قوانین طبیعی را بشناسد. این نوع شناخت را که عقل با همکاری حس به دست می‌آورد، شناخت تجربی می‌گویند.

چون شناخت اسرار و رموز عالم طبیعت نیازمند همکاری حس با عقل است؛ بنابراین نوع شناخت متناسب با آن، تجربی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): شناخت عقلی (مربوط به دانش ریاضی)

گزینه (۲): شناخت عقلی (مربوط به دانش فلسفه)

گزینه (۳): شناخت عقلی (مربوط به دانش فلسفه اخلاق که جزء شاخه‌های فلسفه است.)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سؤال ۱۳ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

نوع شناخت مناسب برای موارد زیر را تشخیص دهید.

الف) جذر عدد ۵

ب) عامل ایجاد بیماری کرونا

کدام گزینه می‌تواند نظر یک فیلسوف پراگماتیست باشد؟

- (۱) تنها راه کشف واقعیات جهان، حس و تجربه است.
- (۲) کاربرد داشتن یک نظر، تعیین‌کننده حقیقت داشتن یا نداشتن آن است.
- (۳) شناخت هر فرد با توجه به ویژگی خودش می‌تواند درست و مطابق با واقع باشد.
- (۴) انسان فقط ابزار لازم برای شناخت برخی از حقایق و واقعیات را دارد، نه همه واقعیات را.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

درس‌Box

پراگماتیست‌ها معتقدند هرچند تنها ابزار انسان برای شناخت اشیا حس و تجربه است، اما از طریق تجربه هم نمی‌توان به واقعیت اشیا رسید.

پراگماتیست‌ها معتقدند نباید هدف خود را کشف واقعیات قرار دهیم، بلکه ما نیازمند باورهایی هستیم که در عمل به کار ما بیایند و سودمندی خود را نشان دهند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): از نظر پراگماتیست‌ها انسان راهی به کشف واقعیات ندارد و وظیفه انسان کشف واقعیت نیست.
- گزینه (۳): این عبارت نظر نسبی‌گرایان است و از نظر نسبی‌گرایان، شناخت مطابق با واقع به دست نمی‌آید.
- گزینه (۴): پراگماتیست‌ها می‌گویند که انسان ابزار لازم برای شناخت واقعیت را ندارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سؤال ۱۳۵ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

کدام عبارت برای یک فرد نسبی‌گرا غیر قابل تأیید است؟

- (۱) شناخت افراد می‌تواند نسبت به خودشان معتبر باشد.
- (۲) کاربرد ما از یک باور است که اعتبار آن را تعیین می‌کند.
- (۳) از طریق حس و تجربه است که می‌توان واقعیات را شناخت.
- (۴) انسان ابزارهای لازم برای شناخت پاره‌ای از مسائل را ندارد.

کنکور

۹۰ دربارهٔ نسبت میان نفس و بدن از نظر دکارت، کدام تشبیه مناسب‌تر است؟

- (۱) رانندهٔ داخل اتومبیل و اتومبیل
- (۲) میوه و برگ یک درخت
- (۳) ریشهٔ درخت با ساقهٔ همان درخت
- (۴) دو روی یک سکه

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۹

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

از نظر دکارت روح و بدن کاملاً از یکدیگر مجزا هستند؛ هرچند که در کنار یکدیگرند و روح از بدن استفاده می‌کند. از آن‌جا که اتومبیل و رانندهٔ اتومبیل دو حقیقت مجزا هستند که در کنار یکدیگرند و این راننده است که از اتومبیل استفاده می‌کند، این تشبیه مناسب‌ترین تشبیه برای نظر دکارت در میان این گزینه‌ها است.

کدام تشبیه برای بیان نسبت میان حقیقت انسان با بدنش، نزد معتقدین به «انسان تک‌ساختی»، مناسب‌تر است؟

(سؤال ۱۳۶ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- (۱) رانندهٔ اتومبیل با اتومبیلش
- (۲) آب با اجزای تشکیل‌دهنده‌اش
- (۳) جوانه با بذری که از آن سر می‌زند.
- (۴) بخار آب با ظرفی که آن را به حرکت وامی‌دارد.

کنکور